

ผลการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมือง
ในประวัติศาสตร์ไทย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน
ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม
จังหวัดสระแก้ว

นางสาวสนธิณี ผิวแก้ว

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

พ.ศ. 2564

The Effects of Historical Teaching Method in the Topic of
Administrative Reform in Thai History on Learning
Achievement of Grade 10 Students at
Wangnamyen Wittayakom School
in Sa Kaeo Province

Miss Sontinee Piokaew

An Independent Study Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements for
the Degree of Master of Education in Curriculum and Instruction

School of Educational Studies

Sukhothai Thammathirat Open University

2021

หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง การปฏิรูป
บ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม
จังหวัดสระแก้ว

ชื่อและนามสกุล นางสาวสนธิณี ผิวแก้ว

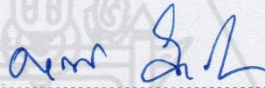
แขนงวิชา หลักสูตรและการสอน

สาขาวิชา ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี จำปาทอง

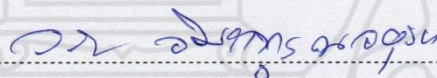
การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ได้รับความเห็นชอบให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรระดับปริญญาโท เมื่อวันที่ 27 กันยายน 2565

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ

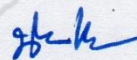
ประธานกรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี จำปาทอง)

กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วัลย์ อิศรางกูร ณ อยุธยา)

(รองศาสตราจารย์ ดร.นรินาท แสนสา)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาศึกษาศาสตร์

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ ผลการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว

ผู้ศึกษา นางสาวสนธิณี ผิวแก้ว รหัสนักศึกษา 2632101032

ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (หลักสูตรและการสอน)

อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ดรุณี จำปาทอง ปีการศึกษา 2564

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่องการปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว จำนวน 34 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ (1) แผนจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และ (2) แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยปรากฏว่า คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม ที่รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

คำสำคัญ การจัดการเรียนรู้ โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประวัติศาสตร์
มัธยมศึกษา

Independent study title: The Effects of Historical Teaching Method in the Topic of Administrative Reform in Thai History on Learning Achievement of Grade 10 Students at Wangnamyen Wittayakom School in Sa Kaeo Province

Author: Miss Sontinee Piokaew; **ID:** 2632101032

Degree: Master of Education (Curriculum and Instruction);

Independent study advisor: Dr. Darunee Jumpatong, Assistant Professor;

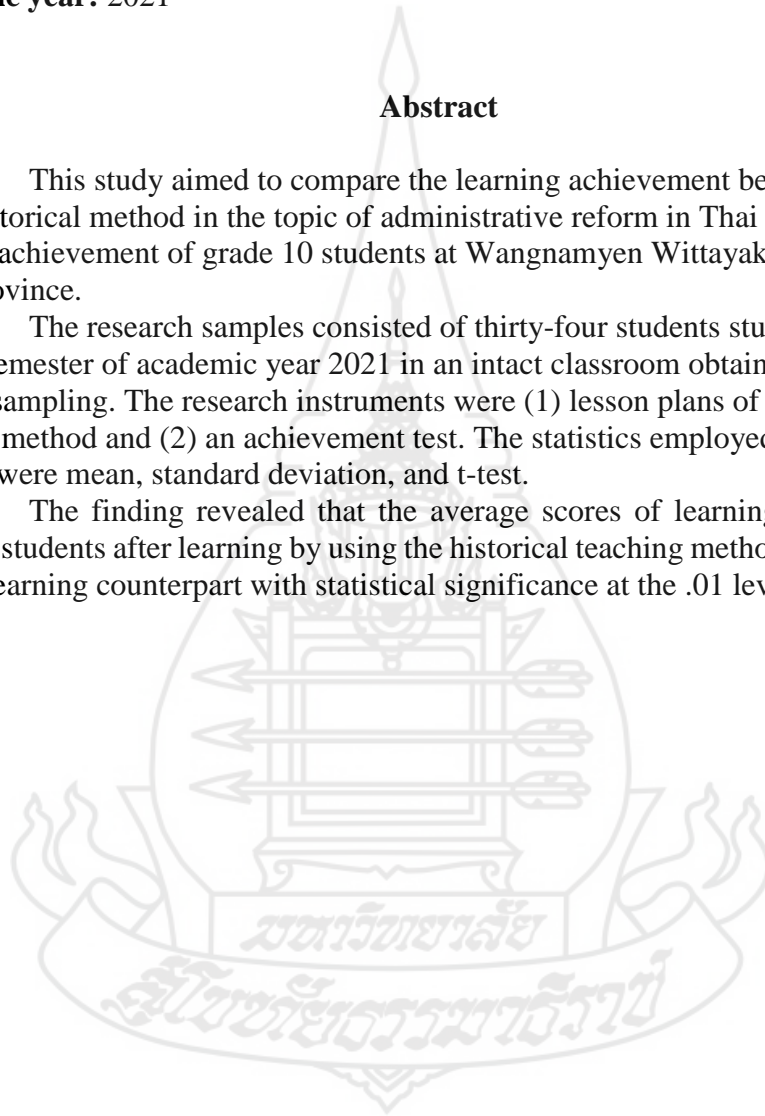
Academic year: 2021

Abstract

This study aimed to compare the learning achievement before and after using historical method in the topic of administrative reform in Thai history on learning achievement of grade 10 students at Wangnamyen Wittayakom School in Sa Kaeo Province.

The research samples consisted of thirty-four students studying in the second semester of academic year 2021 in an intact classroom obtained by cluster random sampling. The research instruments were (1) lesson plans of historical teaching method and (2) an achievement test. The statistics employed for data analysis were mean, standard deviation, and t-test.

The finding revealed that the average scores of learning achievement of grade 10 students after learning by using the historical teaching method was higher than the pre-learning counterpart with statistical significance at the .01 level.

Keywords: Historical teaching method, Learning achievement, History, Secondary education

กิตติกรรมประกาศ

การทำการศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง จากผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ดรุณี จำปาทอง สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช ที่ได้ให้ความกรุณาให้คำแนะนำและติดตามการศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้อย่างใกล้ชิดตลอดมา นับตั้งแต่เริ่มต้นจนกระทั่งสำเร็จเรียบร้อยสมบูรณ์ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในความกรุณาเป็นอย่างยิ่ง

ขอขอบพระคุณบิดา มารดา คณะครูโรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม คณะอาจารย์สาขาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เพื่อนนักศึกษาทุกท่าน ที่ช่วยคอยสนับสนุนในการศึกษาค้นคว้าอิสระ และให้กำลังใจตลอดมา

สนธิณี ผิวแก้ว

กันยายน 2565

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์การวิจัย	5
สมมติฐานการวิจัย	5
ขอบเขตการวิจัย	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	6
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	7
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551	8
หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับ มัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม	16
การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์	20
การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	31
การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย	39
ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	48
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	59
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	64
รูปแบบการวิจัย	64
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	64
ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง	65
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	65
การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล	72
การเก็บรวบรวมข้อมูล	73
การวิเคราะห์ข้อมูล	73

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	75
สรุปผลการประเมินหลังการจัดการเรียนรู้และการสังเกตพฤติกรรมการเรียน	76
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	79
สรุปการวิจัย	79
อภิปรายผล	80
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	88
ก ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	89
ข ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบ ของแผนการจัดการเรียนรู้	91
ค ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียน	98
ง ตารางแผนผังการสร้างและวิเคราะห์ข้อสอบปรนัย	104
จ ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	106
ฉ คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน	108
ช แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน	110
ซ แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมือง ในประวัติศาสตร์ไทย	118
ประวัติผู้ศึกษา	174

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 2.1	โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย	17
ตารางที่ 2.2	โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์ 2 ส31104 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ..	19
ตารางที่ 2.3	เปรียบเทียบวิธีการทางประวัติศาสตร์และทักษะทางประวัติศาสตร์	30
ตารางที่ 2.4	ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	37
ตารางที่ 3.1	การแบ่งเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้	66
ตารางที่ 4.1	ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	75

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

กระทรวงศึกษาธิการมีจุดเน้นในการพัฒนาเยาวชนสู่ศตวรรษที่ 21 มีการกำหนดเป้าหมายในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนไว้อย่างชัดเจน ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 โดยมุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลเมืองโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้งเจตคติที่จำเป็นต่อการศึกษา การประกอบอาชีพ และการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่าทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานการเรียนรู้ เกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ คือ ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด ความสามารถในการแก้ปัญหา ความสามารถในการใช้ทักษะชีวิต ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี และเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ 8 ประการ คือ รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์ ซื่อสัตย์สุจริต มีวินัย ใฝ่เรียนรู้ อยู่อย่างพอเพียง มุ่งมั่นในการทำงาน รักความเป็นไทย และมีจิตสาธารณะ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 4-7)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ได้กำหนดสาระต่าง ๆ ไว้ 5 สาระ คือ ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำรงชีวิต เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ และภูมิศาสตร์ สาระประวัติศาสตร์จัดให้เป็นสาระหนึ่งในสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 1-2)

การจัดการศึกษาวิชาประวัติศาสตร์จึงมีความสำคัญ เพราะการศึกษาประวัติศาสตร์ มีคุณค่าและประโยชน์ในการพัฒนามนุษย์ให้มีศักยภาพให้เป็นบุคคลซึ่งสมบูรณ์ด้วยธรรมชาติของประวัติศาสตร์ เพราะประวัติศาสตร์สอนให้เข้าใจและภูมิใจในชาติตน เข้าใจปัญหาและสภาพแวดล้อมของสังคมในปัจจุบัน รู้ความเป็นมาและวัฒนธรรมของประเทศตนและประเทศอื่น ๆ และเป็นบทเรียนที่มีค่าสำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติ ประวัติศาสตร์ทำให้เกิดทักษะการอ่าน ทักษะการจัดระบบข้อมูล

ทักษะตรวจสอบและประเมินค่า ทักษะในการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล ทักษะในการวินิจฉัย แยกแยะข้อเท็จจริง และทักษะการคิดวิเคราะห์ ส่งผลให้มนุษย์เกิดการพัฒนาสติปัญญา ประวัติศาสตร์พัฒนามนุษย์ให้เกิดเจตคติค่านิยมที่ดีงาม สร้างความรู้สึกร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกัน ของสังคม ตระหนักในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม ยอมรับความแตกต่างของมนุษยชาติ อยู่ร่วมกับ สังคมอื่นได้อย่างสันติสุข และใช้เหตุผลในการดำรงชีวิต (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, บทบรรณาธิการ)

อย่างไรก็ตามการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์มักประสบปัญหาผลสัมฤทธิ์ทางการ เรียนตกต่ำเช่นเดียวกับโรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว โดยพบว่า การประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนประวัติศาสตร์ต่ำกว่าเกณฑ์ กล่าวคือ ผลการทดสอบทางการศึกษาระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 สาระประวัติศาสตร์มีค่าเฉลี่ยต่ำกว่าระดับประเทศ ในปีการศึกษา 2561-2562 โดยปีการศึกษา 2561 ระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 29.38 ขณะที่โรงเรียนมีคะแนน เฉลี่ย 28.92 ปีการศึกษา 2562 ระดับประเทศมีคะแนนเฉลี่ย 28.16 โรงเรียนมีคะแนนเฉลี่ย 27.83 อีกทั้งการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ในปีการศึกษา 2561-2562 ก็ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่โรงเรียนได้ กำหนดเป้าหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ โดยกำหนดไว้ที่ ร้อยละ 70 แต่ในปีการศึกษา 2561 มีคะแนนเฉลี่ยเพียงร้อยละ 64.7 ปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 68 การประเมินผลสัมฤทธิ์ ทางการเรียนประวัติศาสตร์ของโรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดทั้ง ผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน(O-NET) และเป้าหมายระดับโรงเรียน

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์หาสาเหตุของปัญหาการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์พบว่า มีสาเหตุหลายประการด้วยกันจากการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ สำนักงาน คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2558, น. 19-20) พบปัญหามาจาก 1) ปัญหาจากหลักสูตร แกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 และการบริหารหลักสูตรของสถานศึกษา เนื่องจาก ประวัติศาสตร์อยู่ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ซึ่งมีเนื้อหามาก การสอน จึงเน้นการท่องจำมากกว่าการใช้กระบวนการคิดวิเคราะห์และพัฒนากระบวนการในการจัดการเรียน การสอน เช่น ทักษะการคิด การสืบค้นความรู้ การตั้งคำถาม 2) ปัญหาจากครูผู้สอน เนื่องจาก ครูผู้สอนส่วนใหญ่ไม่มีพื้นฐานความรู้ด้านประวัติศาสตร์ มีครูจบวิชาเอกประวัติศาสตร์น้อยเมื่อเทียบกับวิชาอื่น อีกทั้งยังขาดเอกสารประกอบการสอน จึงทำให้กระบวนการจัดการเรียนการสอนไม่เป็นไป ตามเป้าหมายของหลักสูตร 3) ปัญหาจากสภาพสังคมปัจจุบันส่งผลให้นักเรียนไม่เห็นความสำคัญของ วิชาประวัติศาสตร์ ไม่สามารถประยุกต์หรือเชื่อมโยงความรู้ รวมถึงการจัดการศึกษามุ่งเพียงพัฒนาคน ในด้านเทคโนโลยี ความรู้ด้านคอมพิวเตอร์ ภาษาอังกฤษ ภาษาจีน วิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์ 4) ปัญหาจากเทคโนโลยีและสื่อการเรียนรู้ ผู้สอนส่วนใหญ่ใช้หนังสือเป็นสื่อการเรียนรู้เน้นเนื้อหาเป็น

หลัก โดยสื่อที่เป็นบุคคล ประชาชน ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมท้องถิ่นไม่ได้นำมาใช้ ส่งผลให้เทคโนโลยี สื่อการสอนของประวัติศาสตร์ไม่น่าสนใจและไม่จูงใจผู้เรียน

สำหรับแนวทางการแก้ไขปัญหานี้ ครูผู้สอนจำเป็นต้องเลือกวิธีการสอนให้ตรงเป้าหมาย ซึ่งอาจใช้วิธีการสอนทั่วไปหรือใช้วิธีการสอนเฉพาะทางประวัติศาสตร์ รวมทั้งใช้สื่อสนับสนุนการสอน เช่น การใช้หลักฐานและเอกสารชั้นต้น การใช้แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นสื่อ การใช้การทำโครงการทางประวัติศาสตร์ การใช้ทรัพยากรที่มีอยู่อย่างคุ้มค่า ได้แก่ สังคมรอบโรงเรียน ผู้รู้ ประชาชนท้องถิ่น ฯลฯ ผู้สอนต้องศึกษาว่าในท้องถิ่นและชุมชนนั้นมีสิ่งเหล่านี้อยู่ไหน อย่างไร ที่จะเชื่อมโยงมาให้การจัดการเรียนรู้ที่มีความหมาย รวมทั้งควรนำวิธีการในการเรียนประวัติศาสตร์หรือวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพยิ่งขึ้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, น. 36-38)

วิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นกระบวนการที่จะสืบค้นหาความจริงในสังคมมนุษย์อย่างเป็นระบบ เป็นวิธีการที่นักประวัติศาสตร์ใช้ค้นหาความจริงโดยอาศัยหลักฐานหรือร่องรอยที่เกี่ยวข้อง วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นทักษะกระบวนการที่มุ่งสร้างสรรค์การเรียนรู้ด้วยตนเองในยุคโลกาภิวัตน์ โดยให้ผู้เรียนได้ออกนอกห้องเรียนไปสู่โลกความเป็นจริงด้วยการสืบค้นเรื่องราวที่ตนอยากรู้ อยากรูเห็น และในโลกยุคข้อมูลข่าวสารนี้ วิธีการทางประวัติศาสตร์จะฝึกฝนให้ผู้เรียนตรวจสอบ กลั่นกรอง ข้อมูลให้ได้ข้อเท็จจริง และคิดวิเคราะห์อย่างเป็นเหตุผลการคิดวินิจฉัยว่าสิ่งใดจริงน่าเชื่อถือ และเป็นความรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริง (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, น. 23) การสอนวิชาประวัติศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ ครูผู้สอนสามารถนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนจะทำให้ผู้เรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักกำหนดปัญหาหรือตั้งคำถาม และคิดหาคำตอบเพื่อพิสูจน์สมมติฐานนั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ บนพื้นฐานของการกำหนดปัญหา การตั้งสมมติฐาน การรวบรวมวิเคราะห์สังเคราะห์ และการตีความข้อมูล เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปหรือผลของการศึกษาค้นคว้า วิธีการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ประกอบไปด้วย 5 ขั้นตอน (สิริวรรณ ศรีพหล, 2554, น. 44-46) คือ 1) ขั้นตอนกำหนดปัญหาและการตั้งสมมติฐาน ฝึกให้นักเรียนสังเกตหรือตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องราวเหตุการณ์ในอดีต สามารถนำมากำหนดปัญหาที่จะศึกษาและค้นหาคำตอบได้ 2) ขั้นรวบรวมหลักฐาน เป็นการค้นคว้าข้อมูลจากแหล่งเรียนรู้และรวบรวมหลักฐาน 3) ขั้นการวิเคราะห์ข้อมูลและประเมินคุณค่าข้อมูลและหลักฐาน เป็นการฝึกวิพากษ์ข้อมูลหลักฐานเพื่อตรวจสอบข้อมูลหลักฐานนั้นว่ามีความถูกต้องน่าเชื่อถือหรือไม่ 4) ขั้นตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลและหลักฐาน เป็นการเรียบเรียงเนื้อหาในรูปแบบอธิบายโดยให้ความคิดเห็นประกอบโดยอาศัยข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ และ 5) ขั้นนำเสนอผลการศึกษา เป็นการนำเสนอ

ข้อมูลที่ผ่านมาการค้นคว้าและสังเคราะห์มาแล้ว มาเรียบเรียงเป็นความรู้และแนวคิดสำคัญโดยนำเสนอได้หลากหลายรูปแบบ เช่น การจัดทำเป็นรายงาน การเขียนบทความ การบรรยาย การอภิปราย เป็นต้น

การสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบระเบียบ บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล (สิริวรรณ ศรีพหล, 2553, น. 44) ตามขั้นตอนต่าง ๆ ดังกล่าว ตั้งแต่การกำหนดประเด็นปัญหาการตั้งสมมติฐาน การรวบรวม การวิเคราะห์ สังเคราะห์และตีความหลักฐานหรือข้อมูล กล่าวคือ วิธีการทางประวัติศาสตร์ทำให้นักเรียนได้จำแนกข้อมูลองค์ประกอบต่าง ๆ ของเรื่องที่ต้องการศึกษาและรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ที่สัมพันธ์กันมีความเป็นเหตุเป็นผลและสามารถสรุปเป็นองค์ความรู้ได้ โดยได้มีนักการศึกษาอย่างเช่น Bloom ได้กำหนดจุดมุ่งหมายทางการศึกษาออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ (Cognitive domain) ด้านความรู้สึกหรือเจตคติ (Affective domain) ด้านทักษะ (Psycho-motor domain) ซึ่งในแต่ละด้านจะมีขั้นของการเรียนรู้ย่อย ๆ อีกจำนวนมาก และได้ขยายความให้เห็นว่า การคิดของบุคคลนั้นมีขั้นตอนโดยเริ่มจากการเรียนรู้ การเข้าใจ การพัฒนาไปถึงขั้นการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการประเมิน ดังนั้นผู้วิจัยเห็นว่าควรนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สารการเรียนรู้ประวัติศาสตร์หรือสารการเรียนรู้อื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง และสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนได้

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา ผู้วิจัยจึงมีแนวคิดที่จะพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยนำวิธีการในการเรียนประวัติศาสตร์หรือวิธีการทางประวัติศาสตร์มาจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนฝึกฝนตรวจสอบ กลั่นกรองข้อมูลให้ได้ข้อเท็จจริง และคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ มีเหตุผลก่อนที่จะคิดวินิจฉัยว่าสิ่งใดจริงน่าเชื่อถือ และเป็นการรู้เท่าทันข้อมูลข่าวสารอย่างแท้จริง รู้จักตั้งปัญหาและกำหนดสมมติฐาน และแสวงหาคำตอบเพื่อพิสูจน์สมมติฐานนั้น เพื่อให้ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ได้ด้วยตนเอง เห็นคุณค่าและความสำคัญในกระบวนการแสวงหาความรู้ตามวิธีการทางประวัติศาสตร์ และสามารถนำความรู้ที่ได้รับจากการจัดการเรียนรู้ไปประยุกต์ใช้ได้ นำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ให้สูงขึ้น และเพื่อพัฒนาผู้เรียนให้สอดคล้องตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 อีกด้วย

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่องการปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว

3. สมมติฐานการวิจัย

คะแนนเฉลี่ยผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนในรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง “การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย” ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน

4. ขอบเขตการวิจัย

รูปแบบการวิจัยเป็นการวิจัยทดลองแบบกลุ่มเดียววัดก่อนเรียนและหลังเรียน

4.1 ตัวแปรที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

4.1.1 **ตัวแปรต้น** คือ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

4.1.2 **ตัวแปรตาม** คือ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องการปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย

4.2 **ประชากรในการวิจัย** นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 9 ห้องเรียน จำนวน 332 คน โดยเป็นการจัดห้องเรียนแบบคละความสามารถ

4.3 **กลุ่มตัวอย่างในการวิจัย** คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 1 ห้องเรียน จำนวน 34 คน ได้มาวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

4.4 **เนื้อหาที่ใช้ในการวิจัย** คือ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ได้แก่ การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 และแนวคิดประชาธิปไตย

4.5 **ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย** การวิจัยครั้งนี้ทำการทดลองในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ใช้เวลาในการทดลองจัดการเรียนรู้จำนวน 10 ชั่วโมง (10 สัปดาห์)

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง การจัดการเรียนรู้ด้วยกระบวนการแสวงหาข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ ซึ่งเกิดจากการค้นคว้าเอกสารและหลักฐานประกอบอื่น ๆ เพื่อให้ได้มาซึ่งองค์ความรู้ทางประวัติศาสตร์ บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลและการวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอนได้แก่

5.1.1 ขึ้นกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน เป็นการกำหนดประเด็นศึกษาจากความสนใจ สงสัย ใคร่รู้ เพื่อกำหนดขอบเขตการศึกษาอย่างมีเป้าหมายที่ชัดเจน

5.1.2 ขึ้นรวบรวมหลักฐาน เป็นขั้นคัดเลือกและรวบรวมหลักฐานว่าหลักฐานหรือข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่จะศึกษา และคัดแยกข้อมูลหรือหลักฐานว่าเป็นหลักฐานขั้นต้น หลักฐานชั้นรอง หรือชั้นที่สาม และลำดับความสำคัญของหลักฐานหรือข้อมูลเหล่านั้น

5.1.3 ขึ้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน เป็นการตรวจสอบข้อมูลหรือตัวหลักฐานว่ามีความถูกต้องหรือมีข้อบกพร่องของหลักฐานที่จะนำมาใช้หรือไม่

5.1.4 ขึ้นตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน เป็นขั้นศึกษาหาความหมายของข้อมูลหลักฐานหรือตีความหลักฐาน ผ่านการวิเคราะห์และสังเคราะห์

5.1.5 ขึ้นนำเสนอผลการศึกษา เป็นขั้นการนำเสนอข้อมูลที่ผ่านการค้นคว้าและสังเคราะห์มาแล้ว มาเรียบเรียงเป็น ความรู้และแนวคิดสำคัญ

5.2 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลคะแนนจากการทดสอบวัดความรู้ก่อนและหลัง เรียนเรื่องการปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ตามองค์ประกอบพฤติกรรมการเรียนรู้ทฤษฎีของ Bloom ที่ได้มีการปรับปรุงใหม่ในปี 1990 โดย Anderson & Krathwohl จำนวน 30 ข้อ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 ครูผู้สอนได้แนวทางการจัดการเรียนรู้สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ด้วยกระบวนการทางประวัติศาสตร์โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

6.2 ครูผู้สอนได้แนวทางในการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

6.3 ครูผู้สอนได้แนวทางการจัดการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้มีเหตุผล แสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ เกิดทักษะการคิดวิเคราะห์ สังเคราะห์ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัย เรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว ผู้วิจัยได้ค้นคว้าเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551
 - 1.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
 - 1.2 มาตรฐานและตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4-6 สาระประวัติศาสตร์
2. หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม
 - 2.1 คำอธิบายรายวิชาประวัติศาสตร์2 ส31104
 - 2.2 โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์2 ส31104
3. การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์
 - 3.1 ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์
 - 3.2 จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์
 - 3.3 การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา
4. การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
 - 4.1 ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์
 - 4.2 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
 - 4.3 คุณค่าของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์
5. การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย
 - 5.1 การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5
 - 5.2 แนวคิดประชาธิปไตย
6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.3 หลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
 - 6.4 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

- 6.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ
- 7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 7.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

1. หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จัดทำขึ้นสำหรับท้องถิ่นและสถานศึกษาได้นำไปใช้เป็นกรอบและทิศทางในการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษา และจัดการเรียนการสอนเพื่อพัฒนาเด็กและเยาวชนไทยทุกคนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานให้มีคุณภาพด้านความรู้ และทักษะที่จำเป็นสำหรับการดำรงชีวิตในสังคมที่มีการเปลี่ยนแปลง และแสวงหาความรู้เพื่อพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต มีองค์ประกอบที่สำคัญ ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 3-8)

วิสัยทัศน์ มุ่งพัฒนาผู้เรียนทุกคน ซึ่งเป็นกำลังของชาติให้เป็นมนุษย์ที่มีความสมดุลทั้งด้านร่างกาย ความรู้ คุณธรรม มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและเป็นพลโลก ยึดมั่นในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีความรู้และทักษะพื้นฐานรวมทั้ง เจตคติ ที่จำเป็นต่อการศึกษาต่อ การประกอบอาชีพและการศึกษาตลอดชีวิต โดยมุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญบนพื้นฐานความเชื่อว่า ทุกคนสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้เต็มตามศักยภาพ และมีหลักการที่สำคัญ ดังนี้

1. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อความเป็นเอกภาพของชาติ มีจุดหมายและมาตรฐานการเรียนรู้ เป็นเป้าหมายสำหรับพัฒนาเด็กและเยาวชนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ และคุณธรรมบนพื้นฐาน ของความเป็นไทยควบคู่กับความเป็นสากล
2. เป็นหลักสูตรการศึกษาเพื่อปวงชน ที่ประชาชนทุกคนมีโอกาสได้รับการศึกษาอย่างเสมอภาค และมีคุณภาพ
3. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่สนองการกระจายอำนาจ ให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น
4. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่มีโครงสร้างยืดหยุ่นทั้งด้านสาระการเรียนรู้ เวลาและการจัดการเรียนรู้
5. เป็นหลักสูตรการศึกษาที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ
6. เป็นหลักสูตรการศึกษาสำหรับการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตามอัธยาศัย ครอบคลุมทุกกลุ่มเป้าหมาย สามารถเทียบโอนผลการเรียนรู้ และประสบการณ์

จุดหมาย หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข มีศักยภาพในการศึกษาต่อ และประกอบอาชีพ จึงกำหนดเป็นจุดหมายเพื่อให้เกิดกับผู้เรียน เมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังนี้

1. มีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ เห็นคุณค่าของตนเอง มีวินัยและปฏิบัติตนตามหลักธรรมของพระพุทธศาสนา หรือศาสนาที่ตนนับถือ ยึดหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง
2. มีความรู้ ความสามารถในการสื่อสาร การคิด การแก้ปัญหา การใช้เทคโนโลยี และมีทักษะชีวิต
3. มีสุขภาพกายและสุขภาพจิตที่ดี มีสุขนิสัย และรักการออกกำลังกาย
4. มีความรักชาติ มีจิตสำนึกในความเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ยึดมั่นในวิถีชีวิตและการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข
5. มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย การอนุรักษ์และพัฒนาสิ่งแวดล้อม มีจิตสาธารณะที่มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามในสังคม และอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ในการพัฒนาผู้เรียนตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งเน้นพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนด ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ดังนี้

สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งให้ผู้เรียนเกิดสมรรถนะสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
3. ความสามารถในการแก้ปัญหา
4. ความสามารถในการใช้ทักษะ
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

คุณลักษณะอันพึงประสงค์ หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาผู้เรียนให้มีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ เพื่อให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างมีความสุข ในฐานะเป็นพลเมืองไทยและพลโลก ดังนี้

1. รักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
2. ซื่อสัตย์สุจริต
3. มีวินัย
4. ใฝ่เรียนรู้

5. อยู่อย่างพอเพียง
6. มุ่งมั่นในการทำงาน
7. รักความเป็นไทย
8. มีจิตสาธารณะ

นอกจากนี้ สถานศึกษาสามารถกำหนดคุณลักษณะอันพึงประสงค์เพิ่มเติมให้สอดคล้องตามบริบทและจุดเน้นของตนเอง

การพัฒนาผู้เรียนให้เกิดความสมดุล ต้องคำนึงถึงหลักพัฒนาการทางสมองและพหุปัญญา หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน จึงกำหนดให้ผู้เรียนเรียนรู้ 8 กลุ่มสาระการเรียนรู้ ดังนี้

1. ภาษาไทย
2. คณิตศาสตร์
3. วิทยาศาสตร์
4. สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
5. สุขศึกษาและพลศึกษา
6. ศิลปะ
7. การงานอาชีพและเทคโนโลยี
8. ภาษาต่างประเทศ

1.1 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มีจุดมุ่งหมายและสาระการเรียนรู้ ดังนี้

จุดมุ่งหมายของการเรียนสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

ช่วยให้ผู้เรียนมีความรู้ความเข้าใจ ว่ามนุษย์ดำรงชีวิตอย่างไร ทั้งในฐานะปัจเจกบุคคล และการอยู่ร่วมกันในสังคม การปรับตัวตามสภาพแวดล้อม การจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัด นอกจากนี้ ยังช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจถึงการพัฒนา เปลี่ยนแปลงตามยุคสมัย กาลเวลา ตามเหตุปัจจัยต่าง ๆ ทำให้เกิดความเข้าใจในตนเอง และผู้อื่น มีความอดทน อดกลั้น ยอมรับในความแตกต่าง และมีคุณธรรม สามารถนำความรู้ไปปรับใช้ในการดำเนินชีวิต เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ และสังคมโลก

สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ว่าด้วยการอยู่ร่วมกันในสังคม ที่มีความเชื่อมสัมพันธ์กัน และมีความแตกต่างกันอย่างหลากหลาย เพื่อช่วยให้สามารถปรับตนเองกับบริบทสภาพแวดล้อม เป็นพลเมืองดี มีความรับผิดชอบ มีความรู้ ทักษะ คุณธรรม และค่านิยมที่เหมาะสม โดยได้กำหนดสาระต่างๆไว้ ดังนี้

ศาสนา ศีลธรรมและจริยธรรม แนวคิดพื้นฐานเกี่ยวกับศาสนา ศีลธรรม จริยธรรม หลักธรรมของพระพุทธศาสนาหรือศาสนาที่ตนนับถือ การนำหลักธรรมคำสอนไปปฏิบัติในการพัฒนาตนเอง และการอยู่ร่วมกันอย่างสันติสุข เป็นผู้กระทำความดี มีค่านิยมที่ดีงาม พัฒนาตนเองอยู่เสมอ รวมทั้งบำเพ็ญประโยชน์ต่อสังคมและส่วนรวม

หน้าที่พลเมือง วัฒนธรรม และการดำเนินชีวิต ระบบการเมืองการปกครองในสังคมปัจจุบัน การปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ลักษณะและความสำคัญ การเป็นพลเมืองดี ความแตกต่างและความหลากหลายทางวัฒนธรรม ค่านิยม ความเชื่อ ปณิธาน ค่านิยมด้านประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สิทธิ หน้าที่ เสรีภาพการดำเนินชีวิตอย่างสันติสุขในสังคมไทยและสังคมโลก

เศรษฐกิจศาสตร์ การผลิต การแจกจ่าย และการบริโภคสินค้าและบริการ การบริหารจัดการทรัพยากรที่มีอยู่อย่างจำกัดอย่างมีประสิทธิภาพ การดำรงชีวิตอย่างมีคุณภาพ และการนำหลักเศรษฐกิจพอเพียงไปใช้ในชีวิตประจำวัน

ประวัติศาสตร์ เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ วิธีการทางประวัติศาสตร์ พัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตถึงปัจจุบัน ความสัมพันธ์และเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์ต่างๆ ผลกระทบที่เกิดจากเหตุการณ์สำคัญในอดีต บุคคลสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงต่างๆ ในอดีต ความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรมและภูมิปัญญาไทย แหล่งอารยธรรมที่สำคัญของโลก

ภูมิศาสตร์ ลักษณะของโลกทางกายภาพ ลักษณะทางกายภาพ แหล่งทรัพยากร และภูมิอากาศของประเทศไทย และภูมิภาคต่างๆ ของโลก การใช้แผนที่และเครื่องมือทางภูมิศาสตร์ ความสัมพันธ์กันของสิ่งต่างๆ ในระบบธรรมชาติ ความสัมพันธ์ของมนุษย์กับสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติ และสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น การนำเสนอข้อมูลภูมิสารสนเทศ การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน

1.2 มาตรฐานและตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4-6 สาระประวัติศาสตร์

สาระประวัติศาสตร์ เป็นสาระที่ 4 ของกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม มาตรฐานและตัวชี้วัดสาระที่ 4 ประวัติศาสตร์ ชั้น ม.4-6 มีทั้งหมด 3 มาตรฐาน 11 ตัวชี้วัด ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ, น. 99-108)

มาตรฐาน ส 4.1 เข้าใจความหมาย ความสำคัญของเวลา และยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ สามารถใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มาวิเคราะห์เหตุการณ์ต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.4 –ม. 6	1. ตระหนักถึงความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แสดงถึงการเปลี่ยนแปลงของมนุษยชาติ	<ul style="list-style-type: none"> ● เวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่ปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ไทยและประวัติศาสตร์สากล ● ตัวอย่างเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ของสังคมมนุษย์ที่มีปรากฏในหลักฐานทางประวัติศาสตร์ (เชื่อมโยงกับ มฐ. ส 4.3) ● ความสำคัญของเวลาและยุคสมัยทางประวัติศาสตร์
	2. สร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ	<ul style="list-style-type: none"> ● ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยนำเสนอตัวอย่างที่ละขั้นตอนอย่างชัดเจน ● คุณค่าและประโยชน์ของวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อการศึกษทางประวัติศาสตร์ ● ผลการศึกษาหรือโครงการทางประวัติศาสตร์

มาตรฐาน ส 4.2 เข้าใจพัฒนาการของมนุษยชาติจากอดีตจนถึงปัจจุบัน ในด้านความสัมพันธ์และการเปลี่ยนแปลงของเหตุการณ์อย่างต่อเนื่อง ตระหนักถึงความสำคัญและสามารถวิเคราะห์ผลกระทบที่เกิดขึ้น

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.4-ม.6	1. วิเคราะห์อิทธิพลของอารยธรรมโบราณ และการติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตกที่มีผลต่อพัฒนาการและการเปลี่ยนแปลงของโลก	<ul style="list-style-type: none"> ● อารยธรรมของโลกยุคโบราณ ได้แก่ อารยธรรมลุ่มแม่น้ำไทกริส-ยูเฟรทีส ไนล์ ฮวงโห ลินรุ และอารยธรรมกรีก-โรมัน
	2. วิเคราะห์เหตุการณ์สำคัญต่างๆที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และการเมือง เข้าสู่โลกสมัยปัจจุบัน	<ul style="list-style-type: none"> ● การติดต่อระหว่างโลกตะวันออกกับโลกตะวันตก และอิทธิพลทางวัฒนธรรมที่มีต่อกันและกัน ● เหตุการณ์สำคัญต่างๆที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงของโลกในปัจจุบัน เช่น ระเบิดนิวเคลียร์ การฟื้นฟู ศิลปวิทยาการสงครามครูเสด การสำรวจทางทะเล การปฏิรูปศาสนา การปฏิวัติทางวิทยาศาสตร์ การปฏิวัติอุตสาหกรรม จักรวรรดินิยม ลัทธิชาตินิยม เป็นต้น
	3. วิเคราะห์ผลกระทบของการขยายอิทธิพลของประเทศในยุโรปไปยังทวีปอเมริกา แอฟริกาและเอเชีย	<ul style="list-style-type: none"> ● ความร่วมมือ และความขัดแย้งของมนุษยชาติในโลก
	4. วิเคราะห์สถานการณ์ของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21	<ul style="list-style-type: none"> ● สถานการณ์สำคัญของโลกในคริสต์ศตวรรษที่ 21 เช่น <ul style="list-style-type: none"> - เหตุการณ์ 11 กันยายน 2001 (Nine Eleven) - การขาดแคลนทรัพยากร - การก่อการร้าย - ความขัดแย้งทางศาสนา ฯลฯ

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ชั้น	ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้แกนกลาง
ม.4 – ม.6	1.วิเคราะห์ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย	<ul style="list-style-type: none"> ● ประเด็นสำคัญของประวัติศาสตร์ไทย เช่น แนวคิดเกี่ยวกับความเป็นมาของชาติไทย อาณาจักรโบราณในดินแดนไทย และอิทธิพลที่มีต่อสังคมไทย ปัจจัยที่มีผลต่อการสถาปนาอาณาจักรไทยในช่วงเวลาต่างๆ สาเหตุและผลของการปฏิรูป การปกครอง บ้านเมือง การเลิกทาส การเลิกไพร่ การเสด็จประพาสยุโรปและหัวเมืองสมัยรัชกาลที่ 5 แนวคิดประชาธิปไตยตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 6 จนถึงการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 สมัยรัชกาลที่ 7 บทบาทของสตรีไทย
	2. วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย	
	3. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน	
	4. วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย	<ul style="list-style-type: none"> ● บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการพัฒนาชาติไทยในด้านต่างๆ เช่น การป้องกันและรักษาเอกราชของชาติ การสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย ● อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกที่มีต่อสังคมไทย ● ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย เช่น <ul style="list-style-type: none"> - พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

		<ul style="list-style-type: none"> - พระบาทสมเด็จพระนั่งเกล้าเจ้าอยู่หัว - พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว - สมเด็จพระสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส - พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมหลวงวงษาธิราชสนิท - สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ พระองค์เจ้าติศวรรกุมาร กรมพระยาตำราจรรยา - สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ เจ้าฟ้าจิตรเจริญ กรมพระยานริศรานุวัดติวงศ์ - หม่อมราชวงศ์ หม่อมราชวงศ์กระต่าย อิศรางกูร - สมเด็จพระยามมหาศรีสุริยวงศ์ (ช่วง บุนนาค) - บาทหลวงปา เลอ กัวซ์ - พระยาภิบาลยาณไมตรี (Dr.Francis B.Sayre ดร.ฟรานซิส บี แซร์) - ศาสตราจารย์ศิลปะ พีระศรี - พระยารัษฎานุประดิษฐ์มหิศรภักดี (คอซิมบี๊ ณ ระนอง) <p>● ปัจจัยและบุคคลที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในปัจจุบัน เช่น</p> <ul style="list-style-type: none"> - พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช
--	--	---

		<ul style="list-style-type: none"> - สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ - สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี - สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอเจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์
	<p>5. วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย</p>	<ul style="list-style-type: none"> ● สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการสร้างสรรค์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย ● วิถีชีวิตของคนไทยในสมัยต่างๆ ● การสืบทอดและเปลี่ยนแปลงของวัฒนธรรมไทย ● แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทยและการมีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ ● วิธีการมีส่วนร่วมอนุรักษ์ภูมิปัญญาและวัฒนธรรมไทย

2. หลักสูตรสถานศึกษา กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม

โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคมได้จัดทำหลักสูตรสถานศึกษาของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย(2564, น. 1-2) โดยมีรายละเอียดดังนี้

ตารางที่ 2.1 โครงสร้างหลักสูตรสถานศึกษากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม
ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย

รายวิชา			
รหัสวิชา	ชื่อรายวิชา	จำนวนชั่วโมง	หน่วยกิต
ส31101	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 1	40	1
ส31102	ประวัติศาสตร์ 1	20	0.5
ส31103	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 2	40	1
ส31104	ประวัติศาสตร์ 2	20	0.5
ส32101	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 3	40	1
ส32101	ประวัติศาสตร์ 3	20	0.5
ส32101	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 4	40	1
ส32104	ประวัติศาสตร์ 4	20	0.5
ส33101	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 5	40	1
ส33102	สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม 6	40	1
ส31231	หน้าที่พลเมืองเพิ่มเติม	20	0.5
ส31232	หน้าที่พลเมืองเพิ่มเติม	20	0.5
ส30209	เอเชียศึกษา	40	1.0
ส30233	เงินทองของมีค่า 1	40	1.0
ส30234	เงินทองของมีค่า 2	40	1.0
ส32233	หน้าที่พลเมืองเพิ่มเติม	20	0.5
ส32234	หน้าที่พลเมืองเพิ่มเติม	20	0.5
ส30232	กฎหมายคุ้มครองผู้บริโภค	40	1.0
ส30205	เหตุการณ์โลกปัจจุบัน	40	1.0
ส30204	กฎหมายที่ประชาชนควรรู้	40	1.0

ในการดำเนินการศึกษาทดลองผู้วิจัยได้ใช้รายวิชาประวัติศาสตร์ 2 ส31104 ในการจัดการเรียนรู้เรื่องการปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย (หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม, 2564, น. 89-93) โดยมีรายละเอียดดังนี้

2.1 คำอธิบายรายวิชาประวัติศาสตร์2 ส31104

คำอธิบายรายวิชา

รหัสวิชา ส31104

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม

จำนวนเวลา 20 ชั่วโมง/ภาคเรียนที่ 2

จำนวนหน่วยกิต 0.5 หน่วยกิต

รายวิชาประวัติศาสตร์

ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

1 ชั่วโมง/สัปดาห์

ศึกษาค้นคว้า สืบค้น อภิปราย และวิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทยบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการพัฒนาชาติไทยในด้านต่างๆ เช่น การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย การป้องกันและรักษาเอกราชของชาติ การสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทย ในยุคปัจจุบัน อิทธิพลของวัฒนธรรมตะวันตกและตะวันออกที่มีต่อสังคมไทย ผลงานของบุคคลสำคัญ ทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทยและประวัติศาสตร์ไทย วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย

เพื่อให้ความเข้าใจ และเห็นคุณค่าและความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทยบทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในการพัฒนาชาติไทยในด้านต่าง ๆ บุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศที่มีส่วนสร้างสรรค์ชาติไทย มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รักและหวงแหนภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทยและวัฒนธรรมไทย

ตัวชี้วัด

ส 4.3 ม.4-6/2 วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย

ส 4.3 ม.4-6/3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

ส 4.3 ม.4-6/4 วิเคราะห์ผลงานของบุคคลสำคัญทั้งชาวไทยและต่างประเทศ ที่มีส่วนสร้างสรรค์วัฒนธรรมไทย และประวัติศาสตร์ไทย

ส 4.3 ม.4-6/5 วางแผนกำหนดแนวทางและการมีส่วนร่วมการอนุรักษ์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย

รวมทั้งหมด 4 ตัวชี้วัด

2.2 โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์2 ส31104

รายวิชาประวัติศาสตร์2 ส31104 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรมชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 เวลา 20 ชั่วโมง 0.5 หน่วยกิต

ตารางที่ 2.2 โครงสร้างรายวิชาประวัติศาสตร์2 ส31104 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มาตรฐาน /ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
1	การปฏิรูป บ้านเมืองใน ประวัติศาสตร์ ไทย	ส 4.3 ม.4-6/2 ส 4.3 ม.4-6/3	1. สาเหตุและผลของการปฏิรูป บ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 1.1 การปฏิรูปด้านการ ปกครอง 1.2 การปฏิรูปด้านสังคม 1.3 การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ 1.4 การเสด็จประพาสยุโรป และหัวเมืองสมัยรัชกาลที่ 5 2. แนวคิดประชาธิปไตย 2.1 คำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103 สมัยรัชกาลที่ 5 2.2 กบฏ ร.ศ. 130 สมัย รัชกาลที่ 6 2.3 การวางรากฐานการ ปกครองระบอบประชาธิปไตย สมัยรัชกาลที่ 6 2.4 การเปลี่ยนแปลงการ ปกครอง พ.ศ. 2475	10	50
2	บุคคลสำคัญ ต่อการ สร้างสรรค์ แผ่นดิน	ส 4.3 ม.4-6/4	1. ผลงานชาวไทยต่อแผ่นดิน (งานก่อสร้างศิลป์) 2. ผลงานชาวต่างชาติที่ สร้างสรรค์(ยลอินข้ามชาติ)	5	25
3	การ สร้างสรรค์ภูมิ ปัญญาและ วัฒนธรรมไทย	ส 4.3 ม.4- 6/3 ส 4.3 ม.4- 6/5	1. อิทธิพลของตะวันตกและ ตะวันออกที่มีต่อสังคมไทย 2. สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการ สร้างสรรค์ภูมิปัญญาและ วัฒนธรรมไทย	5	25

ตารางที่ 2.2 (ต่อ)

หน่วยที่	ชื่อหน่วย	มาตรฐาน /ตัวชี้วัด	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)	น้ำหนัก คะแนน
			3. วิถีชีวิตของคนไทยในสมัยต่างๆ 4. แนวทางการอนุรักษ์ภูมิปัญญา และวัฒนธรรมไทยและการมีส่วนร่วม ในการอนุรักษ์		
รวมตลอดภาค				20	100

ในการดำเนินการศึกษาทดลองครั้งนี้ผู้วิจัยได้ใช้หน่วยการเรียนรู้ที่ 1 การปฏิรูปบ้านเมือง ในประวัติศาสตร์ไทย มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจและธำรงความเป็นไทย ตัวชี้วัดที่ 2 วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย และตัวชี้วัดที่ 3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน(กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, น. 116) มาศึกษาทดลองวิจัยในครั้งนี้

3. การจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์

3.1 ความหมายของวิชาประวัติศาสตร์

"ประวัติศาสตร์" เป็นคำที่มีความหมายหลากหลาย แต่ความหมายที่สำคัญที่ใช้โดยทั่วไปคือ 1) เหตุการณ์ในอดีตทั้งหมดของมนุษย์ หรืออดีตทั้งหมดของมนุษย์ตั้งแต่มีมนุษย์เกิดขึ้นมาในโลกจนถึงวินาทีที่เพิ่งผ่านมา 2) หมายถึงเรื่องราวของบางเหตุการณ์ที่เคยเกิดขึ้นมาในอดีตที่เราารู้หรือเข้าใจ นั่นคือสิ่งที่นักประวัติศาสตร์สร้างขึ้นมาจากอดีตที่ผ่านมา

นักปรัชญาประวัติศาสตร์ที่มีชื่อเสียงให้คำอธิบายถึงคำว่า "ประวัติศาสตร์" ไว้ เช่น Collingwood (อ้างถึงใน สิริวรรณ ศรีพหล 2554, น. 6) อธิบายว่าประวัติศาสตร์คือวิธีการวิจัยหรือการไต่สวน โดยมีจุดมุ่งหมายจะศึกษาเกี่ยวกับพฤติกรรมของมนุษยชาติที่เกิดขึ้นในอดีต

Carr (1967, อ้างถึงใน สิริวรรณ ศรีพหล 2554, น. 7) อธิบายว่าประวัติศาสตร์นั้นก็คือกระบวนการอันต่อเนื่องของการปฏิสัมพันธ์ระหว่างนักประวัติศาสตร์กับข้อมูลของเขา ประวัติศาสตร์คือบทสนทนาอันไม่มีที่สิ้นสุดระหว่างปัจจุบันกับอดีต

ธงชัย วินิจจะกุล (2562, น. 12) นักประวัติศาสตร์ อธิบายคำว่าประวัติศาสตร์ดังนี้ "การเข้าใจอดีตนั้นคือประวัติศาสตร์ ... เราต้องเข้าใจว่าความรู้เกี่ยวกับอดีตนั้นสร้างใหม่ได้เรื่อย ๆ เพราะทัศนมุมมองของสมัยที่เขียนประวัติศาสตร์นั้นเปลี่ยนอยู่เสมอ ..."

พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2554, น. 712) ให้ความหมายประวัติศาสตร์ ดังนี้ประวัติศาสตร์ หมายถึง วิชาว่าด้วยเหตุการณ์ที่เป็นมาหรือเรื่องราวของประเทศชาติเป็นต้นตามที่บันทึกไว้เป็นหลักฐาน โดยแม่คำของคำว่าประวัติศาสตร์ คือ คำว่า “ประวัติ” หมายถึง เรื่องราวด้วยความเป็นไปของคน สถานที่ หรือสิ่งใดสิ่งหนึ่ง เช่น ประวัติศรีปราชญ์ ประวัติวัดมหาธาตุ เป็นต้น

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2554, บทบรรณาธิการ) ให้ความหมายประวัติศาสตร์ว่า ประวัติศาสตร์ หมายถึง “การศึกษาเรื่องราวสำคัญ ๆ ที่เชื่อว่าจะได้เกิดขึ้นจริงเกี่ยวกับประสบการณ์ด้านต่าง ๆ ของมนุษย์ในสังคมใดสังคมหนึ่ง บนพื้นฐานของการวิพากษ์วิเคราะห์หลักฐานเอกสารชั้นต้น และหลักฐานร่วมสมัยอื่น ๆ เพื่อความเข้าใจปัญหาในสังคมปัจจุบัน”

นิธิ เอียวศรีวงศ์ และอาคม พัทธยะ (อ้างถึงใน สิริวรรณ ศรีพหล, 2554, น. 7) ให้ความหมายประวัติศาสตร์ไว้ว่าประวัติศาสตร์ คือการศึกษาเพื่ออธิบายอดีตของสังคมมนุษย์ในมิติของเวลา หรือประวัติศาสตร์คือการศึกษาเพื่อเข้าใจอดีตของสังคมมนุษย์ในมิติของเวลา

สิริวรรณ ศรีพหล (2555, น. 8) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์ หมายถึง การศึกษาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับเรื่องราวของมนุษย์ในอดีตเพื่อให้เข้าใจถึงพื้นฐานของมนุษย์ วิวัฒนาการของมนุษย์ และสังคม รวมทั้งความสำเร็จและข้อผิดพลาดของมนุษย์ เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์และแก้ปัญหาของสังคมปัจจุบัน

ชาญวิทย์ เกษตรศิริ (2550, น. 1-2) กล่าวว่า ประวัติศาสตร์มิใช่เรื่องของอดีตโดยเฉพาะ แต่เป็นเรื่องของการโต้ตอบของเรื่องราว(ข้อมูล) ในอดีตกับตัวนักประวัติศาสตร์ในปัจจุบัน และที่สำคัญ คือ เป็นการโต้ตอบของสังคมมิใช่ตัวบุคคล นอกจากนี้ ประวัติศาสตร์ยังมีบทบาทหรือมีประโยชน์ คือ ช่วยให้เข้าใจปัจจุบันได้ แต่ก็มีได้หมายความว่าเราจะมองปัจจุบันโดยผ่านอดีต มองผ่านอดีตไม่ได้ เพราะอดีตผ่านพ้นไปแล้ว เรามองได้โดยผ่านปัจจุบัน อดีตเป็นเพียงตัวช่วยนำทางให้เท่านั้น อันเป็นบทบาทควบคู่ของประวัติศาสตร์

คำว่า “ประวัติศาสตร์” ทั้งในภาษาไทยและภาษาอังกฤษนั้นมีด้วยกัน 2 ความหมาย ความหมายแรก หมายถึง อดีตที่ผ่านไปแล้ว ทุกสิ่งทั้งปวงที่เกิดขึ้นในอดีต ไม่ว่าจะมีความรู้เห็น หรือจะมีความสลักสำคัญหรือไม่ก็ตาม หากเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นแล้วก็ล้วนเป็นประวัติศาสตร์ทั้งสิ้น กับ

ประวัติศาสตร์ในความหมายที่สองจะเฉพาะเจาะจงลงไปกว่านั้น คือหมายถึงการจดบันทึก บอกล่าให้มีความสำคัญเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นในอดีต กล่าวอีกนัยหนึ่ง เหตุการณ์ในอดีตทั้งหมดยังไม่ใช่ประวัติศาสตร์ หากจำเป็นที่จะต้องมีการให้คุณค่าหรือความหมายกับมันเสียก่อน โดยผ่านกิจกรรมของมนุษย์อย่างการเขียน บอกล่า สร้างอนุสรณ์สถาน หรือการศึกษาค้นคว้า จะเห็นได้ว่าประวัติศาสตร์ทั้งสองความหมายนี้มีความแตกต่างกันแต่มีความสัมพันธ์กันอย่างแนบแน่น ความหมายแรก คือวัตถุภายนอกที่ดำรงอยู่อย่างอิสระ ในขณะที่ความหมายสอง คือ กิจกรรมของมนุษย์ให้คุณค่า หากความหมายเกี่ยวกับสิ่งที่เกิดขึ้นไปแล้วในอดีต (พุทธพล มงคลวรรรณ, 2561, น. 3-6)

จากการศึกษาความหมายประวัติศาสตร์ข้างต้น สรุปได้ว่า ประวัติศาสตร์ การศึกษาเรื่องราว เหตุการณ์ที่สำคัญมีความหมายของมนุษย์ ด้วยการสืบค้น สืบสวน สอบสวน จากร่องรอยเอกสาร หลักฐาน ผ่านวิธีการ ขั้นตอน กระบวนการศึกษาที่เป็นระบบ เพื่อให้ได้มาซึ่งข้อเท็จจริงทางประวัติศาสตร์ที่ให้คุณค่าและบทเรียนในปัจจุบัน

3.2 จุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนวิชาประวัติศาสตร์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2554, น. ข) ได้ อธิบายคุณค่าของวิชาประวัติศาสตร์ไว้ 4 ด้าน ดังนี้

คุณค่าของประวัติศาสตร์ด้านเนื้อหา

- 1) ประวัติศาสตร์ทำให้รู้รากเหง้าของตนเอง เพื่อเข้าใจและภูมิใจในชาติตน
- 2) ประวัติศาสตร์ทำให้เข้าใจปัญหาและสภาพแวดล้อมของสังคมปัจจุบัน
- 3) ประวัติศาสตร์ทำให้เห็นข้อบกพร่อง-ความผิดพลาด ความสำเร็จ ความดีงามของ

บรรพ-บุรุษ

- 4) รู้ความเป็นมาและวัฒนธรรมของประเทศตนและประเทศอื่น ๆ
- 5) เป็นบทเรียนที่มีค่า สำหรับใช้เป็นแนวทางปฏิบัติข

คุณค่าของประวัติศาสตร์ด้านทักษะกระบวนการ

- 1) ทำให้เกิดความอดทนอดกลั้นที่จะสืบค้นข้อเท็จจริง
- 2) ทำให้มีทักษะการเขียนด้วยภาษาสละสลวยและสื่อความหมาย
- 3) ทำให้การย่อความและเรียงความให้น่าสนใจ
- 4) สามารถสรุปจับประเด็นได้ชัดเจน
- 5) สุขุมรอบคอบตรวจสอบหลักฐาน
- 6) เพียรพยายามรวบรวมข้อมูล
- 7) แยกแยะและจัดระบบข้อมูล
- 8) มีทักษะสังเกต/เปรียบเทียบ

9) มีทักษะการอ่านอย่างกว้างขวาง

คุณค่าของประวัติศาสตร์ด้านการพัฒนาสติปัญญา

- 1) พัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์
- 2) พัฒนาทักษะในการวินิจฉัยแยกแยะข้อเท็จจริง
- 3) พัฒนาทักษะในการวิพากษ์วิจารณ์อย่างมีเหตุผล
- 4) พัฒนาทักษะในการจัดระบบข้อมูล
- 5) พัฒนาทักษะการตรวจสอบประเมินค่า

คุณค่าของประวัติศาสตร์ด้านเจตคติ/ค่านิยม

- 1) ใช้เหตุผลในการดำเนินชีวิต
- 2) อยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างสันติสุข
- 3) ยอมรับความแตกต่างของมนุษยชาติ
- 4) ตระหนักในคุณค่าของมรดกทางวัฒนธรรม
- 5) สร้างความรู้สึกร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของสังคม

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2558, น. 96-97) ได้สรุปคุณค่าของประวัติศาสตร์ไว้ว่า ประวัติศาสตร์เปรียบเสมือนกระจกที่ส่องให้เห็นสังคมมนุษย์ ณ ช่วงเวลาหนึ่ง ในพื้นที่หนึ่งที่มีพัฒนาการสืบสานมาจนปัจจุบัน ทำให้จึงต้องเรียนประวัติศาสตร์ อาจเป็นคำถามที่ผู้สอนประวัติศาสตร์ต้องตอบผู้เรียน ซึ่งน่าจะเป็น ดังนี้

1) ประวัติศาสตร์ สอนให้รู้จักตนเอง รู้ประวัติความเป็นมาของท้องถิ่นและประเทศชาติของตน เข้าใจพัฒนาการของผู้คนที่อาศัยอยู่ในแผ่นดินไทยตั้งแต่อดีตและความรุ่งเรืองที่วิวัฒนาการสืบทอดมาอย่างต่อเนื่องจนถึงปัจจุบัน

2) ประวัติศาสตร์ สร้างจิตสำนึกในความเป็นชาติ เกิดความรัก ความภาคภูมิใจในบรรพบุรุษที่ก่อตั้งชาติบ้านเมือง ยังความเป็นปึกแผ่นดำรงเอกราชมาจนปัจจุบัน รวมถึงการสืบทอดขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปวัฒนธรรมที่คงความเป็นเอกลักษณ์ ซึ่งถือเป็นหน้าที่คนรุ่นหลังจะต้องสืบทอดให้คงอยู่ตลอดไป

3) ประวัติศาสตร์ ส่งเสริมผู้เรียนให้become นักคิด มีเหตุผลเพราะกระบวนการศึกษาทางประวัติศาสตร์หรือวิธีการทางประวัติศาสตร์มุ่งเสริมสร้างจิตใจให้ใฝ่รู้ (Inquiring mind) ตั้งคำถามและค้นคว้าหาคำตอบ โดยศึกษาจากหลักฐานที่เกี่ยวข้อง ให้ครบถ้วนวิเคราะห์ กลั่นกรองข้อเท็จจริงและสรุปผลการสืบค้นอย่างมีเหตุผล

4) ประวัติศาสตร์ เป็นบทเรียนจากอดีตทำให้ผู้คนได้เรียนรู้ความเป็นมาในสังคมในพื้นที่และบริบทของเวลาต่าง ๆ กัน เห็นบทเรียนในอดีตที่มีทั้งความสำเร็จและความล้มเหลว เพื่อเป็นเครื่องเตือนใจและช่วยตัดสินใจที่จะดำเนินการในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมและชาติบ้านเมือง

นอกจากนี้บทเรียนในอดีตจะช่วยสร้างความรู้สึกร่วมในชะตากรรมให้กับคนในสังคมเดียวกัน ปลุกฝังความรู้สึกในความเป็นชาติ หวงแหวนอิสราเอลและเอกราชของชาติตน

คำตอบในเรื่อง ประโยชน์และคุณค่าประวัติศาสตร์ ดังกล่าวนี้อาจเกิดได้จาก "ครูประวัติศาสตร์มืออาชีพ" ที่มีจิตวิญญาณของการตั้งใจจริงและมานะพยายาม (เพราะปัญหาเรื่องชาติบ้านเมืองถูกละเลยมาเป็นเวลานาน) เช่นเดียวกับนักประวัติศาสตร์ที่มุ่งสร้างความรู้เกี่ยวกับอดีตของสังคมมนุษย์นั่นเอง

วินัย พงศ์ศรีเพียร ได้กล่าวถึงครูกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ในคู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ “ประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนอย่างไร” มีใจความสำคัญหนึ่งเกี่ยวกับความสำคัญของการเรียนประวัติศาสตร์(กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, น. 2-3) ไว้ว่า การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์เป็นหนทางหนึ่งที่จะช่วยจรรโลงรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทยไว้ได้ เพราะประวัติศาสตร์ทำให้เข้าใจแก่นแท้ของวัฒนธรรม หรือวิถีชีวิตของชาติ ลักษณะเฉพาะของสังคมว่าได้พัฒนามาบนพื้นฐานของอะไร ที่สำคัญที่สุดในแง่ของการศึกษานั้น การเรียนรู้ประวัติศาสตร์เท่ากับเป็นการทำความรู้จักสังคมของตนเอง ประวัติศาสตร์เท่านั้นที่จะช่วยปลุกฝังความรักความเข้าใจวัฒนธรรมประจำชาติ

โดยธรรมชาติของมนุษย์แล้วนั้น มนุษย์ปรารถนาที่จะรู้เรื่องราวอดีตของตนว่ามีความเป็นมาอย่างไร การศึกษาประวัติศาสตร์จึงจำเป็น และเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ Collingwood (1962, อ้างถึงใน สิริวรรณ ศรีพหล, 2554, น. 12) ได้กล่าวถึง จุดมุ่งหมายในการศึกษาประวัติศาสตร์ไว้ 3 ประการ คือ

- 1) เพื่อให้รู้ว่าการเป็น “คน” นั้น คืออะไร
- 2) เพื่อให้รู้ว่าการเป็น “คน” ชนิดที่เราเป็นนั้น คืออะไร
- 3) เพื่อให้รู้ว่า “ตัวเราเอง” นั้น สามารถจะทำอะไรได้แค่ไหน

การศึกษาประวัติศาสตร์ช่วยให้ผู้ศึกษาได้เข้าใจพื้นฐานของตนเอง เข้าใจถึงวิวัฒนาการของมนุษย์และสังคมว่าพัฒนาการเป็นลำดับขั้นตอนอย่างไร ได้เรียนรู้ความสำเร็จหรือข้อผิดพลาดของมนุษย์ เพื่อเป็นบทเรียนและเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาของสังคมปัจจุบัน การศึกษาประวัติศาสตร์จึงมิใช่การฝึกจำเหตุการณ์ ระยะเวลา ชื่อบุคคล หากมุ่งเพื่อให้รู้จักตนเองของมนุษย์มากกว่า (สิริวรรณ ศรีพหล, 2554, น. 14)

จึงกล่าวได้ว่า การศึกษาประวัติศาสตร์เป็นสิ่งสำคัญและจำเป็น การศึกษาประวัติศาสตร์ก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจสังคมมนุษย์ สามารถนำความรู้ความเข้าใจในเหตุการณ์หรือเรื่องราวประวัติศาสตร์นั้นมาเป็นบทเรียนในกับปัจจุบันได้ นอกจากนี้กระบวนการหรือวิธีการในการศึกษาประวัติศาสตร์ที่เป็นระบบระเบียบนั้น ยังช่วยสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์และคิดอย่างเป็น

ระบบ สร้างทักษะการทำงานเป็นขั้นเป็นตอน และที่สำคัญธรรมชาติของประวัติศาสตร์จะช่วยสร้างเจตคติที่ดีให้กับผู้ที่ศึกษา เกิดเข้าใจและเห็นคุณค่าผู้อื่นและสามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้

3.3 การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา

การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสถานศึกษามีหลักการสำคัญในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ครูกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ และการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ดังนี้

3.3.1 หลักการสำคัญในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

การเรียนรู้ประวัติศาสตร์ คือ พื้นฐานเบื้องต้นในการรู้จักและเข้าใจคุณค่า ความสำคัญของอดีต ด้วยการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์ วิวินิจฉัย บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผลจากหลักฐานข้อเท็จจริงที่หลากหลาย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นนักคิด มีเหตุผล มีหลักการสำคัญในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์(สถาบันสังคมศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, 2563, น. 1) ดังนี้

1) กระบวนการศึกษาทางประวัติศาสตร์ หรือวิธีการทางประวัติศาสตร์มุ่งเสริมสร้างจิตใจให้เป็นผู้ใฝ่เรียนรู้ รู้จักตั้งคำถามและค้นหาคำตอบ ทำให้ได้เรียนรู้บทเรียนจากอดีต ความเป็นมาของสังคมในพื้นที่และบริบทของเวลาต่าง ๆ

ประวัติศาสตร์เปรียบเสมือนกระจกที่ส่องให้เห็นสังคมมนุษย์ ณ ช่วงเวลาหนึ่งในพื้นที่ที่หนึ่ง ที่มีพัฒนาการสืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน สอนให้เรารู้จักตนเอง รวมถึงความเป็นมาของชุมชน ท้องถิ่นและประเทศชาติ ปลูกจิตสำนึกในความเป็นชาติ รักและภาคภูมิใจในบรรพบุรุษที่ก่อตั้งชาติบ้านเมือง

2) จุดมุ่งหมายของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ จึงมีเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์และเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ต่างๆ เพื่อพัฒนาทักษะสมรรถนะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน

3) การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อาจจัดได้ทั้งรูปแบบกิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียน ซึ่งการเรียนรู้เนื้อหาสาระ หลักการ และทฤษฎีในห้องเรียนจะเป็นรูปธรรม เข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้นเมื่อผู้เรียนได้สัมผัส รับรู้ เกิดประสบการณ์ตรงจากสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือกำลังศึกษาอยู่จากการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น การทำโครงการประวัติศาสตร์ การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ การเรียนรู้นอกสถานที่ ถือเป็นการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา สร้างประสบการณ์ ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองเกิดเป็นการสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายให้แก่ผู้เรียน

4) เมื่อผู้เรียนเกิดความตระหนักว่า วิชาประวัติศาสตร์ เป็นวิชาสำคัญต่อการพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ และผลของการเรียนวิชาประวัติศาสตร์จะพัฒนากระบวนการคิดอย่าง

เป็นระบบแล้ว ผู้สอนควรเน้นย้ำในรายละเอียดของทักษะทางประวัติศาสตร์ และขั้นตอนในการจัดกิจกรรมประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ เช่น การเลือกบริโภคข้อมูลข่าวสาร การประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูล การตรวจสอบแหล่งที่มาของข้อมูล การแสดงความคิดเห็นอย่างมีตรรกะ สมเหตุสมผล เป็นต้น สิ่งเหล่านี้จะทำให้ผู้เรียนไม่โน้มเอียง หรือเชื่อโดยไม่มีหลักฐาน และสามารถแสดงเหตุผลในการเลือกเชื่อหรือปฏิบัติสิ่งนั้น ๆ ได้เพิ่มเติม อ.สิริวรรณ

ดังนั้นหลักการสำคัญในการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ ผู้สอนต้องเข้าใจคุณค่าของประวัติศาสตร์ นำกระบวนการทางประวัติศาสตร์หรือวิธีการทางประวัติศาสตร์มามุ่งพัฒนาผู้เรียนให้ใฝ่เรียนรู้ สามารถศึกษาเรียนรู้ได้ด้วยตัวเอง ปฏิบัติงานในความรักชาติและตระหนักเห็นความสำคัญของการศึกษาประวัติศาสตร์ โดยผ่านกิจกรรมการเรียนการสอนที่หลากหลายทั้งในและนอกห้องเรียนเพื่อการเรียนรู้ที่เข้าใจง่าย เป็นรูปธรรม และเกิดประสบการณ์ตรงต่อผู้เรียน ผู้เรียนเกิดทักษะสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

3.3.2 ครูกับการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

องค์ประกอบของการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในทุกระดับก็เหมือนกับวิชาอื่นๆ ได้แก่ หลักสูตร ครูผู้สอน วิธีการสอน สื่อการเรียนการสอน และการวัดประเมินผล ในองค์ประกอบทั้งหมดนี้ครูผู้สอนเป็นศูนย์กลางของระบบและนับว่าสำคัญที่สุด(กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, น. 6-15) ผู้สอนประวัติศาสตร์จึงต้องปรับตัวในยุคของการปฏิรูปการศึกษา ดังนี้

1) ครูต้องมีทัศนคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์ก่อน ต้องมีความภาคภูมิใจว่าการสอนประวัติศาสตร์เป็นภาระกิจที่ยิ่งใหญ่ที่จะสร้างผู้เรียนให้เกิดความรัก ห่วงแหน ในวัฒนธรรมและภาคภูมิใจในความเป็นชาติ ครูต้องเข้าใจว่าในบรรดาวิชาสายสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ถ้าสอนกันอย่างถูกวิธี ประวัติศาสตร์เป็นวิชาเดียวที่สามารถช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาการคิดวิเคราะห์ได้ดีที่สุด ประวัติศาสตร์จึงไม่ใช่การท่องจำวันเดือนปี หรือชื่อคนสำคัญ ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเบื่อ แต่เป็นเรื่องของการอธิบายเหตุและผลของเหตุการณ์ในอดีต ซึ่งส่งผลกระทบต่อมาถึงปัจจุบัน

2) ครูควรมีความรู้เรื่องประวัติศาสตร์ที่ดีและสามารถประยุกต์ใช้ความรู้ในการเรียนการสอนได้ ครูต้องแสวงหาความรู้เพิ่มเติมจากแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ให้ครอบคลุมทุกเรื่องที่เกี่ยวข้องถึงประวัติศาสตร์

3) การเรียนการสอนต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด ควรเน้นให้ผู้เรียนเข้าใจชุมชน สังคม ประเทศ และความเข้าใจนั้นได้มาจากการศึกษาการตั้งคำถาม การวิพากษ์ข้อมูล การอภิปราย ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีส่วนร่วม จุดไฟใฝ่เรียนรู้ นำเข้าสู่ข้อมูลพื้นฐาน สอนให้วิจารณ์วิเคราะห์โดยให้เหมาะสมกับวุฒิภาวะของผู้เรียนในระดับชั้นต่าง ๆ

4) ครูต้องเลือกใช้สื่อการเรียนรู้ไปให้ถึงประโยชน์อย่างแท้จริง สื่อที่ดีที่สุดจะนำไปสู่การถกเถียงประเด็นต่าง ๆ ที่น่าสนใจ ไม่ว่าจะเป็นการอ่านหนังสือ การชมภาพยนตร์หรือวีดิทัศน์เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ และโบราณสถานต่าง ๆ ฯลฯ

5) การวัดผลประเมินผล ครูต้องเลือกใช้เครื่องมือวัดและประเมินผลพฤติกรรมของผู้เรียนให้ครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน ทั้งด้านความรู้ความเข้าใจในเนื้อหา ด้านเจตคติค่านิยม โดยเฉพาะความสำนึกรัก ความภาคภูมิใจในประวัติศาสตร์ความเป็นมาของชาติ และด้านทักษะที่เน้นการรวบรวม แสวงหาความรู้ และกระบวนการทางความคิดอย่างมีวิจารณญาณ(สิริวรรณ ศรีพหล, 2554, น. 80)

การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา เริ่มจากผู้สอนศึกษาหลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ในหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 เพื่อให้เข้าใจสาระสำคัญ 3 ประการ คือ เป้าหมายของการพัฒนาผู้เรียน สมรรถนะสำคัญของผู้เรียน และคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ซึ่งเป็นสิ่งที่หลักสูตรความหวังว่าจะเกิดขึ้นกับผู้เรียนไม่ว่าจะสอนวิชาใด สำหรับวิชาประวัติศาสตร์หากครูเข้าใจธรรมชาติวิชา ขอบเขต และหลักคิด (Concept) ทางประวัติศาสตร์และนำไปใช้จัดกิจกรรมการเรียนรู้อย่างมีประสิทธิภาพ ย่อมบรรลุเป้าหมายของหลักสูตรดังกล่าวด้วย เช่น ถ้าเข้าใจความหมายของคำว่า “ประวัติศาสตร์ คือ เรื่องเล่า” ซึ่งเริ่มจากการ “รู้เรื่อง ก่อนแล้วจึง “เล่าเรื่อง” ได้ ในแง่ของสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน ประวัติศาสตร์จึงเน้น การอ่าน การฟัง เพื่อจับใจความเรื่องหรือสรุปข้อเท็จจริงว่า ใครทำอะไร ที่ไหน เมื่อไหร่ ทำไมและอย่างไร พร้อมทั้งวิเคราะห์ประเมินคุณค่าของข้อมูลดังกล่าวด้วยว่า น่าเชื่อถือหรือไม่เพียงใด (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ, 2554, น. 12-15)

3.3.3 การจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2554, น. 16-17) ได้อธิบายว่าการเริ่มต้น “สอนประวัติศาสตร์ของครูประวัติศาสตร์” คือการทำความเข้าใจกับสาระสำคัญของหลักการ เป้าหมาย มาตรฐาน และสาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ และยกตัวอย่าง การศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัด และสาระการเรียนรู้แกนกลางที่ครูต้องวิเคราะห์ เพื่อเข้าใจว่าต้องสอนอะไร แคไหน ฝึกฝนทักษะกระบวนการใด จะสร้างเจตคตินิยมด้านใดบ้าง

สถาบันสังคมศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2563, น. 1-8) ได้อธิบายการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ไว้ว่า การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้ผู้เรียนได้ตระหนักถึงความสำคัญของประวัติศาสตร์และเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ต่าง ๆ เพื่อพัฒนาทักษะ สมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ทั้งนี้การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์อาจจัดได้ทั้งรูปแบบกิจกรรมในห้องเรียนและกิจกรรมนอกห้องเรียน ซึ่งการเรียนรู้เนื้อหาสาระ หลักการ และทฤษฎีในห้องเรียนจะเป็นรูปธรรม เข้าใจได้ง่ายและชัดเจนขึ้นเมื่อ

ผู้เรียนได้สัมผัส รับรู้ เกิดประสบการณ์ตรงจากสิ่งที่ได้เรียนรู้หรือกำลังศึกษาอยู่จากกิจกรรมนอกห้องเรียน เช่น การทำโครงการประวัติศาสตร์ การทัศนศึกษาแหล่งเรียนรู้ประวัติศาสตร์ การเรียนรู้นอกสถานที่ถือเป็นการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวา สร้างประสบการณ์ ผู้เรียนได้สร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง เกิดเป็นการสร้างการเรียนรู้ที่มีความหมายให้แก่ผู้เรียน และผู้สอนควรเน้นย้ำในรายละเอียดของทักษะทางประวัติศาสตร์ และขั้นตอนในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ เพื่อให้ผู้เรียนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ ซึ่งทักษะทางประวัติศาสตร์และกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ ได้แก่

1. ทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C เป็นทักษะการคิดวิเคราะห์ในมิติประวัติศาสตร์เน้นการตั้งคำถามตลอดเวลา มีลำดับขั้นตอน ดังนี้

1.1 ขั้นการรู้จักเอกสารหลักฐานที่หลากหลาย (Sourcing) เป็นกระบวนการเริ่มต้นในการรวบรวมข้อมูลหลักฐานจากแหล่งต่าง ๆ วางแผนรวบรวมข้อมูลหลักฐาน ทั้งหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานชั้นรอง

1.2 ขั้นประเมินค่าของหลักฐาน (Corroboration) คือ กระบวนการตรวจสอบประเมินค่าเนื้อหาและข้อมูลที่ปรากฏจากข้อมูลภายในหลักฐาน ซึ่งเป็นขั้นฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์ การพิจารณาความน่าเชื่อถือ ตามตรรกะและความสมเหตุสมผล

1.3 ขั้นการเปรียบเทียบข้อมูลจากหลักฐานที่หลากหลาย (Contextualizing) คือ กระบวนการสอบถาม เปรียบเทียบเนื้อหาและข้อมูลที่ได้จากหลักฐานนั้น ๆ กับหลักฐานเอกสารข้อมูลแวดล้อมอื่น ๆ เพื่อให้ทราบข้อเท็จจริงหรือความจริงทางประวัติศาสตร์

2. กิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ โดยใช้โครงการประวัติศาสตร์
โครงการ หมายถึง กิจกรรมการจัดการเรียนรู้ที่ให้ผู้เรียนได้ฝึกฝนทักษะการศึกษาค้นคว้า และลงมือปฏิบัติด้วยตนเองตามความสามารถ ความถนัด และความสนใจ โดยมีผู้สอนเป็นผู้กระตุ้น แนะนำให้คำปรึกษาแก่ผู้เรียนในกระบวนการทำงานทุกขั้นตอน

กิจกรรมโครงการประวัติศาสตร์ที่ดีมีกระบวนการพัฒนาทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C มีแนวทางการจัดโครงการประวัติศาสตร์ ดังนี้

ขั้นที่ 1 การอธิบายทักษะทางประวัติศาสตร์และโครงการประวัติศาสตร์
ผู้สอนต้องอธิบายทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C 3 ขั้นตอน ให้ผู้เรียนเข้าใจและได้ฝึกฝนทักษะให้เกิดความชำนาญเพิ่มมากขึ้นก่อน

ขั้นที่ 2 การดำเนินงานโครงการประวัติศาสตร์ที่มีทักษะทางประวัติศาสตร์ 1S2C โดยขั้นตอนการดำเนินโครงการประวัติศาสตร์ ประกอบด้วย

1) การคิดประเด็นโครงงานและการเลือกหัวข้อโครงงาน ขั้นตอนนี้เป็น การคิดหา และเลือกหัวข้อเรื่องที่จะศึกษาโครงงาน โดยผู้เรียนต้องตั้งต้นด้วยคำถามที่ว่า จะศึกษา เรื่องใด เพราะเหตุใด ทำไมต้องศึกษา

2) การศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง เป็นการศึกษาดูเอกสารที่เกี่ยวข้องต่าง ๆ รวมถึงการขอคำปรึกษาหรือข้อมูลรายละเอียดอื่น ๆ ช่วยให้ได้แนวคิดในการกำหนดขอบข่าย หรือ คำโครงของเรื่องที่จะศึกษาชัดเจน

3) การเขียนเค้าโครงของโครงงาน เป็นการสร้างแผนผังความคิด เป็นการ นำเอาภาพของงานและภาพความสำเร็จของโครงงานที่วิเคราะห์ไว้มาจัดทำรายละเอียด เพื่อแสดง แนวคิด แผนงานและขั้นตอนการทำโครงงาน

4) การปฏิบัติโครงงาน เป็นการดำเนินงานหลังจากที่โครงงานได้รับความ เห็นชอบจากผู้สอน แล้วเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนลงมือปฏิบัติงานจริงตามแผนงานที่กำหนดไว้ มีการลง พื้นที่เก็บข้อมูล

5) การเขียนรายงาน การสรุปรายงานผลการดำเนินงานโครงงานต้องสรุป แนวคิด วิธีดำเนินงานผลที่ได้รับ ตลอดจนข้อสรุป ข้อเสนอแนะต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงงานทั้งหมด

6) การแสดงผลงาน นับเป็นขั้นตอนสุดท้ายของการทำโครงงาน เป็นการ นำเสนอผลการดำเนินงานโครงงานทั้งหมดให้ผู้อื่นได้ทราบ อาจนำเสนอในรูปแบบเอกสาร รายงาน ชิ้นงาน แบบจำลองการแสดงผลงานการจัดนิทรรศการ สื่อสิ่งพิมพ์ สื่อมัลติมีเดีย ฯลฯ ตามประเภท ของโครงงานที่ปฏิบัติ

การดำเนินงานตามขั้นตอนการทำโครงงานที่กล่าวมานี้ สามารถปรับให้ เหมาะสมกับช่วงชั้น/ช่วงวัยของผู้เรียน ซึ่งการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ในรูปแบบการทำโครงงาน ประวัติศาสตร์ สามารถจัดได้กับผู้เรียนทุกระดับชั้น อาจลงมือกระทำเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่ม

3. กิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ประวัติศาสตร์โดยใช้แหล่งเรียนรู้ในท้องถิ่น แหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ในท้องถิ่น คือ สถานที่สำคัญในท้องถิ่นที่มี ประวัติศาสตร์ความเป็นมา พัฒนาการของสถานที่ บุคคล ฯลฯ ให้เห็นเป็นการเฉพาะ และสามารถ สืบค้นได้

องค์ประกอบสำคัญของการจัดกิจกรรมลักษณะนี้ 1) การกำหนดเนื้อหาที่ชัดเจน 2) การกำหนดกิจกรรมให้ผู้เรียนลงมือปฏิบัติ และ 3) การประเมินทักษะต่าง ๆ ของผู้เรียน

การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ผ่านแหล่งเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ จำเป็นต้องมีการวางแผนการดำเนินงานที่ดี ดังนี้

1) ชั้นเตรียมการก่อนออกเดินทาง คณะผู้สอนต้องมีการประชุมเพื่อตกลงใน รายละเอียด มีติดต่อประสานงานกับเจ้าหน้าที่ สำรองพื้นที่ การวางแผนเตรียมการ ฯลฯ

2) ชั้นศึกษาแหล่งเรียน ผู้สอนต้องบอกให้ผู้เรียนทราบถึงกำหนดการ วิทยากร และสถานที่ที่จะไปศึกษา พร้อมทั้งให้ศึกษาใบงานล่วงหน้า อาจให้มีการแบ่งบทบาท ภาระงานในการ บันทึก รวบรวมข้อมูลที่ได้จากการเรียนรู้

3) ชี้นำเสนอผลงาน ผู้สอนและผู้เรียนร่วมกันสรุปกิจกรรมและความรู้ที่ได้รับ จากการศึกษาแหล่งเรียนรู้ ทบทวนเนื้อหาที่ได้รับ นำเสนอผลงานที่ได้รับมอบหมาย ผู้สอนประเมิน คุณค่าของชิ้นงานตามที่กำหนด

ทักษะทางประวัติศาสตร์และกิจกรรมเสริมสร้างการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ข้างต้น นั้น เป็นกระบวนการศึกษาทางประวัติศาสตร์ที่มีลำดับขั้นตอนที่เป็นส่วนหนึ่งของวิธีการทาง ประวัติศาสตร์นั่นเอง ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.3 เปรียบเทียบวิธีการทางประวัติศาสตร์และทักษะทางประวัติศาสตร์

วิธีการทางประวัติศาสตร์	ทักษะทางประวัติศาสตร์
1. การตั้งประเด็นคำถาม	
2. การรวบรวมหลักฐาน	Sourcing
3. วิพากษ์หลักฐาน/ประเมินค่า	Corroboration
4. วิเคราะห์/ตีความ	Contextualizing
5. สรุป/นำเสนอ	

สิริวรรณ ศรีพหล (2555, 43) อธิบายการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ว่า การสอนประวัติศาสตร์มีวิธีการสอนที่นำวิธีการทางวิทยาศาสตร์มาเป็นพื้นฐาน ได้แก่ วิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ วิธีการสอนโดยการแก้ปัญหา และวิธีสอนโดยการสืบสวนสอบสวน นอกจากนั้นยังมีวิธีสอนแบบต่าง ๆ ที่ครูผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้ ที่สำคัญได้แก่ วิธีการสอนโดยอภิปราย วิธีการสอนโดยการแสดงบทบาทสมมติ วิธีสอนโดยใช้สถานการณ์จำลอง และวิธีสอนโดยการศึกษานอกสถานที่

และได้อธิบายถึงการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ว่า เป็นวิธีที่นักประวัติศาสตร์ใช้ศึกษาเรื่องราวในอดีต สามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอน โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์จะทำให้นักเรียนรู้จักคิดอย่างมีเหตุผล รู้จักตั้งคำถาม การสมมติฐาน และคิดหาคำตอบเพื่อพิสูจน์สมมติฐานนั้น ๆ ครูผู้สอนสามารถนำมาประยุกต์ใช้ในการสอนวิชาประวัติศาสตร์ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จะเห็นว่าการจัดการเรียนการสอนประวัติศาสตร์ในสถานศึกษา สามารถจัดการเรียนการสอนได้หลากหลายวิธีสอน ขึ้นอยู่กับผู้สอนนำมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนการสอนให้เหมาะสมเพื่อพัฒนาทักษะ สมรรถนะ คุณลักษณะอันพึงประสงค์ของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงเห็นความสำคัญของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย เพื่อฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ วิพากษ์ วิจักษ์ วิวินิจฉัย ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นนักคิด มีเหตุผล ฝึกฝนทักษะการสืบค้นข้อเท็จจริง สร้างกระบวนการเรียนรู้ด้วยตนเอง และนำไปสู่การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน

4. การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

4.1 ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ (2558, น. 10) ให้ความหมายวิธีการทางประวัติศาสตร์ (Historical Method) ว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็น “ทักษะกระบวนการ” ที่ใช้ในการรวบรวม แยกแยะ จัดระบบ วิเคราะห์ วิพากษ์ และใช้ข้อมูลสารสนเทศเพื่อการเรียนรู้อดีต เข้าใจปัจจุบัน และมองสู่อนาคต ให้ได้มาซึ่งความรู้ทางประวัติศาสตร์ มี 6 ขั้นตอน ดังนี้

1. ตั้งประเด็นศึกษา
2. เสาะหาแหล่งข้อมูลหลักฐาน
3. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน
4. วิเคราะห์ตรวจสอบ ประเมินคุณค่าหลักฐาน
5. ตีความเพื่อตอบประเด็นศึกษาได้ว่า ทำไม และอย่างไร
6. นำเสนอเรื่องราวที่ค้นพบได้อย่างมีเหตุผลและน่าสนใจ

สิริวรรณ ศรีพหล (2553, น. 44) อธิบายวิธีสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ไว้ว่า วิธีสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ หมายถึง วิธีการสอนโดยใช้นักประวัติศาสตร์ใช้ในการค้นหาความรู้ทางประวัติศาสตร์มาจัดขั้นตอนการเรียนการสอนอย่างเป็นลำดับ เพื่อให้นักเรียนได้องค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์ บนพื้นฐานของการกำหนดประเด็นปัญหา การตั้งสมมติฐาน การรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ การตีความหลักฐานหรือข้อมูล เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปหรือผลการศึกษาค้นคว้า

พลับพลึง คงชนะ (2556, น. 45-46) ให้ความหมายของวิธีการทางประวัติศาสตร์ว่า กระบวนการสืบค้นเหตุการณ์ เรื่องราว และสิ่งสำคัญในอดีตของมนุษย์หรือสังคมที่มักเริ่มต้นจากความสงสัยใคร่รู้ของผู้ที่ต้องการศึกษา หรือต้องการค้นคว้าหาคำตอบด้วยตนเอง วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการผลิตสารสนเทศ เพื่อค้นหาความจริงอย่างเป็นระบบ โดยมีหลักฐานทาง

ประวัติศาสตร์เป็นข้อมูลสำคัญ รวมทั้งวิเคราะห์ว่าหลักฐานนั้นมีความสมบูรณ์ถูกต้องมากน้อยเพียงใด

4.2 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

วีณา เอี่ยมประไพ (2535, น. 10-12) กล่าวว่า วิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นระเบียบ วิธีที่เป็นการผสมผสานกันระหว่างวิชาความรู้สาขาต่าง ๆ อันเป็นความพยายามที่จะทำให้ประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีหลักเกณฑ์และน่าเชื่อถือมากยิ่งขึ้น โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดปัญหา คือ ประเด็นปัญหาทางประวัติศาสตร์ที่ได้มีการเลือกสรรแล้วว่า สนใจที่จะศึกษา ซึ่งอยู่ในรูปคำถาม “ใคร อย่างไร ที่ไหน เมื่อไร และทำไม”

2. การค้นคว้ารวบรวมหลักฐาน เป็นการรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ในเรื่องราว ที่เกี่ยวข้องกับหัวข้อที่จะศึกษาให้มากที่สุด โดยไม่จำกัดเฉพาะสาขาของตนเท่านั้น แต่จะต้อง รวมถึงวิชาการในแขนงอื่น ๆ เช่น โบราณคดี ธรณีวิทยา เป็นต้น

3. การวิพากษ์หลักฐาน คือ การพิจารณาตรวจสอบหลักฐานที่ได้คัดเลือกไว้แต่ละชิ้น ว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด แต่เป็นเพียงการประเมินหลักฐาน มิได้มุ่งที่ข้อมูลในหลักฐาน เรียกว่า วิพากษ์ภายนอก (External criticism) จุดมุ่งหมายก็เพื่อตรวจสอบว่าหลักฐานนั้นเป็นหลักฐาน ที่แท้จริงหรือไม่ มีแหล่งที่มาจากไหน และรูปลักษณะเดิมเป็นอย่างไร ถือเป็น การสกัดหลักฐานที่ไม่เชื่อถือออกไป

4. การวิพากษ์ข้อมูล คือ การพิจารณาเนื้อหาหรือความหมายที่แสดงออกในหลักฐาน เพื่อประเมินว่าน่าเชื่อถือเพียงใด โดยเน้นถึงความถูกต้อง คุณค่า ตลอดจนความหมายที่แท้จริง เรียกว่า วิพากษ์ภายใน (Internal criticism) ซึ่งนับว่ามีความสำคัญยิ่งต่อการประเมินหลักฐาน ที่เป็นลายลักษณ์อักษร เพราะข้อมูลในเอกสารมีทั้งที่คลาดเคลื่อน และมีอคติของผู้บันทึกแฝงอยู่ หากนักประวัติศาสตร์ละเลยการวิพากษ์ข้อมูล อาจทำให้ผลการศึกษาคิดจากความเป็นจริงได้ ทั้งนี้การวิพากษ์หลักฐานและการวิพากษ์ข้อมูลจะต้องพิจารณาควบคู่กันไป เนื่องจากในบางครั้ง การวิพากษ์หลักฐานต้องพิจารณาเนื้อหาจากในหลักฐาน

5. การตีความหลักฐาน หมายถึง การพิจารณาข้อมูลในหลักฐานว่า ผู้สร้างหลักฐานมีเจตนาที่แท้จริงอย่างไร โดยดูจากลีลาการเขียนของผู้บันทึก และรูปร่างลักษณะโดยทั่วไปของประดิษฐ์กรรมต่าง ๆ เพื่อให้ได้ความหมายที่แท้จริงซึ่งอาจแอบแฝงอยู่โดยเจตนาหรือไม่ก็ตาม

6. การสังเคราะห์และการวิเคราะห์ การสังเคราะห์ทางประวัติศาสตร์ในที่นี้ หมายถึง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างข้อมูลที่รวบรวมจากหลักฐานต่าง ๆ ให้เป็นเรื่องราว หรือ การอธิบายความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตเพื่อความเข้าใจปรากฏการณ์ทั้งหมด และ แสดงให้เห็นว่า เหตุการณ์ต่าง ๆ มีความเกี่ยวพันซึ่งกันและกัน นอกจากนี้ นักประวัติศาสตร์ยังต้อง พยายามอธิบายความสัมพันธ์ของข้อมูล ในเชิงเหตุและผลของเหตุการณ์ด้วย อาทิ การวิเคราะห์ หาสเหตุและผล

ของเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์สองกลุ่มที่มีความสัมพันธ์กัน โดยแยกแยะเป็น สาเหตุปัจจุบันที่มีต่อเหตุการณ์โดยตรง และสาเหตุดั้งเดิมที่ก่อให้เกิดสถานการณ์นั้นขึ้น

7. การเรียบเรียง หมายถึง การถ่ายทอดข้อเท็จจริงที่ได้ผ่านขั้นตอนต่าง ๆ ตามวิธีการ ทางประวัติศาสตร์ให้ผู้อื่นได้รับรู้ ซึ่งจำเป็นต้องอาศัยศิลปะและทักษะทางด้านภาษาเป็นสำคัญ โดยต้องถ่ายทอดความคิดอย่างต่อเนื่องและมีเหตุผล และตั้งอยู่บนข้อเท็จจริงที่น่าเชื่อถือ

สิริวรรณ ศรีพหล (2555, น. 44-46) ในการจัดการเรียนการสอนด้วยวิธีการ ทางประวัติศาสตร์ ประกอบด้วยขั้นตอนดังนี้

1. ขั้นกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน การกำหนดปัญหาเป็นขั้นตอนแรกของวิธีการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยครูผู้สอนฝึกให้นักเรียนสังเกตหรือตั้งข้อสงสัยเกี่ยวกับเรื่องราวของเหตุการณ์ในอดีต หรือการกระทำของบุคคลในประวัติศาสตร์ เพื่อให้เกิดข้อคิดว่ามีจุดใดหรือประเด็นที่สามารถมากำหนดเป็นปัญหาเพื่อการศึกษาและค้นหาคำตอบได้ การกำหนดปัญหานี้ ผู้สอนอาจช่วยให้ข้อแนะนำหรือร่วมกับผู้เรียนกำหนดปัญหาที่จะศึกษาเมื่อกำหนดปัญหาได้แล้ว ผู้สอนจะแนะนำให้นักเรียนตั้งข้อสมมติฐานเพื่อการค้นหาข้อสรุปต่อไป การตั้งสมมติฐาน เมื่อผู้เรียนกำหนดปัญหาได้แล้ว ผู้เรียนจะร่วมกันกำหนด ขอบเขตของปัญหาและกำหนดแนวทางการศึกษาปัญหา ในที่นี้จะกำหนดสมมติฐานซึ่งเป็นการเดา คำตอบหรือกำหนดแนวทางที่คาดว่า เป็นไปได้ ทั้งนี้ ผู้สอนควรให้ผู้เรียนอาศัยพื้นฐานจากแนวคิดและ ทฤษฎีต่าง ๆ มาตั้งสมมติฐาน สมมติฐานที่ชัดเจนจะช่วยให้ผู้เรียนมีแนวทางในการศึกษาให้ตรงประเด็น

2. ขั้นรวบรวมหลักฐาน ในขั้นนี้ผู้สอนจะต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับวิธีค้นคว้าและบอกแหล่งที่ผู้เรียนจะสามารถแสวงหาและรวบรวมหลักฐานได้ เช่น แนะนำประเภทของหลักฐาน แนะนำวิธีการค้นคว้าข้อมูลหรือหลักฐานในห้องสมุด แนะนำบรรณานุกรมเกี่ยวกับเอกสาร ทางวิชาการ แนะนำการค้นหาจากเว็บไซต์ที่เกี่ยวข้อง เมื่อผู้เรียนได้สำรวจเอกสารหลักฐานแล้ว ต่อไปคือการรวบรวมและคัดเลือก หลักฐาน ผู้เรียนจะทำการคัดเลือกและรวบรวมหลักฐานว่าหลักฐานหรือ ข้อมูลใดเกี่ยวข้องกับเรื่องที่ จะศึกษา และคัดแยกข้อมูลหรือหลักฐานดังกล่าวว่า หลักฐานในเป็น หลักฐานขั้นต้น หลักฐานขั้นรอง หรือขั้นที่สาม และลำดับความสำคัญของหลักฐานหรือข้อมูลเหล่านั้น

3. ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูลและหลักฐาน เมื่อรวบรวมหลักฐานได้มากพอสมควรแล้ว ผู้เรียนจะต้องนำข้อมูลและหลักฐานนั้น ๆ มาวิเคราะห์และประเมินคุณค่า ในขั้นนี้ ผู้สอนต้องให้คำแนะนำเกี่ยวกับการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูลและหลักฐาน โดยใช้วิพากษ์วิธี ทางประวัติศาสตร์ ซึ่งประกอบด้วย การวิพากษ์ภายนอกและการวิพากษ์ภายในการวิพากษ์ภายนอก มีจุดมุ่งหมายเพื่อตรวจสอบข้อมูลหรือตัวหลักฐานว่ามีความ ถูกต้องหรือข้อบกพร่องของหลักฐานที่จะ นำมาใช้หรือไม่ ทั้งนี้อาจพิจารณาในเรื่องต่าง ๆ เช่น อายุ ของหลักฐาน สภาพแวดล้อมที่หลักฐานนั้น ถูกสร้างหรือเขียนขึ้น ผู้สร้างหรือผู้เขียนหลักฐาน จุดประสงค์ของการสร้างหลักฐานนั้น สภาพเดิม

หรือรูปเดิมของหลักฐานนั้น การวิพากษ์ภายใน คือ การศึกษาถึงความน่าเชื่อถือของเอกสารหรือหลักฐานว่า มีความน่าเชื่อถือมากน้อยเพียงใด เช่น พิจารณาแยกแยะสิ่งที่เป็นข้อเท็จจริงกับความ คิดเห็นออกจากกัน

4. ขั้นตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลและหลักฐาน เมื่อหลักฐานหรือข้อมูลได้ มี การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าแล้ว ผู้สอนจะให้ผู้เรียนตีความหลักฐานหรือข้อมูล แล้วทำการ สังเคราะห์ข้อมูลเหล่านั้น การสังเคราะห์ข้อมูลเป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนต้องพยายามเรียบเรียงความคิด ของตนเองโดยอาศัยข้อมูลที่ผ่านการวิเคราะห์ ในขั้นตอนนี้หากพบข้อค้นพบใหม่ ๆ ผู้เรียนสามารถ ย้อนกลับไปศึกษาหลักฐานหรือข้อมูลเพิ่มเติมได้ เพื่อนำมาใช้ในการสังเคราะห์ เมื่อสังเคราะห์แล้ว ผู้เรียนจะเรียบเรียงเนื้อหาใหม่ในลักษณะการอธิบาย และแสดงความสัมพันธ์ระหว่างข้อเท็จจริงและ แนวคิดเข้าด้วยกัน ในขั้นตอนนี้คาดว่าผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้อย่างแท้จริง

5. ขั้นนำเสนอผลการศึกษา เป็นขั้นตอนสำคัญของวิธีการสอนโดยใช้วิธีการทาง ประวัติศาสตร์ เป็นขั้นการนำเสนอข้อมูลที่ผ่านการค้นคว้าและสังเคราะห์มาแล้ว มาเรียบเรียงเป็น ความรู้และแนวคิดสำคัญ การนำเสนอเนื้อหาในขั้นนี้ ผู้เรียนสามารถเสนอเนื้อหาได้หลายรูปแบบ เช่น การจัดทำเป็นรายงาน การเขียนเป็นบทความ การบรรยาย อภิปราย สัมมนา หรือเสนอสื่อ อิเล็กทรอนิกส์ เช่น เว็บไซต์ต่าง ๆ ทั้งนี้ ผู้เรียนต้องเสนอผลการศึกษาที่น่าสนใจและมีความสมบูรณ์ น่าเชื่อถือ

พลับพลึง คงชนะ (2556, น. 45-46) จำแนกวิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นลำดับขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์ การตั้งคำถามเกิดจากความใคร่รู้หรือสงสัย เกี่ยวกับเหตุการณ์ เรื่องราว หรือสิ่งสำคัญในอดีตจึงทำให้มีการตั้งคำถามขึ้น คำถามพื้นฐานทาง ประวัติศาสตร์ คือ ใคร อะไร ที่ไหน เมื่อไร อย่างไร และทำไม การตั้งคำถามทางประวัติศาสตร์เช่นนี้ เป็นการระบุปัญหาทางประวัติศาสตร์ที่อาจนำไปสู่การตั้งหัวข้อในการศึกษาค้นคว้าต่อไป

ขั้นที่ 2 การรวบรวมหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หลักฐานทางประวัติศาสตร์มีอยู่ หลายประเภทให้ผู้ศึกษาได้เลือกใช้ เช่น หลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษร และหลักฐานที่ไม่เป็นลาย ลักษณ์อักษร การรวบรวมหลักฐาน ควรคัดเลือกข้อเท็จจริง แต่ละชั้นออกเป็นจำพวกคือหลักฐานที่ เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ เรื่องราวและสิ่งสำคัญทางประวัติศาสตร์โดยตรง และหลักฐานจำพวกที่เป็น เพียงส่วนประกอบเท่านั้นการรวบรวมหลักฐานจึงต้องจัดบันทึกรายละเอียดต่าง ๆ ทั้งหลักฐานและ แหล่งข้อมูลให้ถูกต้องสมบูรณ์ เพื่อนำไปสู่การอ้างอิง ซึ่งจะกล่าวในตอนต่อไป

ขั้นที่ 3 การวิเคราะห์และประเมินคุณค่าลักษณะหลักฐาน คือ การประเมิน ความสำคัญของลักษณะหลักฐาน แต่ละชั้นด้วยวิธีดังนี้

- การวิเคราะห์และประเมินค่าลักษณะภายนอกของหลักฐาน (External Critics) คือ การพิจารณาตรวจสอบหลักฐานที่ได้คัดเลือกไว้แต่ละชั้นว่ามีความน่าเชื่อถือเพียงใด แต่ยังไม่ต้องศึกษาเนื้อหาในหลักฐานนั้น ขั้นตอนนี้มีประโยชน์คือเป็นการคัดหลักฐานจำพวกที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์โดยตรงหรือเป็นหลักฐานประกอบ รวมทั้งเป็นการขจัดหลักฐานที่ไม่ต้องการใช้ออกไป

- การวิเคราะห์และประเมินค่าลักษณะภายในของหลักฐาน (Internal Critics) คือ การศึกษาเนื้อหาหรือความหมายที่แสดงอยู่ในหลักฐาน เพื่อประเมินความน่าเชื่อถือ โดยเน้นความถูกต้อง คุณค่าตลอดจนความหมายที่แท้จริง ซึ่งนับว่ามีความสำคัญต่อการประเมินหลักฐานที่เป็นลายลักษณ์อักษรเพราะข้อมูลในหลักฐานมีทั้งที่คลาดเคลื่อน ซึ่งอาจเกิดจากปัจจัยต่าง ๆ เช่น ความไม่รู้หรืออคติของผู้บันทึกแฝงอยู่

ขั้นที่ 4 การตีความหลักฐานทางประวัติศาสตร์ หมายถึง การพิจารณาเนื้อหาหรือข้อมูลในหลักฐานว่าผู้สร้างหลักฐานมีเจตนาที่แท้จริงอย่างไร โดยดูจากสำนวนการเขียนของผู้บันทึก ขั้นตอนการตีความหลักฐานผู้เขียนต้องพยายามทำความเข้าใจความหมายจากสำนวนโวหาร ทศนคติ ความเชื่อ ของผู้เขียนและสังคมในยุคสมัยนั้นประกอบด้วย เพื่อที่จะได้ทราบบวถ้อยความนั้นนอกจากมีความหมายตามตัวอักษรแล้ว ยังมีความหมายอะไรแฝงอยู่อีกบ้าง

ขั้นที่ 5 การวิเคราะห์และการสังเคราะห์ข้อมูล ขั้นตอนนี้ผู้ศึกษาจะต้องนำข้อมูลที่ผ่านการประเมินคุณค่าและการตีความมาวิเคราะห์ หรือแยกแยะ จัดประเภทของเรื่องออกเป็นเรื่องต่าง ๆ โดยเนื้อหาในเรื่องเดียวกันควรจัดไว้ด้วยกันรวมทั้งเรื่องที่เกี่ยวข้องหรือสัมพันธ์กัน เรื่องที่เป็นเหตุผล จากนั้นจึงนำเรื่องทั้งหมดมาสังเคราะห์หรือรวมเข้าด้วยกัน ซึ่งเป็นการจำลองภาพบุคคลหรือเหตุการณ์ในอดีตขึ้นมาใหม่

ขั้นที่ 6 การเรียบเรียงและจัดลำดับบรรณานุกรม การเรียบเรียงเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ ผู้ศึกษาต้องวางโครงเรื่องให้ชัดเจนโดยแบ่งเป็นหัวข้อใหญ่ และหัวข้อย่อย แล้วนำผลจากการวิเคราะห์และสังเคราะห์มาเขียนเรียบเรียงให้เห็นถึงความสัมพันธ์และความต่อเนื่องของเหตุการณ์ โดยอธิบายถึงสาเหตุต่าง ๆ และผลที่ตามมา จากนั้นจึงจัดทำบรรณานุกรม ซึ่งประกอบด้วยรายชื่อหลักฐาน หนังสือ บทความหรือเว็บไซต์ที่ผู้ศึกษาใช้อ้างอิงหรือใช้เพื่อการศึกษา รวมทั้งใส่ทัศนูปกรณ์ต่าง ๆ เช่น รูปภาพ แผนที่ จากนั้นจึงนำเสนอในรูปแบบรายงานการวิจัยหรือจัดพิมพ์เป็นหนังสือหรือจัดนิทรรศการ

สุคนธ์ สินธพานนท์ (2550, น. 173-174) ขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ มีดังนี้ คือ

1. ขั้นกำหนดประเด็นปัญหาหรือข้อสมมติฐาน (Setting up problem or hypothesis) เป็นการเลือกเรื่องหรือประเด็นที่ตัวเองสนใจ หรือมีความสงสัยในความรู้เดิมว่ามีความถูกต้องเพียงใด

- จุดเริ่มต้นของการเรียนรู้ของนักเรียนนั้น ผู้สอนควรให้ผู้เรียนได้ศึกษาเนื้อหาของบทเรียนหรือเรื่องที่จะเรียน ผู้สอนตั้งคำถามฝึกให้ผู้เรียนรู้จักคิด เพื่อนำไปสู่การกำหนดปัญหาในรูปของการกำหนดสมมติฐานได้

2. ชั้นรวบรวมหลักฐาน เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนจะต้องค้นคว้าหาข้อมูลหลักฐานและรวบรวมหลักฐานต่าง ๆ ทั้งหลักฐานขั้นต้นและหลักฐานขั้นรอง ซึ่งควรเริ่มต้นจากการศึกษาหลักฐานขั้นรองเกี่ยวกับเรื่องที่จะศึกษาก่อน เพื่อให้เข้าใจและมีความรู้เกี่ยวกับเรื่องที่ศึกษาและรวบรวม

แนวความคิดของผู้ศึกษามาก่อนแล้วจึงไปศึกษาค้นคว้าจากหลักฐานขั้นต้น จะทำให้เข้าใจเรื่องที่ ศึกษามากขึ้น

ในชั้นรวบรวมหลักฐานนี้ ผู้สอนให้คำแนะนำแก่ผู้เรียนถึงวิธีการค้นคว้าออกแหล่งข้อมูลที่ผู้เรียนจะแสวงหาและรวบรวมหลักฐาน เช่น การบอกบรรณานุกรม หนังสืออ้างอิง หรือหลักฐานอื่น หรือผู้สอนอาจเตรียมหลักฐานเพื่อการค้นคว้าไว้ให้ผู้เรียนในห้องสมุดหรือมุมหนังสือ ในห้องเรียน

3. ชั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูล เป็นขั้นตอนที่ผู้เรียนวิเคราะห์หลักฐานที่รวบรวมมาว่ามีความน่าเชื่อถือถูกต้อง เป็นกลาง

การวิเคราะห์หลักฐานแบ่งออกเป็น 2 วิธี คือ

3.1 การวิเคราะห์หลักฐานภายนอก เป็นการวิเคราะห์หลักฐานสภาพที่ปรากฏภายนอกว่าถูกต้องตามยุคสมัยหรือไม่

3.2 การวิเคราะห์หลักฐานภายใน เป็นการวิเคราะห์หลักฐานว่าถูกต้องทั้งหมดหรือไม่ เช่น การกล่าวถึงตัวบุคคล สถานที่ เหตุการณ์ว่าถูกต้อง มีจริงในยุคสมัยของหลักฐานนั้นหรือไม่

4. ชั้นตีความและสังเคราะห์ ชั้นนี้เป็นการนำหลักฐานที่ผ่านการวิเคราะห์ประเมินค่า แล้วมาตีความและสังเคราะห์หลักฐานใดมีความสำคัญ มีความน่าเชื่อถือ ถูกต้อง ตามเหตุการณ์มากกว่ากัน ซึ่งอาจกระทำโดยการนำหลักฐานหรือข้อเท็จจริงมาพิจารณาวิพากษ์วิจารณ์และแสดงความคิดเห็นของผู้ศึกษาประกอบ แล้วจึงดำเนินการสรุป

5. ชั้นนำเสนอข้อมูล เป็นการเรียบเรียงข้อมูลที่ได้ค้นคว้าวิเคราะห์และสังเคราะห์มาแล้ว และนำเสนอข้อมูลในลักษณะเน้นการตอบและอธิบายความรู้ในรูปแบบการเขียนรายงานอย่างมีเหตุผล

จากการศึกษาขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ สรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 2.4 ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

ขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์				
สำนักงาน คณะกรรมการ การศึกษาขั้นพื้นฐาน มี 6 ขั้นตอน	วิद्या เอี่ยมประไพ มี 7 ขั้นตอน	สิริวรรณ ศรีพหล มี 5 ขั้นตอน	พลับพลึง คงชนะ มี 6 ขั้นตอน	สุคนธ์ สินธพา นนท์ มี 5 ขั้นตอน
1. ตั้งประเด็นศึกษา	1. การกำหนด ปัญหา	1. ขึ้นกำหนด ปัญหาและ ตั้งสมมติฐาน	ขั้นที่ 1 การตั้ง คำถามทาง ประวัติศาสตร์	1. ขึ้นกำหนด ประเด็นปัญหา หรือข้อ สมมติฐาน
2. เสาะหาแหล่งข้อมูล หลักฐาน	2. การค้นคว้า รวบรวมหลักฐาน	2. ขึ้นรวบรวม หลักฐาน	ขั้นที่ 2 การ รวบรวมหลักฐาน ทาง ประวัติศาสตร์	2. ขึ้นรวบรวม หลักฐาน
3. รวบรวมข้อมูลที่เกี่ยวข้องให้ครบถ้วน				
4. วิเคราะห์ตรวจสอบ ประเมินคุณค่า หลักฐาน	3. การวิพากษ์ หลักฐาน 4. การวิพากษ์ ข้อมูล	3. ขึ้นวิเคราะห์ และประเมิน คุณค่าข้อมูลและ หลักฐาน	ขั้นที่ 3 การ วิเคราะห์และ ประเมินคุณค่า ลักษณะหลักฐาน	3. ขึ้นวิเคราะห์ และประเมิน คุณค่าข้อมูล
5. ตีความเพื่อตอบ ประเด็นศึกษาได้ว่า ทำไม และอย่างไร	5. การตีความ หลักฐาน 6. การสังเคราะห์ และการวิเคราะห์	4. ขึ้นตีความ หลักฐานและ สังเคราะห์ข้อมูล และหลักฐาน	ขั้นที่ 4 การ ตีความหลักฐาน ทางประวัติศาสตร์ ขั้นที่ 5 การ วิเคราะห์และการ สังเคราะห์ข้อมูล	4. ขึ้นตีความ และสังเคราะห์
6. นำเสนอเรื่องราวที่ ค้นพบได้อย่างมี เหตุผลและน่าสนใจ	7. การเรียบเรียง	5. ขึ้นนำเสนอผล การศึกษา	ขั้นที่ 6 การเรียบ เรียงและจัดลำดับ บรรณานุกรม	5. ขึ้นนำเสนอ ข้อมูล

สังเกตได้ว่าขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน วิद्या เอี่ยมประไพ สิริวรรณ ศรีพหล พลับพลึง คงชนะ และสุคนธ์ สินธพานนท์ มีจำนวนขั้นตอนแตกต่างกัน แต่ก็มีรายละเอียดเนื้อหาที่คล้ายคลึงกัน กล่าวคือ มีองค์ประกอบของขั้นตอนที่สำคัญ คือ 1. ขั้นกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน 2. ขั้นรวบรวมหลักฐาน 3. ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าข้อมูลและหลักฐาน 4. ขั้นตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลและหลักฐาน 5. ขั้นนำเสนอผลการศึกษา ผู้วิจัยจึงเลือกขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ของสิริวรรณ ศรีพหล ซึ่งมี 5 ขั้นตอน

4.3 คุณค่าของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

คุณค่าของประวัติศาสตร์ในแง่ของการเป็น “วิธีการศึกษาเรื่องราวสำคัญ ๆ ที่เชื่อว่าเกิดขึ้นจริง” นี้เรียกว่า “วิธีการทางประวัติศาสตร์” (Historical method) หรือวิธีการสืบค้นเรื่องราวสำคัญของสังคมมนุษย์ในอดีต อันเป็นกระบวนการสร้างภูมิปัญญา ที่จะสามารถพัฒนาผู้เรียนให้เป็นปัญญาชน ก่อให้เกิดประโยชน์ (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา, น. 10-11) ดังนี้

- 1) ส่งเสริมจิตใจใฝ่รู้ (Inquiring mind) เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสังคม
- 2) มีทักษะในการจัดระบบข้อมูล ตรวจสอบ ประเมินค่าข้อมูล
- 3) ปลูกฝังแนวคิดเชิงวิเคราะห์ (Critical thinking) วิพากษ์วิจารณ์บนพื้นฐาน

ข้อเท็จจริง

- 4) มีทักษะในการวินิจฉัย แยกแยะข้อเท็จจริงจากข้อสนเทศที่หลากหลาย
- 5) มีทักษะในการเขียนเรียงความ การเล่าเรื่อง การนำเสนออย่างมีเหตุผล

ที่สำคัญ ประวัติศาสตร์ในยุคโลกาภิวัตน์ หรือโลกของข้อมูลข่าวสารที่รวดเร็วและอิทธิพลขยายขอบเขตได้อย่างกว้างขวางนี้ ประวัติศาสตร์มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้รู้จักใช้วิจารณ์ญาณในการรับรู้ และประเมินความน่าเชื่อถือของข้อมูลต่าง ๆ ในขั้นตอนที่เรียกว่า “วิพากษ์วิธีทางประวัติศาสตร์” ด้วยการประเมินจากตัวหลักฐาน ใครทำขึ้น ทำขึ้นทำไม ของจริงหรือของปลอม จากนั้นจึงประเมินข้อเท็จจริงที่ปรากฏในหลักฐาน ว่าขัดแย้งกับหลักฐานอื่น ๆ หรือไม่ ทำให้จึงเหมือนกัน ทำให้จึงแตกต่าง สิ่งเหล่านี้ถือเป็นกระบวนการศึกษาข้อมูลที่จำเป็น เพื่อที่จะฝึกฝนผู้เรียนให้ยึดถือเหตุผลเป็นสำคัญ ผ่านการตรวจสอบ และให้นำหนักความน่าเชื่อถือของข้อมูลหลักฐาน รวมทั้งการขจัดอคติส่วนตัว และความเชื่อดั้งเดิมออกไป

การสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการสอนที่ส่งเสริมให้นักเรียนค้นหาความรู้ด้วยตนเองและพัฒนาทักษะการคิดของผู้เรียน โดย สิริวรรณ ศรีพหล (สิริวรรณ ศรีพหล, 2555, น. 44) ได้ประมวลคุณค่าของวิธีสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

- 1) ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีเหตุผล รู้จักคิดอย่างมีเหตุผลโดยการตั้งปัญหาและตั้งสมมุติฐาน แล้วคิดหาคำตอบตามสมมุติฐานนั้น ทำให้นักเรียนเกิดคำถามและคำตอบขึ้นในใจ

2) ช่วยฝึกทักษะการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ วิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีขั้นตอนการสอนที่อาศัยพื้นฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาและค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ ระเบียบและมีขั้นตอนที่น่าเชื่อถือได้

3) ช่วยพัฒนาทักษะการคิดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

4) รู้จักการวางแผนงานและการทำงานอย่างเป็นระบบ วิธีสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์นั้น มีขั้นตอนการเรียนการสอนที่เน้นให้นักเรียนต้องฝึกฝนการวางแผน เช่น การวางแผนในการแสวงหาข้อมูล การวางแผนในการรวบรวมข้อมูล วางแผนวิธีวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือประเมินข้อมูลว่าจะใช้วิธีใด ตลอดจนวางแผนในการนำเสนอผลการศึกษา เป็นต้น

5) เป็นการให้ประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน วิธีการสอนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นวิธีการเรียนการสอนที่ผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำของครูผู้สอน ดังนั้น การปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทุกขั้นตอน เริ่มจากการกำหนดปัญหา จนกระทั่งการนำเสนอผลการศึกษา จึงทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง

6) ทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์ ว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีการศึกษาที่น่าเชื่อถือ มีระบบระเบียบในการศึกษา และจากการศึกษาก็น่าเชื่อถือ มิใช่เลื่อนลอย หรือเน้นแต่ความจำอย่างเดียว

การสอน โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นการศึกษาประวัติศาสตร์อย่างเป็นระบบ ระเบียบ บนพื้นฐานของความเป็นเหตุเป็นผล (สิริวรรณ ศรีพหล, 2555, น. 44) ตั้งแต่การกำหนดประเด็นปัญหา การตั้งสมมุติฐาน การรวบรวม การวิเคราะห์ สังเคราะห์และตีความหลักฐาน หรือข้อมูล เพื่อนำไปสู่ข้อสรุปหรือผลของการค้นคว้าข้อมูล ดังนั้น สถานศึกษาจึงควรนำวิธีการทางประวัติศาสตร์มาใช้ในการจัดการเรียนการสอน สาระการเรียนรู้ประวัติศาสตร์หรือสาระการเรียนรู้ อื่นๆ เพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่มีคุณค่าอย่างแท้จริง

5. การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย

5.1 การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5

ต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเผชิญอันตรายที่รุนแรงทั้งภายนอกและภายใน ปัญหาภายในคือความไม่มีเสถียรภาพแห่งสถาบันกษัตริย์และความล้มเหลวของระบบการบริหารราชการ ส่วนปัญหาภายนอกคือการคุกคามของลัทธิจักรวรรดินิยมฝรั่งเศส พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พยายามแก้ไขปัญหาล่าช้าไปพร้อม ๆ กันโดย

เริ่มจากการเสริมสร้างอำนาจขององค์พระมหากษัตริย์ เพื่อความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ป้องกันตัว การปฏิรูปได้ดำเนินไปพร้อม ๆ กัน ทั้งด้านการปกครอง สังคม และเศรษฐกิจ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, น. 217-219)

5.1.1 การปฏิรูปด้านการปกครอง

1) ตั้งสภาที่ปรึกษา ได้แก่ สภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน ในเวลาต่อมา เปลี่ยนเป็น “รัฐมนตรีสภา” มีหน้าที่ให้คำปรึกษาเกี่ยวกับการบริหารประเทศและการออกกฎหมาย สภาที่ปรึกษาในพระองค์ ในเวลาต่อมาเปลี่ยนเป็น “องคมนตรีสภา” มีหน้าที่ถวายคำปรึกษาส่วนพระองค์ สืบสวนข้อเท็จจริงในราชการต่างๆ และเสนาบดีสภา เป็นที่ประชุมของเสนาบดีกระทรวงต่างๆรับนโยบายไปดำเนินการ

2) การปฏิรูปการปกครองส่วนกลาง ยกเลิกอัครเสนาบดี 2 ตำแหน่ง ได้แก่ สมุหนายกและสมุหกลาโหม ยกเลิกจตุสดมภ์ เวียง วัง คลัง นา ในปี พ.ศ.2430 ตั้งกระทรวง 12 กระทรวงมีเสนาบดีเป็นผู้ดูแลงานในปี พ.ศ. 2435 มี กระทรวงมหาดไทย (ดูแลหัวเมืองฝ่ายเหนือ) กระทรวงพระคลัง (ดูแลเรื่องการเงิน) กระทรวงกลาโหม (ดูแลหัวเมืองฝ่ายใต้) กระทรวงยุติธรรม (ดูแลการศาล) กระทรวงการต่างประเทศ (ดูแลเรื่องต่างประเทศ) กระทรวงยุติธรรม (ดูแลการทหาร) กระทรวงวัง (ดูแลเกี่ยวกับราชการในพระองค์) กระทรวงธรรมการ (ศาสนา การศึกษา โรงพยาบาล) กระทรวงเมือง (ดูแลความสงบในราชอาณาจักร) กระทรวงโยธาธิการ (การก่อสร้างคมนาคม) กระทรวงเกษตรธิการ (ดูแลการเกษตร) กระทรวงมุรธาธิการ (ตราพระราชลัญจกร)

การปฏิรูปการปกครองสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นการรวมอำนาจเข้าสู่ศูนย์กลาง หรือรวมศูนย์อำนาจกลับคืนสู่สถาบันพระมหากษัตริย์ (ก่อนหน้านี้อำนาจการปกครองอยู่กับขุนนางตระกูลบุญนาคน) ทำให้พระมหากษัตริย์มีพระราชอำนาจสมบูรณ์ จึงกล่าวได้ว่าในสมัยรัชกาลที่ 5 เป็นการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชที่สมบูรณ์

3) การปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาค มีการยกเลิกหัวเมือง ตั้งมณฑลเทศาภิบาล ในปี พ.ศ.2437 โดยมีผู้ปกครองคือ สมุหเทศาภิบาล ซึ่งมณฑลเทศาภิบาลจะขึ้นตรงกับกระทรวง มหาดไทยมีเสนาบดีดูแล เสนาบดีกระทรวงมหาดไทยคนแรกคือ สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ

4) การปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่น ตั้งระบบสุขาภิบาล : เป็นการปกครองแบบกระจายอำนาจให้ท้องถิ่นดูแลพื้นที่ของตนเอง โดยเริ่มตั้งสุขาภิบาลที่กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ.2440 และตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอม เมืองสมุทรสาคร ในปี พ.ศ.2448

5) การปฏิรูปกระบวนการยุติธรรม แยกกระบวนการศาลออกจากการบริหาร: โดยให้เจ้าเมืองบริหารอย่างเดียว ส่วนการตัดสินคดีความเป็นหน้าที่ของตุลาการ ปฏิรูปกฎหมายใหม่ตามแบบสากล โดยมีประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.127 ในปี พ.ศ.2451

5.1.2 การปฏิรูปด้านสังคม

การเปลี่ยนแปลงทางสังคมในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่สำคัญ ได้แก่ 1) การเลิกไพร่ โดยเปลี่ยนสถานะของไพร่ให้เป็นพลเมือง 2) การเลิกทาส คือ การปลดปล่อยทาสให้เป็นอิสระหรือเสรีชนคืนสิทธิความเป็นชาวไทยทุกคนโดยเสมอภาคกัน 3) การปฏิรูปการศึกษา เกิดการศึกษาในระบบโรงเรียน และ 4) การปรับปรุงบ้านเมือง ประเพณีและวัฒนธรรมให้ทันสมัย (วิทยา ปานะบุตร, 2558, น. 87)

1) การเลิกระบบไพร่ ไพร่ คือ ราษฎรประชาชนทั่วไป ไพร่ที่เป็นชายฉกรรจ์ จะถูกเกณฑ์แรงงานมาช่วยราชการ เช่น ขุดคลอง สร้างถนน ซ่อมแซมวัด ฯลฯ ในสมัย ร.5 1-3 เดือน โดยไม่ได้รับค่าจ้าง

การยกเลิกระบบไพร่ เป็นการเปลี่ยนแปลงฐานะของไพร่ให้เป็นพลเมือง ไม่ต้องถูกบังคับเกณฑ์แรงงานเหมือนแต่ก่อน ทำให้ราษฎรเสมอภาคและมีฐานะความเป็นมนุษย์โดยสมบูรณ์ โดยใช้ระบบการเกณฑ์ทหารขึ้นมาแทน เริ่มประกาศใช้พระราชบัญญัติลักษณะการเกณฑ์ทหาร ร.ศ.124 เมื่อ พ.ศ. 2448 การยกเลิกระบบไพร่ทำให้ไพร่เป็นแรงงานเสรี มีอิสระในการประกอบอาชีพ ช่วยเพิ่มผลผลิตออกสู่ตลาดโลก ทำให้เศรษฐกิจไทยขยายตัว

2) การเลิกทาส ทาสเป็นบุคคลที่ไม่มีอิสระในการดำเนินชีวิต ไม่มีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของตัวเอง ต้องตกอยู่ใต้อำนาจของนายเงินเจ้าของทาส การมีทาสเป็นสัญลักษณ์ของความป่าเถื่อนล้าหลังด้อยความเจริญ

การเลิกทาสมีสาเหตุ คือ เพื่อป้องกันภัยคุกคามจากชาติมหาอำนาจ และความต้องการแรงงานเสรีในไร่นาและโรงงาน การเลิกทาสดำเนินการแบบค่อยเป็นค่อยไป เพื่อลดผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ซึ่งนายเงินเจ้าของทาส เชื้อพระวงศ์และเจ้าเมืองต่าง ๆ อาจไม่พอใจต่อต้านได้ จึงทรงดำเนินการเป็นขั้นตอนเริ่มตั้งแต่ พ.ศ. 2417-2448 จึงยกเลิกทาสได้ทั้งหมด

3) การปฏิรูปการศึกษา พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนและระบบการศึกษาใหม่ตามแบบตะวันตก เพื่อเตรียมคนเข้ารับราชการและเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประเทศ สรุปได้ดังนี้

(1) จัดตั้งโรงเรียนหลวงในพระบรมมหาราชวัง มีชื่อว่า โรงเรียนนายทหารมหาดเล็ก (โรงเรียน พระตำหนักสวนกุหลาบ) เมื่อ พ.ศ. 2414 สำหรับบุตรหลานเจ้านายและขุนนาง

(2) จัดตั้งโรงเรียนหลวงสำหรับราษฎรสามัญชน โรงเรียนแห่งแรกที่จัดตั้งคือ โรงเรียนวัดมเหยงคณ์พาราม กรุงเทพฯ เมื่อ พ.ศ. 2427 ต่อมาได้จัดตั้งเพิ่มขึ้นตามหัวเมืองต่าง ๆ

(3) จัดตั้งกรมศึกษาธิการ เมื่อ พ.ศ. 2430 เพื่อดูแลจัดการศึกษาของชาติ เช่น หลักสูตรการเรียนการสอน จัดทำหนังสือแบบเรียนและควบคุมการสอบไล่ เป็นต้น ต่อมายกฐานะเป็นกระทรวงธรรมการ เมื่อ พ.ศ. 2435

(4) การศึกษาของสตรีไทย คณะมิชชันนารีอเมริกันได้ เป็นแห่งแรกในปี พ.ศ. 2417 มีชื่อว่า โรงเรียนกุลสตรีวังหลัง ต่อมาในปี พ.ศ. 2440 ทางราชการได้เปิดโรงเรียนสตรีแห่งแรกของรัฐขึ้น คือ โรงเรียนเสาวภาในกรุงเทพฯ

4) การปรับปรุงบ้านเมืองและวัฒนธรรมประเพณี รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้ปรับปรุงความเจริญของบ้านเมืองและเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีให้เหมาะสมกับยุคสมัยตามแบบอย่างสากล ดังนี้

ด้านวัฒนธรรมประเพณี มีการเปลี่ยนแปลงให้เหมาะสมกับยุคสมัย ดังนี้

- (1) ยกเลิกประเพณีหมอบคลานเวลาเข้าเฝ้าของเจ้านายและขุนนาง แต่ให้ยืนหรือนั่งเก้าอี้ตามแบบ วัฒนธรรมตะวันตก
- (2) ยกเลิกมหรทงมหาดไทยของข้าราชการชายในราชสำนัก แต่ให้เปลี่ยนมาใช้มหรทงสากลแบบฝรั่ง
- (3) ยกเลิกการนุ่งผ้าโจงกระเบนของข้าราชการฝ่ายทหารบก แต่ให้สวมกางเกงขายาว สวมถุงเท้าและรองเท้า ใส่เครื่องแบบทหารตามแบบอย่างทหารในยุโรป
- (4) การสืบสันตติวงศ์ โปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกตำแหน่งพระมหากษัตริย์ที่มีมาแต่เดิมและทรงสถาปนาตำแหน่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมาร เป็นองค์รัชทายาทขึ้นแทน

การปรับปรุงความเจริญของบ้านเมือง รัชกาลที่ 5 ทรงริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ มาสู่สังคมไทย โดยนำวิทยาการสมัยใหม่ของชาติตะวันตกมาใช้ในการพัฒนาประเทศ เพื่อความเจริญของบ้านเมือง ความสะดวกสบายของประชาชน มีดังนี้

- (1) การคมนาคม ได้แก่ สร้างถนน สะพานข้ามคลอง รถราง และกิจการรถไฟ
- (2) การสื่อสาร ได้แก่ กิจการไปรษณีย์ โทรเลข และโทรศัพท์
- (3) สาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้า และประปา

5.1.3 การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงดำเนินพระราชโบายปฏิรูปเศรษฐกิจ โดยการจัดระเบียบการคลังให้เป็นระบบเพื่อความสอดคล้องกับนโยบายหลักในการปฏิรูปประเทศ ขณะเดียวกันก็ได้ปรับปรุงผลิตผลเกษตรกรรม ส่งเสริมกิจการอุตสาหกรรม พาณิชยกรรม และโทรคมนาคม การปฏิรูปทางเศรษฐกิจในสมัยนี้จำแนกเป็นด้านต่าง ๆ ได้ดังนี้ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, น. 219-221)

- 1) ปฏิรูประบบภาษีและการคลัง ตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ พ.ศ. 2416 เพื่อรวบรวมภาษีต่าง ๆ ของแผ่นดินไว้ที่เดียว ป้องกันไม่ให้เกิดการทุจริต ต่อมาได้ยกฐานะเป็นกระทรวงพระคลังมหาสมบัติ พ.ศ. 2435 จัดทำงบประมาณแผ่นดิน พ.ศ. 2439 แสดงรายรับ-รายจ่ายของ

แผ่นดิน เพื่อให้การใช้จ่ายเงินหลวงในการพัฒนาประเทศเป็นไปอย่างรัดกุม ตั้งพระคลังข้างที่ ทำหน้าที่รักษาพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ เป็นการแยกรายได้ของแผ่นดินออกจากเงินส่วนพระองค์

2) ปฏิรูประบบการเงิน เปลี่ยนระบบเงินตรา เป็นบาท สตางค์ มีการจัดพิมพ์ธนบัตร

3) จัดตั้งกิจการธนาคาร อนุญาตให้อังกฤษจัดตั้งธนาคารฮ่องกงเซี่ยงไฮ้ มีการจัดตั้งธนาคารพาณิชย์แห่งแรก คือ แบงก์สยามกัมมาจล ทุนจำกัต เมื่อ พ.ศ. 2449 ปัจจุบันคือธนาคารไทยพาณิชย์ เพื่อรองรับการขยายตัวของระบบเศรษฐกิจ

4) การวางรากฐานการคมนาคมขนส่งและสาธารณูปโภคการปรับปรุงการคมนาคม การขนส่ง การสื่อสาร ซึ่งเป็นปัจจัยขั้นพื้นฐานในการพัฒนาเศรษฐกิจ การสร้างถนนแบบตะวันตกในเขตพระนคร สร้างสะพานข้ามคลอง สร้างทางรถไฟ

5.1.4 การเสด็จประพาสยุโรปและหัวเมืองสมัยรัชกาลที่ 5

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสดินแดนอาณานิคมของชาติมหาอำนาจตะวันตกในทวีปเอเชียอีก 4 ครั้ง เสด็จประพาสยุโรป 2 ครั้ง การเสด็จประพาสภายในประเทศ 2 ลักษณะคือ เสด็จประพาสหัวเมืองและเสด็จประพาสต้น(ณรงค์ พ่วงพิศ และวุฒิชัย มูลศิลป์, 2551, น. 57-60)

1) การเสด็จประพาสทวีปเอเชีย

ประเทศที่เสด็จเยือน คือ สิงคโปร์(อาณานิคมของอังกฤษ) และชวา(อาณานิคมของฮอลันดา) อินเดีย(อาณานิคมของอังกฤษ) เพื่อทอดพระเนตรความเจริญดินแดนอาณานิคมของชาติตะวันตก

2) การเสด็จประพาสยุโรป

(1) ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440 ประเทศที่เสด็จเยือน ได้แก่ อิตาลี สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรีย-ฮังการี รัสเซีย สวีเดนนอร์เวย์ เดนมาร์ก อังกฤษ เบลเยียม เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส สเปน และโปรตุเกส วัตถุประสงค์ เพื่อทอดพระเนตรความเจริญของยุโรปและเพื่อแสวงหาพันธมิตร รวมทั้งการเจรจากับฝรั่งเศสซึ่งคุกคามไทยอย่างหนัก โดยเฉพาะในวิกฤตการณ์ ร.ศ. 112

(2) ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2450 ประเทศที่เสด็จเยือน ได้แก่ อิตาลี มอนติคาร์โล สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมนี ฝรั่งเศส อังกฤษ เดนมาร์ก นอร์เวย์ และเบลเยียม เพื่อรักษาพระองค์และปฏิบัติพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับฝรั่งเศสซึ่งคุกคามไทยอยู่ตั้งแต่วิกฤตการณ์ ร.ศ. 112

(3) การเสด็จประพาสภายในประเทศ การเสด็จประพาสหัวเมือง ทรงเสด็จประพาสหัวเมืองต่าง ๆ เกือบทุกภาค ยกเว้นภาคอีสานบางส่วนของภาคกลางและภาคเหนือ การเสด็จประพาสต้น ครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2447 และ ครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2449 ทำให้รับรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านโดยตรง

5.2 แนวคิดประชาธิปไตย

นับตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เริ่มมีแนวคิดทางการเมืองที่วิพากษ์วิจารณ์การปกครองตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ตลอดจนกระแสเรียกร้องรัฐธรรมนูญ และให้จัดตั้งระบบรัฐสภาขึ้นบริหารประเทศแทนระบบเดิมที่อำนาจสิทธิขาดขึ้นอยู่กับองค์พระมหากษัตริย์ รวมทั้งข้อเรียกร้องความมีเสรีภาพและสิทธิเสมอภาคต่างๆ มากขึ้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, น.224) พัฒนาการของสังคมไทยสู่เสรีนิยม ได้แก่ เหตุการณ์คำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103 สมัยรัชกาลที่ 5 กบฏ ร.ศ. 130 สมัยรัชกาลที่ 6 การวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมัยรัชกาลที่ 6 และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ในสมัยรัชกาลที่ 7 (วิทยา ปานะบุตร, 2558, น. 103-109)

5.2.1 คำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103 สมัยรัชกาลที่ 5

เมื่อ พ.ศ. 2497 มีคณะบุคคลกลุ่มหนึ่งเรียกตนเองว่า กลุ่มก้าวหน้า ร.ศ.103 ประกอบด้วยพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการคณะทูตไทยในยุโรป ซึ่งเป็นคนไทยรุ่นแรกที่ได้รับการศึกษาจากอังกฤษและยุโรป นำโดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศร์ วรฤทธิ์ ได้ทำหนังสือทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2427 (เรียกว่า คำกราบบังคมทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงระเบียบราชการแผ่นดิน ร.ศ. 103)

เพื่อขอให้ทรงปรับปรุงการปกครองของประเทศให้ทันสมัยมากขึ้น เรียกร้อง “คอนสติติวชัน” หรือรัฐธรรมนูญในการปกครองประเทศ และเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นแบบพระมหากษัตริย์ทรงอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ แต่ ร. 5 ทรงเห็นว่าเมืองไทยขณะนั้นยังไม่พร้อมที่จะมีการปกครองระบอบรัฐสภา เพราะขาดคนที่มีความรู้ ประชาชนก็ขาดความรู้ความเข้าใจในการปกครองตนเอง

สาเหตุ : ภัยคุกคามจากชาติมหาอำนาจตะวันตก และต้องการเปลี่ยนแปลงบ้านเมืองให้ไปสู่สภาพที่ดีกว่า

ผล : แม้จะไม่ได้รับการตอบสนองโดยทันทีแต่ก็เป็นจุดเริ่มต้นของการปฏิรูประบบราชการในสมัยรัชกาลที่ 5

5.2.2 กบฏ ร.ศ. 130 สมัยรัชกาลที่ 6

คณะนายทหารวางแผนยึดอำนาจจากพระมหากษัตริย์ล้มล้างการปกครองระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์และสถาปนาระบอบประชาธิปไตยขึ้นมาแทน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงขึ้นครองราชย์ได้เพียงปีเดียว (พ.ศ. 2453-2468) ได้มีคณะนายทหารกลุ่มหนึ่งวางแผนที่จะปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี พ.ศ. 2454 แต่กระทำการไม่สำเร็จจึงเรียกว่า กบฏ ร.ศ. 130 โดยมีหัวหน้ากบฏ ร.ศ. 130 ผู้วางแผนก่อการยึดอำนาจมีบุคคลสำคัญ 3 คน คือ ร้อยเอก ขุนทวยหาญพิทักษ์ (นายแพทย์เหล็ก ศรีจันทร์) ร้อยตรี เหมียญ ศรีจันทร์

ร้อยตรี จรุง ษตะเมษ และสมาชิกรวม 91 คนถูกจับได้ในวันที่ 27 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2454 มีการตัดสินให้ประหารชีวิตและจำคุกตลอดชีวิตลงมา แต่ ร.6 โปรดเกล้าฯ ให้ลดหย่อนโทษเปลี่ยนเป็นจำคุก และอภัยโทษให้ทั้งหมดในปี พ.ศ. 2467

กบฏ ร.ศ. 130 มีความสำคัญต่อการเมืองการปกครองของไทย ดังนี้

สาเหตุ : 1) สะท้อนถึงแนวความคิดของคนรุ่นใหม่ที่ไม่พอใจการปกครองระบอบเก่า จึงต้องการเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตย 2) คณะผู้ก่อการเป็นผลผลิตของการปฏิรูประบบราชการไทยและการศึกษาแผนใหม่ในสมัยรัชกาลที่ 5 ซึ่งคนรุ่นใหม่เหล่านี้เป็นกลไกสำคัญในการปกครองประเทศ และต้องการมีส่วนร่วมในการปกครองบ้านเมือง

ผล : แม้การปฏิวัติจะล้มเหลวแต่ก็เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 ในเวลาต่อมา ซึ่งบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

5.2.3 การวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมัยรัชกาลที่ 6

การวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมัยรัชกาลที่ 6 ภายหลังกบฏ ร.ศ. 130 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริว่า ประชาธิปไตยในเมืองไทยควรค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากประชาชนยังไม่พร้อม จึงทรงวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้ประชาชนและข้าราชการมีความพร้อมเสียก่อน ดังนี้

1) จัดตั้งเมืองดุสิตธานี ภายในพระราชวังดุสิต เมื่อ พ.ศ. 2461 เป็นเมืองจำลองรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย เพื่อให้ข้าราชการได้ฝึกทดลองปฏิบัติและเข้าใจระบอบการปกครองแบบใหม่ ซึ่งมีลักษณะ คล้ายกับเทศบาลในปัจจุบัน

มีการประกาศใช้ธรรมนูญการปกครองนคราภิบาล สำหรับใช้ปกครองดุสิตธานีจัดให้มีการเลือกตั้ง “นคราภิบาล ” ซึ่งเปรียบได้กับตำแหน่งนายกเทศมนตรีในปัจจุบัน

2) ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับเพื่อวางรากฐาน การศึกษาให้ประชาชน และให้มีความรู้ความคิดที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประเทศและการปกครองระบอบ ประชาธิปไตยในอนาคต

3) การให้เสรีภาพแสดงความคิดเห็นแก่หนังสือพิมพ์ มีการลงบทความในหนังสือพิมพ์วิพากษ์วิจารณ์ การปกครองของพระองค์อยู่เสมอ ๆ

5.2.4 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

1) การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

การปฏิวัติ พ.ศ. 2475 คือ การใช้กำลังทหารเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะ

ผู้ก่อการ เรียกว่า คณะราษฎร ก่อนการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (ครองราชย์ พ.ศ.2468-2477) ทรงปรับปรุงการปกครองบ้านเมือง เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ได้แก่ 1) ตั้งอภิรัฐมนตรีสภา 2) จัดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบ 3) จัดทำร่างรัฐธรรมนูญและเตรียมพระราชทาน

เช้าตรู่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ.2475 คณะราษฎรซึ่งประกอบด้วย ทหารบก ทหารเรือ และพลเรือน ได้รวมตัวชุมนุมกันที่บริเวณลานพระบรมรูปทรงม้า โดยมี พันเอกพระยาพลพล พยุหเสนา เป็นผู้อ่านประกาศยึดอำนาจการปกครองจากพระมหากษัตริย์ เพื่อให้มีการปกครองระบอบรัฐสภาซึ่งมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ การปฏิวัติประสบผลสำเร็จโดยไม่เสียเลือดเนื้อ คณะราษฎรปฏิบัติการอย่างรวดเร็ว โดยยึดกรมไปรษณีย์เพื่อตัดการสื่อสาร จับกุมพระบรม วงศานุวงศ์และขุนนางชั้นผู้ใหญ่เป็นตัวประกัน และตั้งคณะนายทหารเป็นผู้รักษาพระนคร เพื่อยึดกุมกำลังกองทัพ มิให้เคลื่อนไหวต่อต้านพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประทับอยู่ที่พระราชวังไกลกังวล หัวหิน เมื่อทรงได้รับหนังสือกราบบังคมทูลขอให้ทรงสละพระราชอำนาจและดำรงฐานะเป็นพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ทรงตัดสินพระทัยยินยอมปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของคณะราษฎร เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และไม่ให้เกิดการต่อสู้จนเสียเลือดเนื้อ

หลัก 6 ประการของคณะราษฎร คือ อุดมการณ์ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางการบริหารประเทศด้วย มีดังนี้

(1) หลักเอกราช จะรักษาความเป็นเอกราชทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และการศาล

(2) หลักความปลอดภัย จะรักษาสวัสดิภาพความปลอดภัยภายในประเทศ จะลดการประทุษร้ายต่อกันให้น้อยลง

(3) หลักเศรษฐกิจ จะบำรุงความสุขสมบูรณ์ทางเศรษฐกิจให้ราษฎร ให้ทุกคนมีงานทำจะจัดทำ โครงการเศรษฐกิจแห่งชาติเพื่อมิให้ราษฎรอดอยาก

(4) หลักเสมอภาค ให้ราษฎรมีสติเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันในทางกฎหมาย

(5) หลักเสรีภาพ ให้ราษฎรมีเสรีภาพและอิสรภาพ

(6) หลักการศึกษา ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่

สาเหตุของการปฏิวัติ พ.ศ. 2475

(1) ความเสื่อมของการปกครองระบอบเก่า ความเสื่อมของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบการปกครองที่ล้าสมัยไม่สามารถแก้ไขปัญหาเทศชาติและประชาชน

(2) การเผยแพร่ข้อมูลการณั้ประชาธิปไตยของลคกั้ตะวันตก คนไทยส่วนหนึ่ได้รับการศึกษาแบบตะวันตก

(3) อธิธิพลของลคกั้สารมลชน ก่อันการปฏิวัติ พ.ศ.2475 หนึ่ลคกั้พิมพ์ในประเทศไทยหลายฉบับ เขียนบทความวิพากษ์วิจารณ์ ต้าหนึ่ลคกั้บพร่องในการบริหารงานของรัฐบาลอยู่เสมอๆ และยกย่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

(4) วิฤติเศรษฐกิจภายในประเทศ(ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ) ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกเกิดขึ้นตั้งแต่อนปลายสมัย ร.6 และทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในสมัย ร.7

2) การเมือ่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายหลั้เปลี่ยนแปลงการปกครอง

(1) มีการจัดตั้งองค์กรการปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามธรรมนูญการปกครองแผ่นดินฉบับชั่วคราว ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ (สภาผู้แทนราษฎร) ทำหนึ่ที่ด้านนิติบัญญัติ คื่ ร้า่งกฎหมายและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหาร(คณะรัฐมนตรี) ทำหนึ่ที่ด้านบริหาร เรียกว่า คณะกรรมการราษฎร (หรือคณะรัฐมนตรี) โดยมี พระยามโนปกรณ์นิติธาดา (ก้อน หุตะสิงห์) ทำหนึ่ที่เป็นประธานคณะกรรมการราษฎร (หรือนายกรัฐมนตรี) เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารคนแรกในระบอบประชาธิปไตยของไทย ฝ่ายตุลาการ (ศาล) ผู้พิพากษามีอิสระในการพิจารณาคดีตามกฎหมาย

(2) การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฯ ฉบับถาวร เมือ่วันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475

(3) ความขัดแย้งเรือ่เง้าโครงการเศรษฐกิจ หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) หนึ่ในแกนนำของคณะราษฎร ได้เสนอเรือ่เง้าโครงการเศรษฐกิจ เพื่อให้รัฐบาลใช้เป็นนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่ได้รับการคัดค้านจากพระยามโนปกรณ์นิติธาดา นายกรัฐมนตรี เพราะเห็นว่ามีหลักการเป็นสังคมนิยม ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราชวินิจฉัยของรัชกาลที่ 7 ผลจากความขัดแย้งเรือ่เง้าโครงการเศรษฐกิจดังกล่าว นายกรัฐมนตรีจึงประกาศพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมือ่วันที่ 1 เมษายน พ.ศ. คอมมิวนิสต์ ทำให้หลวงประดิษฐมนูธรรมต้องเดินทางออกนอกประเทศ

(4) การทำรัฐประหารของคณะนายทหาร 20 มิถุนายน พ.ศ.2476 เมือ่รัฐบาลกับคณะราษฎรขัดแย้งกันจนยากที่จะประนีประนอมกันได้ ในที่สุดพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ผู้นำคณะราษฎรจึงใช้กำลังก่อรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาล เมือ่วันที่ 20 มิถุนายน 2476 และขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมือ่คณะราษฎรมีอำนาจทางการเมืองและการปกครองโดยสมบูรณ์ หลวงประดิษฐมนูธรรม จึงเดินทางกลับประเทศไทยและเข้าร่วมเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลชุดนี้ด้วย

(5) กฎบัตรเดส 10 ตุลาคม พ.ศ. 2476 เกิดจากความไม่พอใจของกลุ่มเจ้านายและขุนนางในระบบบงก่าที่มีต่อการปกครองของรัฐบาลคณะราษฎร ซึ่งมีพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนาเป็นนายกรัฐมนตรี พลเอกพระวรวงศ์เธอ พระองค์เจ้าบวรเดช อดีตเสนาบดีกระทรวงกลาโหม เป็นผู้นำกบฏบวรเดชซึ่งใช้กำลังทหารเข้ายึดอำนาจแต่ไม่สำเร็จ รัฐบาลสามารถปราบกบฏลงได้

6. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

6.1 ความหมายของผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักวิชาการได้ให้ความหมายของผลสัมฤทธิ์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ดังนี้
 นางเยาว์ อุทุมพร (2558, น. 18) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นความสามารถในการเรียนรู้ของนักเรียน เมื่อครูจัดกิจกรรมการเรียนรู้หรือประสบการณ์ต่าง ๆ

พิมพ์พันธ์ เตชะคุปต์ และพะเยาว์ ยินดีสุข (2548) กล่าวว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึงขนาดของความสำเร็จที่ได้จากกระบวนการเรียนการสอน

กระทรวงศึกษาธิการ (2545, น. 11) ให้ความหมายไว้ว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหมายถึง ความสำเร็จหรือความสามารถในการกระทำใด ๆ ที่จะต้องอาศัยทักษะหรืออาศัยความรู้ในวิชาใดวิชาหนึ่งโดยเฉพาะ

สรุปได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง ผลการเรียนรู้ คุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถ ทักษะของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ ผ่านประสบการณ์และสิ่งแวดล้อมที่เกิดจากการจัดการเรียนรู้และสามารถวัดได้โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรูปแบบต่าง ๆ

6.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน (achievement test) เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดความรู้และทักษะในเนื้อหาสาระที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ไปแล้วหลังจากที่มีการจัดการเรียนการสอนว่าผู้เรียนมีความรู้และทักษะเพิ่มขึ้นมากน้อยเพียงใด รูปแบบของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมีหลายลักษณะ คือ ข้อสอบถูก-ผิด ข้อสอบแบบจับคู่ ข้อสอบแบบเลือกตอบ ข้อสอบแบบเติมคำ ข้อสอบแบบตอบสั้น ๆ และข้อสอบแบบอัตนัย (กัญญา ลินทรัตน์ศิริกุล, 2555, น. 9-6)

ราตรี นันทสุนกษณ์ (2553, น. 50) กล่าวว่า แบบทดสอบผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาต่างๆ ที่มีการเรียนการสอนในสถานศึกษา ซึ่งส่วนใหญ่จะวัดพฤติกรรมด้านพุทธิพิสัย (Cognitive domain) คือด้านความรู้ความสามารถ

เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556, น. 16) ให้ความหมายว่า แบบวัดผลสัมฤทธิ์ หมายถึง แบบทดสอบที่ใช้วัดผลการเรียนรู้ด้านเนื้อหาวิชาและทักษะของแต่ละสาขาวิชาที่จัดสอนในระดับชั้นเรียนต่าง ๆ

ศิริชัย กาญจนาวาสี (2556, น. 165) กล่าวว่า เป็นเครื่องมืออย่างวัดอย่างหนึ่ง สำหรับการวัดและประเมินผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ทำให้ผู้สอนทราบว่าผู้เรียน ได้พัฒนาความรู้ ความสามารถถึงระดับมาตรฐานที่ผู้สอนกำหนดไว้หรือยัง หรือมีความรู้ ความสามารถถึงระดับใด หรือมีความรู้ดีเพียงไร เมื่อเทียบกับเพื่อน ๆ ที่เรียนด้วยกัน

Frey (2015, อ้างถึงใน เซาวลิต อัครปัญญาวิทย์วิทย์ 2561, น. 54) กล่าวว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ คือ แบบทดสอบที่ใช้สำหรับทดสอบความรู้ ส่วนใหญ่จะใช้วัดในด้านทักษะ หรือความสามารถ เช่น ทักษะการเขียน ทักษะด้านการคิดคำนวณ หรือทักษะด้านความเข้าใจ เป็นต้น

จากความหมายที่กล่าวมาข้างต้น สรุปได้ว่า แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หมายถึง แบบทดสอบที่สร้างขึ้นมาเพื่อเป็นเครื่องมือในการผลการเรียนรู้ คุณลักษณะ ความรู้ ความสามารถ ทักษะของบุคคลที่เกิดจากการเรียนรู้ในรายวิชาต่าง ๆ สำหรับในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัย สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง เรื่องการปฏิรูปบ้านเมืองใน ประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

6.3 หลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักวิชาการได้อธิบายถึงหลักเกณฑ์การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ไว้ดังนี้

เยาวดี วิบูลย์ศรี (2556, น. 82) ได้กล่าวถึงหลักเกณฑ์ในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ สรุปได้ดังนี้

1. เนื้อหาหรือทักษะที่ครอบคลุมในแบบทดสอบนั้น จะต้องเป็นพฤติกรรมที่สามารถวัดผลสัมฤทธิ์ได้
2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ใช้แบบทดสอบวัดนั้น ถ้านำไปเปรียบเทียบกับกันจะต้องให้ทุกคนมีโอกาสเรียนรู้ในสิ่งต่าง ๆ เหล่านั้นได้ครอบคลุมเท่าเทียมกัน
3. วัดให้ตรงกับจุดประสงค์ การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะวัด ตามวัตถุประสงค์ทุกอย่างของการจัดการเรียนรู้ และจะต้องมั่นใจว่าวัดสิ่งที่ต้องการจะ วัดได้จริง
4. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เป็นการวัดความเจริญงอกงามของนักเรียน การเปลี่ยนแปลงและความก้าวหน้าไปสู่วัตถุประสงค์ที่วางไว้ ดังนั้น ครูควรจะทราบก่อนว่าเรียน นักเรียน

มีความรู้ความสามารถอย่างไร เมื่อเรียนเสร็จแล้วมีความรู้แตกต่างจากเดิมหรือไม่โดยการ ทดสอบ ก่อนเรียนและทดสอบหลังเรียน

5. การวัดผลเป็นการวัดวัดผลทางอ้อม เป็นการยากที่จะใช้ข้อสอบแบบเขียนตอบ วัด พฤติกรรมตรงๆ ของบุคคลได้ สิ่งที่วัดได้ คือ การตอบสนองต่อข้อสอบ ดังนั้น การเปลี่ยน วัดอุปสรรคให้เป็นพฤติกรรมที่จะสอบ จะต้องทำอย่างรอบคอบและถูกต้อง

6. การวัดการเรียนรู้ เป็นการยากที่จะวัดทุกสิ่งทุกอย่างที่สอนได้ภายในเวลาจำกัด สิ่งที่วัด ได้เป็นเพียงตัวแทนของพฤติกรรมทั้งหมดเท่านั้น ดังนั้น ต้องมั่นใจว่าสิ่งที่วัดนั้นเป็น ตัวแทน แท้จริงได้

7. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเป็นเครื่องช่วยพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครู และเป็นเครื่องช่วยในการเรียนของเด็ก

8. ในการศึกษาที่สมบูรณ์นั้น สิ่งสำคัญไม่ได้อยู่ที่การทดสอบแต่เพียงอย่างเดียว การ ทบทวนการสอนของครูก็เป็นสิ่งสำคัญยิ่ง

9. การวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ควรจะเน้นในการวัดความสามารถในการใช้ ความรู้ให้เป็นประโยชน์ หรือการนำความรู้ไปใช้ในสถานการณ์ใหม่ๆ

10. ควรใช้คำถามให้สอดคล้องกับเนื้อหาวิชาและวัตถุประสงค์ที่วัด

11. ให้ข้อสอบมีความเหมาะสมกับนักเรียนในด้านต่างๆ เช่น ความยากง่าย พอเหมาะ มีเวลาพอ สำหรับนักเรียนในการทำข้อสอบ

ศิริชัย กาญจนวาสี (2552, น. 167) กล่าวถึงในเรื่องเดียวกันนี้ว่าการสร้าง แบบทดสอบเพื่อใช้วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ต้องตั้งอยู่บนหลักเกณฑ์ 3 ประการนี้

1. มวลเนื้อเรื่อง หรือทักษะที่เป็นจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอน สามารถนำมา ระบุได้อย่างชัดเจน (Well defined) ในเชิงพฤติกรรมหรือกลุ่มพฤติกรรม

2. แบบทดสอบที่สร้างขึ้นได้ทำหน้าที่วัดพฤติกรรมสำคัญอันเป็นเป้าหมายของ การ เรียนรู้ นั่นคือ แบบทดสอบได้สร้างขึ้นมาอย่างมีความตรงตามเนื้อเรื่อง (Content Validity)

3. ผู้สอบได้มีโอกาสเรียนรู้ครอบคลุมสิ่งที่แบบทดสอบมุ่งวัด การวัดผลสัมฤทธิ์ ของ ผู้เรียนจะนำมาแปรผลได้อย่างมีความหมาย เมื่อผู้เรียนได้มีโอกาสเรียนรู้ (Opportunity to learn) ครอบคลุมสิ่งที่แบบทดสอบมุ่งวัด

6.4 ขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

นักวิชาการได้อธิบายถึงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ ดังนี้

สมจิตรา เรืองศรี (2553, น. 246-248) ได้อธิบายถึงขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบ วัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไว้ 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. ชั้นวางแผน จะต้องคำนึงถึงสิ่งต่อไปนี้

1.1 ข้อดีและข้อจำกัดของแบบทดสอบชนิดต่าง ๆ

1.2 ชนิดและธรรมชาติของคำถาม อันได้แก่ คำถามแบบเลือกตอบ คำถาม แบบ

จับคู่

1.3 เวลาในการสอบ ความยาวของแบบทดสอบ ค่าใช้จ่าย การให้คะแนน และการ

แปลผล

2. ชั้นกำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด

ในการสร้างแบบทดสอบ ถ้าเป็นแบบทดสอบวัดความรู้ ผู้สร้างจะต้องกำหนด ให้ชัดเจนว่าจะวัดความรู้อะไรบ้าง โดยดูจากจุดประสงค์การเรียนรู้ในการสร้างแบบทดสอบ จึงต้องสร้างให้ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ ถ้าจะสร้างแบบทดสอบอื่นๆ เช่น แบบทดสอบ ความถนัด ผู้สร้างจะต้องศึกษาทฤษฎีต่างๆ เกี่ยวกับความถนัด พร้อมกับศึกษาวิธีการ สร้างของแบบทดสอบเหล่านั้น ถ้าเป็นแบบทดสอบวัดความรู้ จะต้องจำแนกพฤติกรรม ที่ต้องการวัด ตามการจำแนกของ Bloom ที่ได้มีการปรับปรุงใหม่ในปี 1990 โดย Anderson & Krathwohl (พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ, 2559, น. 55-58)

1) ความรู้ (Remembering) หมายถึง ความสามารถในการระลึกได้ แสดงรายการได้ บอกได้ ระบุ บอกชื่อได้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ จำได้ และระลึกได้

2) เข้าใจ (Understanding) หมายถึง ความสามารถในการแปลความหมาย ยกตัวอย่าง สรุป อ้างอิง อธิบาย

3) ประยุกต์ใช้ (Applying) หมายถึง ความสามารถในการนำไปใช้ ประยุกต์ใช้แก้ปัญหา ความสามารถในการดำเนินการ หรือใช้ระเบียบวิธีการภายใต้สถานการณ์ที่กำหนดให้ แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ดำเนินการ และใช้เป็นเครื่องมือ

4) การวิเคราะห์ (Analyzing) หมายถึง ความสามารถในการเปรียบเทียบ อธิบาย ลักษณะการจัดการ ความสามารถในการแยกส่วนประกอบของสิ่งต่างๆ และค้นหาความสัมพันธ์ระหว่างส่วนประกอบ ความสัมพันธ์ระหว่างขอส่วนประกอบกับโครงสร้างรวมหรือส่วนประกอบเฉพาะ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ บอกความแตกต่าง จัดโครงสร้าง และระบุลักษณะ

5) ประเมินค่า (Evaluating) หมายถึง ความสามารถในการตรวจสอบ วิเคราะห์ ตัดสิน ความสามารถในการตัดสินใจ โดยอาศัยเกณฑ์หรือมาตรฐาน แบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ ตรวจสอบ และวิพากษ์วิจารณ์

6) คิดสร้างสรรค์ (Creating) หมายถึง ความสามารถในการออกแบบ (Design) วางแผน ผลิต สร้างสรรค์ (Create) หมายถึง ความสามารถในการรวมส่วนประกอบต่าง ๆ เข้าด้วยกัน

ด้วยรูปแบบใหม่ ๆ ที่มีความเชื่อมโยงกันอย่างมีเหตุผล หรือทำให้ได้ผลิตภัณฑ์ที่เป็นต้นแบบ แบ่งเป็น 3 ลักษณะ คือ สร้าง วางแผน และผลิต

3. ขึ้นกำหนดรูปแบบของแบบทดสอบ

แบบทดสอบที่ใช้วัดความรู้ โดยทั่วไปจะมี 2 แบบ คือ แบบทดสอบความเรียง หรือแบบทดสอบอัตนัย (Essay Test) และแบบทดสอบปรนัย (Objective Test) ลักษณะของแบบทดสอบอัตนัย จะมีเฉพาะตัวคำถามเท่านั้น ส่วนคำตอบจะกำหนดกระดาษคำตอบไว้ให้ ส่วนแบบทดสอบปรนัยจะมีหลายแบบ เช่น แบบให้ตอบสั้นๆ แบบเติมคำ แบบจับคู่ แบบถูก-ผิด และแบบเลือกตอบ ผู้สร้างจะต้องพิจารณาเลือกให้เหมาะสมว่าจะใช้รูปแบบใด

4. ขึ้นเขียนข้อคำถาม

ในการเขียนข้อคำถามนั้น จะต้องยึดเนื้อหาที่กำหนดไว้ในข้อ 2 เป็นหลัก รวมทั้งศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบเพื่อวัตถุประสงค์ที่แต่ละชนิด โดยเฉพาะข้อสอบแบบเลือกตอบ จะเป็นแบบที่นิยมกันมากที่สุด นอกจากนี้ผู้สร้างจะต้องมีความรู้เกี่ยวกับกลุ่มตัวอย่าง ที่จะตอบเป็นอย่างดี เพื่อจะเลือกใช้ภาษา หรือความยากง่ายที่เหมาะสมกับผู้ตอบ เมื่อสร้างเสร็จจรูควรจะให้ผู้ทรงคุณวุฒิช่วยตรวจสอบ โดยเฉพาะความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาก่อนที่จะจัดพิมพ์และทดลองใช้

5. ขึ้นทดลองใช้และวิเคราะห์ข้อคำถาม

เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ โดยคุณภาพทั้งฉบับจะได้ค่าความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง และหาคุณภาพรายข้อจะได้ค่าความยากง่าย (p) และค่าอำนาจจำแนก (r)

ราตรี นันทสุนันท์ (2555, น. 95-96) กล่าวว่า ขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีดังนี้

1. กำหนดจุดมุ่งหมายในการสอบ สามารถแบ่งออกได้เป็น 2 ด้าน คือ

1.1 จุดมุ่งหมายเกี่ยวกับการประเมินผล ว่าต้องการนำไปใช้ประเมินผลน้อยหรือเนื้อหารวม ถ้าเป็นการประเมินผลตามเนื้อหาบ่อยก็จะสร้างข้อคำถามเป็นแบบทดสอบย่อย (Formative test) เพื่อนำไปหาจุดบกพร่องของผู้เรียน แต่หากเป็นการประเมินผลตามเนื้อหารวม ก็ จะสร้างเป็นแบบทดสอบรวม (Summative test) เพื่อนำไปใช้ในการประเมินผลปลายเทอม หรือปลายปีของผู้เรียน

1.2 จุดมุ่งหมายทั่วไปและจุดมุ่งหมายเฉพาะวิชา เพื่อกำหนดทิศทางของการสอน เช่น มุ่งให้ผู้เรียนเกิดพฤติกรรมอะไร เป็นต้น

2. ศึกษาทฤษฎีและเอกสารที่เกี่ยวข้องกับลักษณะของแบบทดสอบที่จะสร้าง เพื่อรู้ วิธีการเขียนข้อสอบได้ถูกต้องตามจุดมุ่งหมายที่กำหนดไว้ เช่น ศึกษาวิธีเขียนข้อคำถามของ Bloom ที่ได้มีการปรับปรุงใหม่ในปี 1990 โดย Anderson & Krathwohl

3. ทำตารางวิเคราะห์หลักสูตร ซึ่งเป็นขั้นตอนที่มีความสำคัญมาก เพื่อใช้กำหนดสิ่งที่ จะวัดว่าเนื้อหาอะไร จำนวนเท่าใด และควรตั้งคำถามวัดพฤติกรรมอะไรบ้าง โดยขั้นตอนนี้ จะทำให้แบบทดสอบมีคุณภาพในด้านความเที่ยงตรง และครอบคลุมเนื้อหาที่ทำการสอน

4. กำหนดรูปแบบของข้อสอบที่จะใช้ในการวัด เช่น แบบทดสอบเติมคำ จับคู่ หรือ เลือกตอบ เป็นต้น

5. ดำเนินการสร้างแบบทดสอบ เป็นขั้นของการเขียนข้อคำถาม และดำเนินการสร้าง แบบทดสอบให้มีคุณภาพ ดังนี้

5.1 เขียนข้อคำถาม โดยต้องเขียนข้อคำถามต้องมีความสอดคล้องกับเนื้อหา และพฤติกรรมที่จะวัด

5.2 พิจารณาเลือกข้อคำถามที่เหมาะสมและวัดได้ตามที่ต้องการจะวัด และ ข้อคำถามหรือข้อสอบควรจะเป็นตัวแทน (Sample) ของสิ่งที่ได้สอนไปแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องถาม ทุกอย่างทุกคำที่ได้สอนไป แต่จะถามเพียงบางส่วนที่เป็นตัวแทนในเนื้อหาและพฤติกรรมเท่านั้น

5.3 จัดทำเป็นรูปเล่ม โดยบางตอนของแบบทดสอบควรมีคำชี้แจงในการทำให้ชัดเจน

5.4 ทำเฉลย เพื่อเป็นการตรวจสอบความถูกต้องของข้อสอบ ก่อนนำไปใช้จริง

5.5 จัดเตรียมแบบทดสอบให้เพียงพอกับจำนวนผู้เรียนที่ใช้สอบ

6. นำแบบทดสอบไปทำการทดสอบกับผู้เรียน

7. ตรวจสอบและใช้ผลการวัด เป็นขั้นที่รวบรวมคำตอบของผู้เรียนมาตรวจให้คะแนนตามที่ได้กำหนดไว้ แล้วนำผลไปดำเนินการ ดังนี้

7.1 แปลงคำตอบของผู้เรียนให้เป็นคะแนนแล้วจดบันทึกไว้

7.2 รวบรวมคะแนนของผู้เรียนมาประเมินผลตามจุดมุ่งหมายที่สร้างแบบทดสอบไว้ เยาวดี รางชัยกุล วิบูลย์ศรี (2556, น. 178-179) กล่าวว่า โดยปกติแล้วมีวิธีการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์ 4 ขั้นตอน ดังต่อไปนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ทั่วไปของการสอบให้อยู่ในรูปของวัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรม โดยระบุเป็นข้อ ๆ และให้วัตถุประสงค์เชิงพฤติกรรมเหล่านั้น สอดคล้องกับเนื้อหาสาระทั้งหมด ที่จะทำการทดสอบ

2. กำหนดโครงเรื่องของเนื้อหาสาระ ที่จะทำการทดสอบให้ครบถ้วน

3. เตรียมตารางเฉพาะ หรือผังของแบบสอบ เพื่อแสดงถึงน้ำหนักของเนื้อหาวิชา แต่ละส่วน รวมทั้งพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ต้องการทดสอบให้เด่นชัด สั้นกะทัดรัด และมีความชัดเจน

4. สร้างข้อกระทงทั้งหมดที่ต้องการจะทดสอบให้เป็นไปตามสัดส่วนของน้ำหนัก ที่ระบุไว้ในตารางเฉพาะ

จากหลักเกณฑ์และขั้นตอนการสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนข้างต้นสรุปได้ว่า การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนให้มีคุณภาพนั้น มีขั้นตอนการสร้างที่ชัดเจน เริ่มตั้งแต่การกำหนดเนื้อหาและพฤติกรรมที่ต้องการวัด กำหนดรูปแบบของแบบทดสอบให้เหมาะสม ศึกษาวิธีการเขียนข้อสอบเพื่อวัดพฤติกรรมแต่ละชนิด และนำไปทดลองใช้และวิเคราะห์ข้อคำถามเพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

6.5 การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เป็นการนำคะแนนจากการสอบมาตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ เช่น ความเที่ยงตรง ความเชื่อมั่น อำนาจจำแนก และความยากง่ายของแบบทดสอบ เพื่อนำไปปรับปรุงแบบทดสอบให้มีคุณภาพดียิ่งขึ้น

กัญญา ลินทรัตนศิริกุล (2555, น.47-81) ได้อธิบายถึงการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ ในประเด็นเกี่ยวกับลักษณะของเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบความยากและอำนาจจำแนกของเครื่องมือวิจัย และการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย ดังนี้

1. ลักษณะของเครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยจะต้องสอดคล้องกับตัวแปรที่จักวิจัยมุ่งวัดเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของวิจัย โดยทั่วไปแล้วมีลักษณะคุณภาพรวม 5 ลักษณะ คือ 1) ความเที่ยง (reliability) 2) ความตรง (validity) 3) ความเป็นปรนัย (objectivity) 4) ความครอบคลุม (comprehensiveness) 5) ความสามารถนำไปปฏิบัติได้ (practicability) ดังนี้

1.1 ความเที่ยงหรือความเชื่อมั่น หมายถึง ความคงที่ของการวัด นั่นคือ เมื่อนำเครื่องมือใด ๆ ไปวัดผลแล้วผลที่ได้จากการวัดควรเหมือนเดิม

1.2 ความตรง คือ ความสามารถของเครื่องมือในการวัดสิ่งที่ต้องการวัด เมื่อกล่าวถึงความตรงมักจะสนใจเกี่ยวกับคำถามที่ว่า เครื่องมือวัดคุณลักษณะอะไรและวัดได้ดียังไร ข้อคำถามของเครื่องมือวัดเป็นตัวแทนของเนื้อหาทั้งหมดหรือไม่

1.3 ความเป็นปรนัย คือ ข้อคำถามในเครื่องมือจะต้องชัดเจน ผู้ถามและผู้ตอบจะต้องเข้าใจความหมายของข้อคำถามตรงกัน รวมถึงการตรวจให้คะแนนและการแปลความหมายของคะแนนจะต้องชัดเจน นั่นคือใครอ่านก็ตรวจให้คะแนนให้ตรงกันไม่ว่าจะตรวจเวลาใดก็ตาม

1.4 ความครอบคลุม เครื่องมือวิจัยต้องมีความยาวเพียงพอ มีจำนวนข้อคำถามและข้อกำหนดชนิดของข้อคำถามได้อย่างเหมาะสมกับสิ่งที่ต้องการวัด

1.5 ความสามารถในการนำไปปฏิบัติได้ กล่าวคือ ง่ายต่อการนำไปใช้ กำหนดเวลาที่ใช้ในการตอบให้เหมาะสมกับจำนวนข้อคำถาม เพื่อให้ผลที่ได้จากการวัดมีความเชื่อถือได้และมีความตรง ง่ายต่อการตรวจให้คะแนน ง่ายต่อการแปลความหมายของคะแนนที่ได้จากการตอบหรือวัด

2. การตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบความตรงมี 3 วิธี คือ 1) ความตรงเชิงเนื้อหา 2) ความตรงเชิงโครงสร้าง 3) ความตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์ ดังนี้

2.1 ความตรงเชิงเนื้อหา เป็นการพิจารณาว่าข้อคำถามในเครื่องมือวิจัยตรงตามเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่ คำว่า “เนื้อหา” ครอบคลุมถึง ความรู้ ทักษะ และพฤติกรรม ที่ต้องการวัด วิธีตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาสามารถทำได้โดยการให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง ผู้มีความรู้ในเรื่องนั้น ๆ ซึ่งขึ้นอยู่กับชนิดของเครื่องมือ

ในการสร้างข้อคำถามผู้สร้างจะต้องระบุดจุดประสงค์กับการเรียนรู้ของเนื้อหาที่ต้องการวัดให้ชัดเจน ผู้เชี่ยวชาญจะประเมินแต่ละข้อคำถามว่าวัดตามจุดประสงค์การเรียนรู้ของเนื้อหาที่ต้องการวัดหรือไม่ โดยพิจารณาจากความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้ (Index of Item-Objective Congruence: IOC) โดยคำนวณจากสูตร ดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ IOC คือ ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับจุดประสงค์การเรียนรู้

R คือ ความเห็นของผู้เชี่ยวชาญ

ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ค่าเป็น +1

ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ค่าเป็น 0

ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามไม่ตรงกับจุดประสงค์การเรียนรู้ให้ค่าเป็น -1

N คือ จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

ค่า IOC มีค่าเท่ากับหรือมากกว่า 0.5 แสดงว่าข้อคำถามวัดสอดคล้องกับจุดประสงค์การเรียนรู้

2.2 ความตรงเชิงโครงสร้าง เป็นการวัดคุณลักษณะทางจิตวิทยา คำว่า “โครงสร้าง” เป็นสิ่งที่ไม่สามารถวัดได้โดยตรง แต่อธิบายจากการสังเกตผลที่เกิดขึ้น ตัวอย่างของโครงสร้าง เช่น ความเป็นผู้นำ เชาวปัญญา ความวิตกกังวล ความซื่อสัตย์ ความคิดสร้างสรรค์ ความถนัด ความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและแรงจูงใจ เป็นต้น การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างสามารถตรวจสอบได้ทั้งในเชิงเหตุผลและเชิงประจักษ์ สำหรับการตรวจสอบเชิงเหตุผลเป็นการพิจารณาว่าสิ่งที่ปรากฏอยู่ในเครื่องมือเป็นสิ่งที่ประกอบขึ้นเป็นโครงสร้างนั้น ๆ หรือไม่ การตรวจสอบความตรงเชิงโครงสร้างในเชิงประจักษ์ สามารถตรวจสอบได้หลายวิธี ดังนี้

2.2.1 เปรียบเทียบคะแนนของกลุ่มที่รู้แน่ชัด เป็นการนำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นไปทดสอบกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยที่กลุ่มหนึ่งมีคุณลักษณะตามที่ต้องการวัดและอีกกลุ่มหนึ่ง

ไม่มีคุณลักษณะตามที่ต้องการวัด แล้วนำผลที่ได้จากทั้ง 2 กลุ่มมาเปรียบเทียบกันโดยใช้สถิติทดสอบที (t-test) ถ้าคะแนนเฉลี่ยทั้ง 2 กลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ แสดงว่า แบบวัดมีความตรงเชิงโครงสร้าง

2.2.2 หาความสัมพันธ์ของคะแนนกับเครื่องมือวัดอื่น เป็นการนำเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นและเครื่องมือวัดอื่นที่เป็นมาตรฐานที่วัดคุณลักษณะเดียวกันไปสอบกลุ่มตัวอย่างกลุ่มเดียวกัน แล้วนำคะแนนที่ได้จากการทดสอบหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ถ้าเครื่องมือวัดทั้ง 2 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กันสูง แสดงว่า เครื่องมือวัดทั้ง 2 วัดโครงสร้างเดียวกัน

2.2.3 ใช้วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ เป็นการพิจารณาว่าเครื่องมือวิจัยที่สร้างขึ้นสามารถวัดองค์ประกอบต่าง ๆ ตามโครงสร้างทางทฤษฎีหรือไม่ วิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบเป็นสถิติขั้นสูงมีวิธีการที่ซับซ้อนจะต้องใช้เครื่องคอมพิวเตอร์ในการคำนวณ

2.3 ความตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์ เป็นการหาความสัมพันธ์ระหว่างคะแนนที่ได้กับเกณฑ์ความตรงเชิงเกณฑ์สัมพันธ์แบ่งเป็น ความตรงตามสภาพและความตรงเชิงพยากรณ์

3. การตรวจสอบความยากและอำนาจจำแนกของเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบความยากและอำนาจจำแนกของเครื่องมือวิจัย เป็นการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเป็นรายข้อ นักวิจัยต้องพิจารณาว่าเครื่องมือวิจัยนั้นวัดอะไร กล่าวคือ วัดความรู้ความสามารถ หรือวัดความคิดเห็น เจตคติ ค่านิยมหรือคุณลักษณะอื่น ซึ่งในการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยจะพิจารณาค่าสถิติที่ต่างกัน

3.1 เครื่องมือวิจัยที่ใช้วัดความรู้ความสามารถ ส่วนใหญ่จะใช้แบบทดสอบ เช่น การวัดความรู้ในเนื้อหาสาระที่เรียนจะใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเป็นรายข้อพิจารณาค่าสถิติ 2 ค่า คือ ความยาก (difficulty) และอำนาจจำแนก (discriminant)

ความยาก คือ สัดส่วนของจำนวนผู้สอบตอบข้อสอบข้อนั้นถูก เช่น ถ้าข้อสอบหนึ่งข้อมีคนสอบ 100 คน มีคนตอบถูก 60 คน แสดงว่าข้อสอบข้อนั้นมีค่าความยากเท่ากับ 0.60 การหาค่าความยากของข้อสอบเขียนสูตรทั่วไปได้ดังนี้

$$p = \frac{R}{T}$$

เมื่อ p คือ ค่าความยาก

R คือ จำนวนผู้สอบที่เลือกตอบถูก

T คือ จำนวนผู้สอบทั้งหมด

สำหรับในกรณีมีผู้สอบมาก จะนำคะแนนของผู้สอบมาจัดเรียงตามลำดับจากคะแนนสูงสุดไปหาคะแนนต่ำสุด แล้วแบ่งผู้สอบออกเป็นกลุ่มคะแนนสูงสุดและกลุ่มคะแนนต่ำสุด ด้วยเทคนิค 50% 27% 25% แล้วแต่ความเหมาะสม ถ้ามีผู้สอบจำนวนมากให้ใช้วิธีสุ่มกระดาศคำตอบมาจำนวน 370 แผ่น และใช้เกณฑ์ 27% ในการแบ่งกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำจะได้ผู้สอบในกลุ่มสูงจำนวน 100 คน และผู้สอบในกลุ่มต่ำจำนวน 100 คน การหาค่าความยากของข้อสอบสามารถหาได้จากสูตร ดังนี้

$$p = \frac{H + L}{N_H + N_L}$$

เมื่อ p คือ ค่าความยาก

H คือ จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูงที่เลือกตัวเลือกนั้น

L คือ จำนวนผู้ตอบในกลุ่มต่ำที่เลือกตัวเลือกนั้น

N_H คือ จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูงทั้งหมด

N_L คือ จำนวนผู้ตอบในกลุ่มต่ำทั้งหมด

ค่าความยากของข้อสอบมีค่าอยู่ระหว่าง 0.00 - 1.00 ถ้าข้อสอบข้อใดมีผู้ตอบถูกมากแสดงว่าข้อสอบข้อนั้นง่าย แต่ถ้าข้อสอบข้อใดมีผู้ตอบถูกน้อยแสดงว่าข้อสอบข้อนั้นยาก การแปลความหมายของค่าความยากอาจแบ่งช่วงได้ ดังนี้

0.81 ถึง 1.00 เป็นข้อสอบที่ง่ายมาก

0.61 ถึง 0.80 เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างง่าย

0.41 ถึง 0.60 เป็นข้อสอบที่ยากพอเหมาะ

0.21 ถึง 0.40 เป็นข้อสอบที่ค่อนข้างยาก

0.00 ถึง 0.20 เป็นข้อสอบที่ยากมาก

อำนาจจำแนก คือ ความสามารถของข้อสอบที่จะจำแนกผู้สอบที่ได้คะแนนสูงออกจากผู้สอบที่ได้คะแนนต่ำ สำหรับในกรณีที่นำคะแนนของผู้สอบมาจัดเรียงตามลำดับจากคะแนนสูงสุดไปหาคะแนนต่ำสุด การหาค่าอำนาจจำแนกสามารถหาได้จากสูตรดังนี้

อำนาจจำแนกของตัวเลือกที่เป็นตัวถูก

$$r = \frac{H-L}{N_H}$$

หรือ

$$r = \frac{H-L}{N_L}$$

อำนาจจำแนกของตัวเลือกที่เป็นตัวลวง

$$r = \frac{L-H}{N_H}$$

หรือ
$$r = \frac{L-H}{N_L}$$

เมื่อ r คือ ค่าอำนาจจำแนก

H คือ จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูงที่เลือกตัวเลือกนั้น

L คือ จำนวนผู้ตอบในกลุ่มต่ำที่เลือกตัวเลือกนั้น

N_H คือ จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูงทั้งหมด

N_L คือ จำนวนผู้ตอบในกลุ่มต่ำทั้งหมด

ค่าอำนาจจำแนกของข้อสอบมีค่าตั้งแต่ -1.00 ถึง 1.00 การแปลความหมายของค่าอำนาจจำแนกสามารถแปลความได้ ดังนี้

0.40 และสูงกว่า เป็นข้อสอบที่ดีมาก

0.30 ถึง 0.39 เป็นข้อสอบที่ดี

0.20 ถึง 0.29 เป็นข้อสอบที่อยู่ในระดับพอใช้

ต่ำกว่า 0.19 เป็นข้อสอบที่ไม่ดีควรแก้ไขใหม่

สำหรับเกณฑ์ในการพิจารณาว่า ข้อสอบใดดีหรือไม่ดีนั้นจะพิจารณาจากค่าความยากและอำนาจจำแนก กล่าวคือ ข้อสอบที่อยู่ในเกณฑ์ใช้ได้จะต้องมีค่าความยากของตัวเลือกที่เป็นตัวถูกเท่ากับ 0.20 ถึง 0.80 และค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.20 ขึ้นไป ส่วนตัวลวงจะต้องมีค่าความยากพอสมควรคือประมาณ 5% ค่าอำนาจจำแนกต้องไม่เป็นศูนย์หรือมีค่าติดลบ

3.2 เครื่องมือวิจัยที่ใช้วัดความคิดเห็น เจตคติ ค่านิยม หรือคุณลักษณะอื่น เครื่องมือส่วนใหญ่คือ แบบสอบถามที่มีลักษณะแบบมาตราประเมินค่า หรือแบบวัดเจตคติ ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือวิจัยเป็นรายข้อ จะพิจารณาเฉพาะค่าอำนาจจำแนก ซึ่งสามารถหาได้วิธีคือ การใช้กลุ่มอ้างอิง การใช้สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของข้อคำถามกับคะแนนรวมจากข้ออื่น ๆ

4. การตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย

การตรวจสอบความเที่ยงสามารถตรวจสอบได้หลายวิธี คือ 1) วิธีการสอบซ้ำ 2) วิธีการใช้ฟอร์มเทียบเท่า และ 3) วิธีหาความสอดคล้องภายใน ดังนี้

4.1 วิธีการสอบซ้ำ โดยการนำเครื่องมือวิจัยฉบับเดียวกันไปสอบกับกลุ่มผู้สอบกลุ่มเดียวกัน 2 ครั้ง ในช่วงเวลาที่กำหนด คือ การสอบครั้งที่ 1 กับการสอบครั้งที่ 2 ช่วงระยะเวลาที่เว้นระหว่างการสอบ 2 ครั้ง อาจจะเป็น 7-10 วัน แล้วนำผลที่ได้จากการวัดทั้ง 2 ครั้ง มาหาค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ที่ได้จะเป็นการวัดความคงที่ ถ้าผลการวัดมีความคงที่สูงแสดงว่าผู้สอบที่ได้คะแนนสูงจากการสอบครั้งที่ 1 จะต้องได้คะแนนสูงจากการสอบครั้งที่ 2 ด้วย

4.2 วิธีใช้ฟอร์มเทียบเท่า โดยการนำเครื่องมือวิจัย 2 ฉบับ ที่มีลักษณะเหมือนกัน จะต้องวัดตัวแปรเดียวกัน มีจำนวนข้อคำถามโครงสร้างของข้อคำถาม ระดับความยากของข้อคำถาม ค่าชี้แจง การตรวจให้คะแนนและการแปลความหมายของคะแนนจะต้องเหมือนกัน กระบวนการในการใช้ฟอร์มเทียบเท่าเริ่มจาก นำเครื่องมือวิจัยฉบับที่ 1 ให้ผู้สอบทำ เสร็จแล้ว ให้ผู้สอบทำเครื่องมือวิจัยฉบับที่ 2 แล้วนำคะแนนที่ได้จากเครื่องมือวิจัยฉบับที่ 1 และฉบับที่ 2 ของผู้สอบกลุ่มเดียวกันมาหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์

4.3 วิธีหาความสอดคล้องภายใน เป็นวิธีการหาความเที่ยงจากการใช้เครื่องมือวิจัยเพียงฉบับเดียวและดำเนินการสอบเพียงครั้งเดียว วิธีนี้จะช่วยแก้ปัญหาของทั้ง 2 วิธีที่กล่าวมาข้างต้นคือไม่ต้องทำการสอบ 2 ครั้ง และไม่ต้องสร้างเครื่องมือวิจัย 2 ฉบับ วิธีที่ใช้ในการตรวจสอบความเที่ยงโดยการพิจารณาหาความสอดคล้องภายในมี 4 วิธี คือ 1) วิธีแบ่งครึ่ง 2) วิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา 3) วิธีของคูเดอร์-ริชาร์ดสัน และ 4) วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน

สรุปได้ว่าการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยเป็นการตรวจสอบคุณภาพของแบบทดสอบ ซึ่งเครื่องมือวิจัยจะต้องลักษณะของสอดคล้องกับตัวแปรที่จักวิจัยมุ่งวัดเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ของวิจัย โดยทั่วไปแล้วมีลักษณะคุณภาพรวม 5 ลักษณะ คือ 1) ความเที่ยง (reliability) 2) ความตรง (validity) 3) ความเป็นปรนัย (objectivity) 4) ความครอบคลุม (comprehensiveness) 5) ความสามารถนำไปปฏิบัติได้ (practicability) และการตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือวิจัยสามารถทำได้โดยการตรวจสอบความตรงของเครื่องมือวิจัย การตรวจสอบความยากและอำนาจจำแนกของเครื่องมือวิจัย และการตรวจสอบความเที่ยงของเครื่องมือวิจัย

7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้ทำการวิจัยศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศสรุปได้ดังนี้

7.1 งานวิจัยภายในประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ งานวิจัยของ ณัชดาภรณ์ ตื้อแก้ว (2559) เบญจมาศ บุญญวัตติพงษ์ (2560) มัณฑนา พิมพ์แก้ว (2560) ธิดาพร เกราะกระโทก (2561) เขาวลิต อัครปัญญาวิทย์วิทย์ (2561) พบว่างานวิจัยทั้ง 5 เรื่อง มีวัตถุประสงค์ที่สอดคล้องกัน คือ เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาในสาระ

ต่างๆ ของกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ แต่มีรายละเอียดการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแตกต่างกัน งานวิจัยของ ณชิตดาภรณ์ ตื้อแก้ว (2559) และเขาวลิต อัครปัญญาวิทย์วิทย์ (2561) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่จัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์กับวิธีสอนแบบปกติ ส่วนงานวิจัยของเบญจมาศ บุญญวัตติพงศ์ (2560) มัณฑนา พิมแก้ว (2560) ธิดาพร เกระกระโทก (2561) เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียนของนักเรียนโดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ พบผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

ณชิตดาภรณ์ ตื้อแก้ว (2559) ได้วิจัยเรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีคะแนนเฉลี่ยการคิดวิเคราะห์ คะแนนเฉลี่ย ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และมีคะแนนเฉลี่ยความคิดเห็นต่อการเรียนวิชาประวัติศาสตร์สูงกว่านักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

เบญจมาศ บุญญวัตติพงศ์ (2560) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และการคิดวิเคราะห์ พบว่า

1. แผนการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์วิชาประวัติศาสตร์ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 มีประสิทธิภาพ เท่ากับ 81.10/86.10
2. การจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีค่าดัชนีประสิทธิผลเท่ากับ 0.78
3. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์โดยการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
4. นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์การคิดวิเคราะห์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
5. นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

มัณฑนา พิมแก้ว (2560) ได้วิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 พบว่า

1. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

ธิดาพร เกราะกระโทก (2561) การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังการจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด นักเรียนมีคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเฉลี่ย 28.15 คะแนน คิดเป็นร้อยละ 93.83 เพื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความสามารถในการคิดวิเคราะห์ หลังการจัดการเรียนรู้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด นักเรียนมีคะแนนความสามารถในการคิดวิเคราะห์เฉลี่ย 27.60 คิดเป็นร้อยละ 92.00 เมื่อพิจารณาเป็นรายบุคคล พบว่า นักเรียนผ่านเกณฑ์ที่ร้อยละ 70 จำนวน 40 คน คิดเป็นร้อยละ 100.00 และความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 หลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

เชาวลิต อัครปัญญาวิทย์วิทย์ (2561) ได้วิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ พบว่า

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีความเฉลี่ยต่ำกว่านักเรียนที่เรียนด้วยวิธีการสอบปกติ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

3. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีค่าเฉลี่ย 66.13 ที่ต่ำกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

4. ความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณของนักเรียนที่เรียนด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ มีค่าเฉลี่ยสูงกว่านักเรียนที่เรียนด้วยการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

5. เจตคติของนักเียนต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยรวมอยู่ในระดับดี

7.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยต่างประเทศที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ พบผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

Fikri, Mahdum, and Ision (2022) ศึกษาวิจัยเรื่อง The development of local history learning model based on progressivism to promote historical thinking skills การพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นบนพื้นฐานของความก้าวหน้า เพื่อส่งเสริมทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ มีวัตถุประสงค์ เพื่อการพัฒนารูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่มีผลต่อความสามารถในการคิดขั้นสูงการคิดเชิงประวัติศาสตร์ การศึกษานี้เป็นโครงการศึกษาการพัฒนาตามการออกแบบการพัฒนา 4 มิติของ Thiagarajan, Semmel และ Semmel เครื่องมือในการวิจัยมีการปรับเปลี่ยนตามความต้องการและวัตถุประสงค์ของการศึกษา ได้แก่ การสัมภาษณ์ แบบสอบถาม แบบเปิด แบบทดสอบ และแบบทดสอบทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างนักศึกษา 160 คน จากโปรแกรมการศึกษาประวัติศาสตร์ของมหาวิทยาลัย Riau ผลการศึกษาการวิจัยพบว่า รูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นตามกระบวนทัศน์แบบก้าวหน้านั้นใช้ได้จริงและเชื่อถือได้ในฐานะรูปแบบการเรียนรู้ในการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่น และส่งผลต่อทักษะการคิดเชิงประวัติศาสตร์ของนักศึกษาที่มหาวิทยาลัย Riau อย่างมีนัยสำคัญ การประเมินโดยสรุปพบว่ารูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นที่อิงตามความก้าวหน้านั้นมีประสิทธิภาพอย่างมากในการพัฒนาความสามารถในการคิดขั้นสูง เช่น การคิดเชิงประวัติศาสตร์ ดังนั้นนักการศึกษารวมทั้งอาจารย์และครูอาจใช้รูปแบบการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ท้องถิ่นเพื่อพัฒนาการคิดเชิงประวัติศาสตร์ของผู้เรียน

Wiersma (2008) ศึกษาเรื่อง A study of the teaching methods of high school history teachers วิธีการสอนของครูประวัติศาสตร์มัธยมปลาย มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและกำหนดลักษณะการปฏิบัติในการศึกษาประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาและความสัมพันธ์กับแนวทางปฏิบัติที่ดีที่สุด โดยศึกษากับกลุ่มตัวอย่างครูสอนประวัติศาสตร์ระดับมัธยมศึกษาตอนปลายเลือกแบบเจาะจง จำนวน 3 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบสอบถาม การสังเกต และการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า วิธีการสอนที่มีประสิทธิภาพมากที่สุด คือ วิธีการสร้างองค์ความรู้ใหม่ด้วยตนเอง (constructivism) โดยใช้วิธีการตั้งคำถามให้ผู้เรียนคิดอย่างลึกซึ้ง และเข้าใจประวัติศาสตร์ได้ดีขึ้น อย่างไรก็ตาม ผู้ทำการวิจัยยังพบว่า ครูสอนประวัติศาสตร์ยังใช้วิธีการดั้งเดิมบางคนที่กำลังไล่ตามการเปลี่ยนแปลงในการสอนและปรับให้เข้ากับแนวปฏิบัติที่ดีที่สุดเพื่อให้มีประสิทธิภาพมากขึ้นในห้องเรียน

จากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยทั้งภายในประเทศและต่างประเทศที่เกี่ยวข้องกับวิธีการทางประวัติศาสตร์ ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จะเห็นได้ว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสามารถพัฒนาขึ้นได้จากการจัดการเรียนรู้ที่เหมาะสม โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นวิธีการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนเป็นผู้ค้นหาคำตอบด้วยตนเอง มีทักษะในการรวบรวมข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลที่ได้ด้วยเหตุผล ซึ่งสอดคล้องกับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นอีกแนวทางหนึ่งที่สามารถนำมาพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะทำการศึกษาวิจัยโดยนำการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปทดลองกับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรายวิชา ส31104 ประวัติศาสตร์ 2 เพื่อศึกษาเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่องการปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย และนำผลการศึกษามาเป็นแนวทางในการปรับปรุงและพัฒนากระบวนการจัดการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพต่อไป

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว ในครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ โดยมีขั้นตอนการวิจัยดังนี้

1. รูปแบบการวิจัย
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
3. ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง
4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล
6. การรวบรวมข้อมูล
7. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. รูปแบบการวิจัย

รูปแบบการวิจัยแบบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบกลุ่มเดียว (One group pretest – posttest design)

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 9 ห้องเรียน จำนวน 325 คน โดยเป็นการจัดห้องเรียนแบบคณะกรรมการ

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 1 ห้องเรียน จำนวน 34 คน ได้มาวิธีการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster random sampling)

3. ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง

การดำเนินการทดลองผู้วิจัยเป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง นักเรียนจำนวน 34 คน สัปดาห์ละ 1 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ตั้งแต่เดือนมกราคม 2564 - กุมภาพันธ์ 2565

4. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ และแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยมีขั้นตอนการสร้างและการตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

4.1 การสร้างแผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ มีขั้นตอนดังนี้

4.1.1 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ ตัวชี้วัดช่วงชั้น ม.4-6

4.1.2 ศึกษาหลักสูตรสถานศึกษาโรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม รายวิชา ประวัติศาสตร์ 2 ส31104

4.1.3 กำหนดเนื้อหาเพื่อจัดทำหน่วยการเรียนรู้ที่จะนำมาใช้ในการทดลอง คือ หน่วยการเรียนรู้ เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ใช้เวลาในการทดลอง 10 ชั่วโมง โดยแบ่งเรื่องย่อย ดังนี้

- 1) การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 จำนวน 5 ชั่วโมง
- 2) แนวคิดประชาธิปไตย จำนวน 5 ชั่วโมง

ตารางที่ 3.1 การแบ่งเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้

แผน ที่	เรื่อง	มาตรฐานการเรียนรู้/ ตัวชี้วัด	จุดประสงค์การ เรียนรู้	สาระการเรียนรู้	เวลา (ชั่วโมง)
1	การปฏิรูป บ้านเมืองใน สมัยรัชกาล ที่ 5	มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจ ความเป็นมาของชาติ ไทย วัฒนธรรม ภูมิ ปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย ม.4-6/3 วิเคราะห์ ปัจจัยที่ส่งเสริมความ สร้างสรรค์ภูมิปัญญา ไทย และวัฒนธรรม ไทย ซึ่งมีผลต่อ สังคมไทยในยุค ปัจจุบัน	1. วิเคราะห์สาเหตุ และผลของการ ปฏิรูปในสมัย รัชกาลที่ 5 ที่มีต่อ สังคมไทย 2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ ส่งเสริมความ สร้างสรรค์ภูมิ ปัญญาไทย และ วัฒนธรรมไทย ซึ่งมี ผลต่อสังคมไทยใน ยุคปัจจุบัน	1. สาเหตุและผลของ การปฏิรูปบ้านเมืองใน สมัยรัชกาลที่ 5 1.1 การปฏิรูปด้าน การปกครอง 1.2 การปฏิรูปด้าน สังคม 1.3 การปฏิรูปด้าน เศรษฐกิจ 1.4 การเสด็จ ประพาสยุโรปและหัว เมืองสมัยรัชกาลที่ 5	5
2	แนวคิด ประชาธิปไตย	มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจ ความเป็นมาของชาติ ไทย วัฒนธรรม ภูมิ ปัญญาไทย มีความรัก ความภูมิใจ และธำรงความเป็นไทย ม.4-6/2 วิเคราะห์ ความสำคัญของ สถาบัน พระมหากษัตริย์ต่อ ชาติไทย	1. อธิบาย พัฒนาการแนวคิด ประชาธิปไตยใน ประเทศไทย 2. วิเคราะห์ ความสำคัญของ สถาบัน พระมหากษัตริย์ที่มี ต่อแนวคิด ประชาธิปไตยใน สังคมไทย	2. แนวคิดประชาธิปไตย 2.1 คำกราบบังคม ทูล ร.ศ. 103 สมัย รัชกาลที่ 5 2.2 กฎ ร.ศ. 130 สมัยรัชกาลที่ 6 2.3 การวางรากฐาน การปกครองระบอบ ประชาธิปไตย สมัย รัชกาลที่ 6 2.4 การเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. 2475	5
รวม					10

4.1.4 ศึกษากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์จากเอกสาร ฯ และงานวิจัย

4.1.5 สร้างแผนการจัดการเรียนรู้ซึ่งแต่ละแผนมีขั้นตอนของการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ผู้วิจัยได้จากการสังเคราะห์จากนักวิชาการทั้งหมด 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นตอนกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน 2) ขั้นรวบรวมหลักฐาน 3) ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน 4) ขั้นตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน 5) ขั้นนำเสนอผลการศึกษา แผนการจัดการเรียนรู้จำนวน 2 แผน โดยมีองค์ประกอบ ดังนี้

- 1) มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด
- 2) สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด
- 3) สาระการเรียนรู้
- 4) จุดประสงค์การเรียนรู้
- 5) ภาระงาน/ชิ้นงาน
- 6) กระบวนการจัดการเรียนรู้
- 7) สื่อและแหล่งเรียนรู้
- 8) การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

โดยมีโครงสร้างกิจกรรมหลักในแต่ละแผนดังต่อไปนี้

แผนที่	ขั้นตอนการสอน	กิจกรรมหลัก
แผนที่ 1 (5 ชั่วโมง)	ขั้นกำหนดปัญหา และตั้งสมมติฐาน (ชั่วโมงที่ 1)	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม ศึกษาเรื่องสาเหตุและผลของการปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 ในประเด็น ดังนี้ <ol style="list-style-type: none"> กลุ่มที่ 1 การปฏิรูปด้านการปกครอง กลุ่มที่ 2 การปฏิรูปด้านสังคม กลุ่มที่ 3 การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ กลุ่มที่ 4 การเสด็จประพาสยุโรปและหัวเมือง 2. ให้แต่ละกลุ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นหัวข้อที่ได้ศึกษาให้ได้มากที่สุด เพื่อนำไปสู่การค้นคว้าความรู้ 3. ให้แต่ละกลุ่มออกมาเขียนข้อคำถามของกลุ่มบนกระดาน และให้นักเรียนในห้องเรียนร่วมกันเรียบเรียงข้อคำถามให้ถูกต้อง เหมาะสม และจัดหมวดหมู่ 4. แจกใบงานที่ 1 เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 5 ให้แต่ละกลุ่มประชุมเพิ่มเติมหาข้อสรุปของข้อคำถามและ

แผนที่	ขั้นตอนการสอน	กิจกรรมหลัก
		ประเด็นที่จะต้องค้นคว้าหาความรู้ของกลุ่ม ลงในใบงาน กิจกรรมที่ 1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
	ขั้นรวบรวมหลักฐาน (ชั่วโมงที่ 2)	<ol style="list-style-type: none"> ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันค้นคว้าข้อมูลหลักฐาน รวบรวมแหล่งค้นคว้าข้อมูล หลักฐานให้ได้มากที่สุดและครอบคลุมข้อความหรือประเด็นที่ศึกษาที่สุด แจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ตัวอย่างรายชื่อนหนังสือ และ เว็บไซต์ประกอบการศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติมให้กับนักเรียนแต่ละกลุ่ม ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูลหลักฐาน โดยระบุแหล่งข้อมูลที่น่ามาสนับสนุนประเด็นปัญหาและสมมติฐาน ลงในใบงานกิจกรรมที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน แจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชการที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางของเนื้อหาในการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม
	ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน (ชั่วโมงที่ 3)	<ol style="list-style-type: none"> ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน ในใบงานที่ 1 กิจกรรมที่ 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน ครูสังเกตการทำงานกลุ่ม ความร่วมมือของแต่ละกลุ่มในการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน และให้คำแนะนำเพิ่มเติม
	ขั้นตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน (ชั่วโมงที่ 4)	<ol style="list-style-type: none"> ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน ในใบงานที่ 1 กิจกรรมที่ 4 ตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน เกี่ยวกับผลที่เกิดจากการปฏิรูปในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีต่อสังคมไทย และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน ครูสังเกตการทำงานกลุ่ม ความร่วมมือของแต่ละกลุ่มในการตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน และให้คำแนะนำเพิ่มเติม

แผนที่	ขั้นตอนการสอน	กิจกรรมหลัก
		<p>3. ครูมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างคลิปวิดีโอเกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นที่นักเรียนได้ศึกษา โดยให้นำความรู้จากการศึกษาโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์มาสร้างคลิปวิดีโอนำเสนอตามขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ความยาวคลิปวิดีโอ 5-7 นาที เพื่อนำเสนอในชั่วโมงเรียนครั้งต่อไป</p> <p>4. ให้แต่ละกลุ่มประชุมวางแผนการสร้างคลิปวิดีโอนำเสนอ</p>
	<p>ขั้นนำเสนอผล การศึกษา (ชั่วโมงที่ 5)</p>	<p>1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอคลิปวิดีโอสรุปหัวข้อหรือประเด็นที่ได้ศึกษา และให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มกล่าวชื่นชมและให้ข้อเสนอแนะผลงานของกลุ่มที่นำเสนอ จนครบทุกกลุ่ม</p> <p>2. ให้ตัวแทนกลุ่มวิพากษ์ผลงานการศึกษากลุ่มที่นำเสนอ โดยให้ชม 1 เรื่อง และเสนอแนะ 1 เรื่อง</p>
<p>แผนที่ 2 (5 ชั่วโมง)</p>	<p>ขั้นกำหนดปัญหา และตั้งสมมติฐาน (ชั่วโมงที่ 1)</p>	<p>1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม เท่า ๆ กัน เพื่อศึกษาเรื่องการปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 ในประเด็น ดังนี้ กลุ่มที่ 1 คำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103 สมัยรัชกาลที่ 5 กลุ่มที่ 2 กบฏ ร.ศ. 130 สมัยรัชกาลที่ 6 กลุ่มที่ 3 การวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมัยรัชกาลที่ 6 กลุ่มที่ 4 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475</p> <p>2. ให้แต่ละกลุ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นหัวข้อที่ได้ศึกษาให้ได้มากที่สุด เพื่อนำไปสู่การค้นคว้าความรู้</p> <p>3. ให้แต่ละกลุ่มออกมาเขียนข้อคำถามของกลุ่มบนกระดาน และให้นักเรียนในห้องเรียนร่วมกันเรียบเรียงข้อคำถามให้ถูกต้อง เหมาะสม และจัดหมวดหมู่</p> <p>4. แจกใบงานที่ 1 เรื่อง แนวคิดประชาธิปไตย ให้แต่ละกลุ่มประชุมเพิ่มเติมหาข้อสรุปของข้อคำถามและประเด็นที่จะต้องค้นคว้าหาความรู้ของกลุ่ม ลงในใบงานกิจกรรมที่ 1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน</p>

แผนที่	ขั้นตอนการสอน	กิจกรรมหลัก
	<p>ขั้นรวบรวมหลักฐาน (ชั่วโมงที่ 2)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันค้นคว้าข้อมูลหลักฐาน รวบรวมแหล่งค้นคว้าข้อมูล หลักฐานให้ได้มากที่สุดและครอบคลุมข้อคำถามหรือประเด็นที่ศึกษาที่สุด 2. แจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ตัวอย่างรายชื่อนหนังสือ และเว็บไซต์ประกอบการศึกษาค้นคว้า เพิ่มเติมให้กับนักเรียนแต่ละกลุ่ม 3. ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มรวบรวมแหล่งข้อมูลหลักฐาน โดยระบุแหล่งข้อมูลที่น่ามาสนับสนุนประเด็นปัญหาและสมมติฐาน ลงในใบงานกิจกรรมที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน 4. แจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง แนวคิดประชาธิปไตย เพื่อเป็นแนวทางของเนื้อหาในการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม
	<p>ขั้นวิเคราะห์และ ประเมินคุณค่าของ หลักฐาน (ชั่วโมงที่ 3)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน ในใบงานที่ 1 กิจกรรมที่ 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน 2. ครูสังเกตการทำงานกลุ่ม ความร่วมมือของแต่ละกลุ่มในการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน และให้คำแนะนำเพิ่มเติม
	<p>ขั้นตีความหลักฐาน และสังเคราะห์ข้อมูล หลักฐาน (ชั่วโมงที่ 4)</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน ในใบงานที่ 1 กิจกรรมที่ 4 ตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน เกี่ยวกับพัฒนาการแนวคิดประชาธิปไตยในประเทศไทย วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อแนวคิดประชาธิปไตยในสังคมไทย 2. ครูสังเกตการทำงานกลุ่ม ความร่วมมือของแต่ละกลุ่มในการตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน และให้คำแนะนำเพิ่มเติม 3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปความรู้ โดยนำความรู้จากการศึกษาโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์สรุปเป็นแผนผังความคิด (Mind map) เกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นที่นักเรียนได้ศึกษา เพื่อนำเสนอในชั่วโมงเรียนครั้งต่อไป

แผนที่	ขั้นตอนการสอน	กิจกรรมหลัก
	<p>ขั้นนำเสนอผล การศึกษา (ชั่วโมงที่ 5)</p>	<p>1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแผนผังความคิดเกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นที่นักเรียนได้ศึกษา และให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มกล่าวชื่นชมและให้ข้อเสนอแนะผลงานของกลุ่มที่นำเสนอ จนครบทุกกลุ่ม</p> <p>2. ให้ตัวแทนกลุ่มวิพากษ์ผลงานการศึกษากลุ่มที่นำเสนอ โดยให้ชม 1 เรื่อง และเสนอแนะ 1 เรื่อง</p>

4.1.6 นำแผนการจัดการเรียนรู้เสนออาจารย์ที่ปรึกษาคณาจารย์อิสระ ตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและจุดประสงค์การเรียนรู้ ปรับปรุงแผนการจัดการเรียนรู้ตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษา

4.1.7 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วเสนอผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ซึ่งมีรายชื่อและรายละเอียดคุณสมบัติในภาคผนวก เพื่อตรวจสอบความถูกต้องด้านภาษา เนื้อหา และการวัดผล โดยผู้เชี่ยวชาญใช้ดุลยพินิจในการตรวจสอบความเที่ยงตรงของแผนการจัดการเรียนรู้ โดยใช้แบบประเมินเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้ มีลักษณะเป็นมาตราประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ดังนี้

5 หมายถึง มากที่สุด

4 หมายถึง มาก

3 หมายถึง ปานกลาง

2 หมายถึง น้อย

1 หมายถึง น้อยที่สุด

โดยมีเกณฑ์การให้คะแนน ดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2545)

4.51-5.00 หมายถึง เหมาะสมในระดับมากที่สุด

3.51-4.50 หมายถึง เหมาะสมในระดับมาก

2.51-3.50 หมายถึง เหมาะสมในระดับปานกลาง

1.51-2.50 หมายถึง เหมาะสมในระดับน้อย

1.00-1.50 หมายถึง เหมาะสมในระดับน้อยที่สุด

ซึ่งค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้คือ 4.87 อยู่ในความเหมาะสมระดับมากที่สุด

4.1.8 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการตรวจพิจารณาจากผู้เชี่ยวชาญไปดำเนินการแก้ไขและปรับปรุงตามข้อเสนอแนะให้ถูกต้องเหมาะสม และสมบูรณ์มากขึ้น

4.1.9 นำแผนการจัดการเรียนรู้ที่ปรับปรุงแล้วมาจัดพิมพ์เป็นแผนการจัดการเรียนรู้ฉบับสมบูรณ์แล้ว นำไปปฏิบัติการสอนกับกลุ่มเป้าหมาย

4.2 การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอนดังนี้

การสร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ผู้วิจัยใช้แบบทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ มีลักษณะเป็นแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก โดยมีขั้นตอนในการสร้างแบบทดสอบ ดังนี้

4.2.1 ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการสร้างเครื่องมือวัดผลและประเมินผล

4.2.2 ศึกษามาตรฐานการเรียนรู้ตัวชี้วัดสาระการเรียนรู้แกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สาระประวัติศาสตร์ไทย ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551

4.2.3 วิเคราะห์หลักสูตรตามมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด วิเคราะห์สาระการเรียนรู้แกนกลาง สร้างผังการสร้างข้อสอบ และตารางวิเคราะห์ข้อสอบ โดยใช้ตามแนวทางของ Bloom ที่ได้มีการปรับปรุงใหม่ในปี 1990 โดย Anderson & Krathwohl โดยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น ประกอบด้วยพฤติกรรมการเรียนรู้ 4 ประการ คือ จำ เข้าใจ วิเคราะห์ และประเมินค่า

5. การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

เครื่องในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน มีขั้นตอนการสร้างและตรวจสอบคุณภาพ ดังนี้

5.1 ศึกษาวิธีการสร้างแบบทดสอบจากหนังสือ ตำรา และเอกสารที่เกี่ยวข้อง

5.2 วิเคราะห์เนื้อหา ตัวชี้วัด เพื่อสร้างแบบทดสอบ

5.3 สร้างแบบทดสอบ โดยกำหนดสัดส่วนของแบบทดสอบที่จะวัดกับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ประกอบด้วยเนื้อหา ตัวชี้วัด และระดับพฤติกรรมที่ต้องการวัด

5.4 สร้างแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แบบเลือกตอบชนิด 4 ตัวเลือก ให้ครอบคลุมเนื้อหาตามตัวชี้วัด ทดสอบก่อนเรียนและหลังเรียน จำนวน 30 ข้อ

5.5 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นเสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อแก้ไขปรับปรุง โดยได้แนะนำให้สร้างแบบทดสอบให้สอดคล้องกับจุดประสงค์ วิเคราะห์ประเภทของข้อสอบให้ หลากหลาย ใช้ภาษาให้เหมาะสม ชัดเจน ไม่กำกวม จากนั้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ ตรวจสอบความถูกต้องของข้อสอบ แล้วนำไปแก้ไขปรับปรุง

5.6 นำแบบทดสอบที่สร้างขึ้นแก้ไขแล้ว ไปใช้กับนักเรียนที่เคยเรียนเนื้อหาเหล่านี้มาแล้ว จำนวน 40 คน และไมใช่ นักเรียนกลุ่มตัวอย่าง เพื่อหาคุณภาพของแบบทดสอบ

5.7 ตรวจสอบให้คะแนนแบบทดสอบที่นักเรียนทำ โดยให้ 1 คะแนน สำหรับข้อที่นักเรียนทำถูก และให้ 0 คะแนนสำหรับข้อที่นักเรียนตอบผิดหรือไม่ตอบหรือตอบเกิน 1 คำตอบ

5.8 นำผลที่ได้จากการตรวจมาวิเคราะห์ข้อสอบรายข้อ เพื่อหาค่าความยาก (p) โดยได้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 0.51 และค่าอำนาจจำแนก (r) ได้ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) เท่ากับ 0.49 พร้อมทั้งหาความเชื่อมั่นของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียนทั้งฉบับ โดยใช้สูตรของ Kuder - Richardson kr-20 ได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบที่ 0.91

6. การรวบรวมข้อมูล

6.1 ทำแบบทดสอบก่อนเรียนกับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน แล้วบันทึกผลการสอบไว้สำหรับวิเคราะห์ข้อมูล

6.2 ดำเนินการทดลอง โดยผู้วิจัย เป็นผู้ดำเนินการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนด้วยตนเอง ซึ่งจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จำนวน 10 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564 ตั้งแต่เดือนมกราคม พ.ศ. 2564 ถึง เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2565

6.3 หลังจากการทดลองตามแผนการจัดการเรียนรู้ ทำการทดสอบหลังเรียนกับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ตรวจสอบคำตอบบันทึกผลเพื่อนำไปวิเคราะห์ข้อมูล

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษา ดำเนินการดังนี้

7.1 เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์โดยใช้ สถิติ t-test แบบไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent)

7.2 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล มีดังนี้

7.2.1 วิเคราะห์ค่าเฉลี่ยของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน

สูตร

$$\bar{X} = \frac{\Sigma x}{N}$$

เมื่อ

\bar{x}	แทน	ค่าเฉลี่ย
Σx	แทน	ผลรวมของคะแนน
N	แทน	จำนวนนักเรียน

7.2.2 วิเคราะห์ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนก่อนเรียนและคะแนนหลังเรียน
สูตร

$$S.D. = \frac{\sqrt{N\Sigma x^2 - (\Sigma x)^2}}{N(N-1)}$$

เมื่อ		
S.D.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Σx	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบของนักเรียน
Σx^2	แทน	ผลรวมของคะแนนดิบของนักเรียนแต่ละคนยกกำลังสองทีละคน
N	แทน	จำนวนนักเรียน

7.2.3 วิเคราะห์ความแตกต่างของคะแนนก่อนเรียนและหลังเรียน
สูตร

$$T = \frac{\Sigma D}{\sqrt{\frac{N\Sigma D^2 - (\Sigma D)^2}{N-1}}}$$

เมื่อ		
t	แทน	ค่าคงที่
N	แทน	จำนวนนักเรียน
ΣD	แทน	การนำเอาผลต่างของคะแนนสอบครั้งหลังกับครั้งแรกของนักเรียนแต่ละคนรวมกัน
ΣD^2	แทน	การนำเอาผลต่างของคะแนนสอบครั้งหลังกับครั้งแรกของนักเรียนแต่ละคนยกกำลังสองแล้วรวมกัน
$(\Sigma D)^2$	แทน	การนำเอาผลต่างของคะแนนสอบครั้งหลังกับครั้งแรกของนักเรียนแต่ละคนมารวมกันแล้วยกกำลังสอง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบกลุ่มเดียว (One group pretest-posttest design) เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนระหว่างก่อนเรียนและหลังเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว ที่ใช้กับการจัดการ การเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ 2 รหัสวิชา ส31104 เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ซึ่งผู้วิจัยได้วิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐาน ดังนี้

ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทาง ประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลมีดังนี้

ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จากตารางที่ 4.1 พบว่าผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของ นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ก่อนเรียนเท่ากับ 11.65 ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐานเท่ากับ 3.347 และคะแนนหลังเรียนเท่ากับ 18.41 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ 3.718 คะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐาน การวิจัย นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่เรียนรายวิชาประวัติศาสตร์ เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองใน ประวัติศาสตร์ไทย ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ จะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน รายละเอียดดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนและหลังเรียน ของนักเรียนที่ได้รับการ จัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

กลุ่มตัวอย่าง	N	\bar{X}	S.D.	t
ก่อนเรียน	34	11.65	3.347	
หลังเรียน	34	18.41	3.718	10.495**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการประเมินหลังการจัดการเรียนรู้และการสังเกตพฤติกรรมการเรียน

การจัดการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ในรายวิชาประวัติศาสตร์ 2 รหัสวิชา ส31104 เรื่อง การปฏิรูบบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 กำหนดใช้แผนการจัดการเรียนรู้ 2 แผน ในการทดลอง เวลา 10 ชั่วโมง โดยแบ่งเรื่องย่อย 2 เรื่อง 1) การปฏิรูบบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 จำนวน 5 ชั่วโมง 2) แนวคิดประชาธิปไตย จำนวน 5 ชั่วโมง สรุปผลการประเมินหลังการจัดการเรียนรู้และการสังเกตพฤติกรรมการเรียน ดังนี้

จากการสัมภาษณ์และการตอบแบบสอบถามของนักเรียน ผู้วิจัยได้สรุปข้อแสดงความคิดเห็นของผู้เรียนต่อการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่เห็นว่า การเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เป็นวิธีการเรียนรู้ที่ดีทำให้เข้าใจเนื้อหาได้ง่าย เพราะมีขั้นตอนการเรียนรู้ที่เป็นลำดับขั้นตอนและกำหนดเวลาที่ชัดเจน ทำให้มีเวลาทำความเข้าใจเนื้อหาตามลำดับขั้นตอน การเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ทำให้นักเรียนสามารถค้นคว้าข้อมูลอย่างเป็นระบบ มีแบบแผน เป็นขั้นเป็นตอน และวิเคราะห์ข้อมูลของแต่ละแหล่งที่มาได้อย่างละเอียด ผูกการรวบรวมข้อมูลและสรุปใจความของข้อมูลเอง ทำให้สร้างความมั่นใจในการศึกษา สืบค้น และเรียนรู้ด้วยตนเอง ได้ รวมถึงสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนจัดการแผนงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ เพราะทำให้นักเรียนเป็นคนรอบคอบมากขึ้น

นอกจากนี้การเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกลุ่ม มีการแบ่งหน้าที่ช่วยกันในการศึกษา สืบค้น และสร้างผลงานการศึกษาร่วมกัน ทำให้นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการทำหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดี รู้จักกันมากขึ้น และเกิดความสามัคคี อีกทั้งการได้มีส่วนร่วมในประเมินการนำเสนอผลการศึกษา มีการวิพากษ์อย่างสร้างสรรค์ โดยการให้คำชมและข้อเสนอแนะ ทำให้นักเรียนฝึกฝนการพูดแสดงความคิดเห็นยอมรับซึ่งกันและกัน และการได้รับคำชมและข้อเสนอแนะของเพื่อนทำให้เกิดแนวคิดในการพัฒนาตนเองด้วย ได้เห็นความคิดสร้างสรรค์ของเพื่อนในการสร้างคลิปวิดีโอการเรียนรู้และการสรุปความรู้ด้วยแผนผังความคิด (Mind map)

อย่างไรก็ตามมีนักเรียนจำนวนหนึ่งเห็นว่า การเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีขั้นตอนมาก และภาระงานในการเรียนเป็นงานกลุ่มที่ไม่สามารถทำร่วมกันให้เสร็จภายในห้องเรียนได้ จึงต้องเป็นการทำงานในรูปแบบประชุมออนไลน์ที่ไม่สามารถคุยกันได้อย่างสมบูรณ์ทำให้เกิดปัญหาในการทำงานร่วมกันบ้าง เวลาในการสร้างคลิปวิดีโอสั้นๆ ทำให้นักเรียนรู้สึกกังวลและเกิดความเครียด

นอกจากนี้การสืบค้นข้อมูลในการเรียนรู้มีแหล่งข้อมูลหลากหลายแหล่งมาก ทำให้มีข้อมูลให้การเรียนรู้จำนวนมากที่ต้องทำความเข้าใจ บางครั้งเกิดความสับสนในข้อมูลบางส่วน ทำให้

อาจเกิดการเรียนรู้ที่คลาดเคลื่อนได้ จึงใช้เวลามากในความละเอียดรอบคอบ ทำให้นักเรียนรู้สึกกังวลว่าจะวิเคราะห์หรือตีความข้อมูลผิด

ทั้งนี้ผู้วิจัยได้ประเมินพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน สรุปได้ดังนี้

1. ด้านความรู้

ประเมินโดยแบบทดสอบก่อนเรียน-หลังเรียนด้วยข้อสอบปรนัยจำนวน 10 ข้อ คะแนนเต็ม 10 คะแนน ทั้งสองแผนการจัดการเรียนรู้ ผลการทดสอบมีค่าคะแนนเฉลี่ยก่อนเรียน 3.9 อยู่ในระดับควรปรับปรุง และค่าคะแนนเฉลี่ยหลังเรียน 6.93 อยู่ในระดับดี

2. ด้านทักษะกระบวนการ

การจัดการเรียนรู้ทั้งสองแผนการจัดการเรียนรู้ประเมินทักษะกระบวนการกลุ่ม ทักษะการสืบค้น และทักษะการนำเสนอผลการศึกษามีการประเมินโดยการนำเสนอผลการศึกษาคลิตวิดีโอ เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 การนำเสนอผลการศึกษาแผนผังความคิด (Mind map) เรื่อง แนวคิดประชาธิปไตย ผู้ประเมินเป็นตัวแทนกลุ่มและผู้สอน คะแนนเต็ม 4 คะแนน ผลการประเมินมีค่าคะแนนเฉลี่ยทักษะกระบวนการนำเสนอผลการศึกษา 3.94 อยู่ในระดับดีมาก

3. ด้านคุณลักษณะ

การจัดการเรียนรู้ทั้งสองแผนการจัดการเรียนรู้ประเมินคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้และมุ่งมั่นในการทำงาน โดยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน คะแนนเต็ม 3 คะแนน ผลการประเมินมีค่าคะแนนเฉลี่ยคุณลักษณะใฝ่เรียนรู้และมุ่งมั่นในการทำงาน 2.9 อยู่ในระดับดีเยี่ยม

4. ด้านสมรรถนะ

การจัดการเรียนรู้ทั้งสองแผนการจัดการเรียนรู้ประเมินสมรรถนะของผู้เรียน ความสามารถในการสื่อสาร ความสามารถในการคิด และความสามารถในการใช้เทคโนโลยีโดยสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ของนักเรียน คะแนนเต็ม 3 คะแนน ค่าคะแนนเฉลี่ยสมรรถนะของผู้เรียน 2.93 อยู่ในระดับดีเยี่ยม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลจะเห็นได้ว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน และผู้เรียนเกิดการพัฒนาการเรียนรู้ของตัวเองอย่างเป็นระบบ ส่งผลให้ผู้เรียนเกิดความมั่นใจและภาคภูมิใจในการเรียนรู้ด้วยตนเอง รวมถึงสามารถนำวิธีการทางประวัติศาสตร์ไปประยุกต์ใช้ในการวางแผนจัดการแผนงานต่าง ๆ ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้การเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ด้วยกระบวนการกลุ่มที่มีการทำงานร่วมกันนั้น ทำให้เกิดความสามัคคี การยอมรับซึ่งกันและกัน เหล่านี้ทำให้ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ ซึ่งมีความสอดคล้องกับการประเมินหลังเรียนโดยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ยังช่วยพัฒนาผู้เรียนในด้านความรู้มีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดี ด้าน

ทักษะกระบวนการมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีมาก ด้านคุณลักษณะมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีเยี่ยม และด้านสมรรถนะของผู้เรียนมีค่าคะแนนเฉลี่ยอยู่ในระดับดีเยี่ยม

บทที่ 5

สรุปผลวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว เป็นการวิจัยแบบก่อนเรียนและหลังเรียนแบบกลุ่มเดียว (One group pretest – posttest design) ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จำนวน 34 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นเครื่องมือที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นประกอบด้วย แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ จำนวน 2 แผน แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้คือ 4.87 อยู่ในความเหมาะสมระดับมากที่สุด แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ก่อนเรียนและหลังเรียน เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ มีค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) เท่ากับ 0.97 ซึ่งเป็นข้อสอบชุดเดียวกันแบบปรนัยชนิด 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มีความยากง่าย (p) ตั้งแต่ 0.35 – 0.75 มีค่าอำนาจจำแนก (r) ตั้งแต่ 0.36-0.73 และมีความเชื่อมั่น (Reliability) เท่ากับ 0.91 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คือสถิติ t-test ไม่เป็นอิสระต่อกัน (dependent) ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และการทดสอบค่าที (t)

1. สรุปผลวิจัย

การวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ที่ เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม จังหวัดสระแก้ว พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. อภิปรายผล

จากผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนที่ได้รับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เนื่องจากเหตุผลที่สำคัญดังนี้

2.1 การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นวิธีการการค้นหาความรู้อย่างเป็นลำดับขั้นตอน บนพื้นฐานของการกำหนดประเด็นปัญหา การตั้งสมมติฐาน การรวบรวม วิเคราะห์ สังเคราะห์ การตีความหลักฐานหรือข้อมูล นำไปสู่ข้อสรุปหรือผลการศึกษาค้นคว้า โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์มีขั้นตอนที่อาศัยพื้นฐานวิธีการทางวิทยาศาสตร์ ซึ่งเป็นวิธีการศึกษาและค้นคว้าหาความรู้อย่างเป็นระบบ ระเบียบ และมีความน่าเชื่อถือได้

2.2 ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเองจากการสืบค้นแหล่งเรียนรู้รวบรวมข้อมูลหลักฐานต่าง ๆ ส่งเสริมจิตใจใฝ่รู้ (Inquiring mind) เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับสังคม มีทักษะในการจัดระบบข้อมูล ตรวจสอบ ประเมินค่าข้อมูล

2.3 ผู้เรียนได้ฝึกฝนการวิพากษ์ข้อมูลหลักฐาน แลกเปลี่ยนความคิดเห็นมีทักษะในการวินิจฉัย แยกแยะข้อเท็จจริงจากข้อสนเทศที่หลากหลาย ช่วยพัฒนาทักษะการคิดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ

2.4 ผู้เรียนได้ฝึกทักษะการสรุปเรียบเรียงและนำเสนอข้อมูล มีทักษะในการเขียนเรียงความ การเล่าเรื่อง การนำเสนออย่างมีเหตุผล

2.5 ผู้เรียนรู้จักการวางแผนงานและการทำงานอย่างเป็นระบบ โดยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์นั้น มีขั้นตอนที่เน้นให้นักเรียนต้องฝึกฝนการวางแผน เช่น การวางแผนในการแสวงหาข้อมูล การวางแผนในการรวบรวมข้อมูล วางแผนวิเคราะห์ สังเคราะห์ หรือประเมินข้อมูลว่าจะใช้วิธีใด ตลอดจนวางแผนในการนำเสนอผลการศึกษา

2.6 ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์ตรง โดยการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์นั้นผู้เรียนจะต้องลงมือปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเอง ภายใต้การแนะนำของครูผู้สอน ดังนั้นการปฏิบัติกิจกรรมด้วยตนเองทุกขั้นตอน จึงทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงจากการลงมือปฏิบัติด้วยตนเอง ส่งเสริมให้เกิดความรู้ที่คงทนแก่ผู้เรียน

2.7 ผู้เรียนเกิดทัศนคติที่ดีต่อวิชาประวัติศาสตร์ว่าวิชาประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่มีการศึกษาที่น่าเชื่อถือ มีระบบระเบียบในการศึกษาและจากการศึกษาก็น่าเชื่อถือ มิใช่เลื่อนลอย หรือเน้นแต่ความจำอย่างเดียว

ด้วยเหตุผลที่สำคัญข้างต้นนี้การเรียนรู้อยู่โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์จึงช่วยพัฒนาผู้เรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ดีขึ้น

ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ เบญจมาศ บุญญวัตติพงศ์ (2560) มัณฑนา พิมพ์แก้ว (2560) ชิดาพร เกระกระโทก (2561) ได้เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางเรียนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยผลการวิจัยพบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน ซึ่งเป็นผลมาจากการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ โดยในการวิจัยครั้งนี้ มีกระบวนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้คือ ขั้นตอนกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน ขั้นรวบรวมหลักฐาน ขั้นวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน ขั้นตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน ขั้นนำเสนอผลการศึกษา โดยกระบวนการเหล่านี้ เป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ส่งเสริมให้ผู้เรียนได้ค้นหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นผู้มีเหตุผล ฝึกทักษะการแสวงหาความรู้อย่างเป็นระบบ พัฒนาทักษะการคิดให้กับผู้เรียน โดยเฉพาะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ การประเมิน และการคิดอย่างมีวิจารณญาณ รู้จักการวางแผนงานและการทำงานอย่างเป็นระบบ เป็นการให้ประสบการณ์ตรงแก่ผู้เรียน

นอกจากนี้ผู้วิจัยพบว่าระหว่างกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ นั้น ผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในการอภิปรายถึงข้อมูลต่าง ๆ ตั้งแต่การกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน ตรวจสอบข้อมูลหลักฐานประเมินคุณค่าของข้อมูลหลักฐาน วิพากษ์ข้อมูลหลักฐานที่ผู้เรียนต้องใช้ศึกษา เพื่อตอบประเด็นปัญหาหรือหัวข้อเรื่องที่ศึกษา ตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน รวมถึงผู้เรียนได้ค้นพบประเด็นที่น่าสนใจและแสดงความคิดเห็นในเรื่องต่าง ๆ ซึ่งเป็นการขยายความรู้ นอกเหนือจากบทเรียน ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์เชื่อมโยงแนวคิดที่ได้จากการสรุปข้อมูลจากการตอบประเด็นปัญหาหรือหัวข้อเรื่องที่ศึกษาเข้ากับสถานการณ์ในปัจจุบัน รวมทั้งอธิบายเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นอย่างมีเหตุและผล กระบวนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์สามารถสร้างความมั่นใจในการแสวงหาความรู้และการสร้างองค์ความรู้ใหม่ทางประวัติศาสตร์แก่นักเรียน ส่งเสริมให้ผู้เรียนทำงานเป็นขั้นตอนและเป็นระบบระเบียบ มีความละเอียดรอบคอบมากขึ้น การมีส่วนร่วมในการอภิปรายและแสดงความคิดเห็นของผู้เรียน ส่งผลให้ผู้เรียนมีเหตุผลและยอมรับความคิดเห็นของผู้อื่นมากขึ้น และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้เป็นอย่างดี

การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ในครั้งนี้ สร้างความประทับใจให้กับผู้วิจัยเป็นอย่างมาก จากการสังเกตพฤติกรรมการเรียนรู้ในห้องเรียนและการสัมภาษณ์ผู้เรียนนั้น การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ส่งเสริมการพัฒนาการเรียนรู้ของผู้เรียนด้วยตนเองอย่างเป็นระบบ สร้างความมั่นใจในการเรียนรู้และภาคภูมิใจให้กับผู้เรียน เกิดทัศนคติที่ดีต่อการเรียนรู้วิชาประวัติศาสตร์ กล่าวคือ การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์เป็นกลุ่ม เป็นการเรียนรู้แบบร่วมมือที่มีการแบ่งหน้าที่ช่วยกันในการศึกษา สืบค้น และสร้างผลงานการศึกษาร่วมกัน ทำให้นักเรียนได้ฝึกการทำงานร่วมกับผู้อื่นและการทำหน้าที่ของตนเองที่ได้รับมอบหมาย ทำให้เกิดความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างเพื่อน รู้จักกันมากขึ้น และเกิดความสามัคคี อีกทั้งผู้เรียนได้มีส่วนร่วมในประเมินการนำเสนอผลการศึกษา มีการวิพากษ์อย่างสร้างสรรค์โดยการให้คำชมและข้อเสนอแนะ ทำให้นักเรียนฝึกฝนการ

พูดแสดงความคิดเห็นยอมรับซึ่งกันและกัน และการได้รับคำชมและข้อเสนอแนะของเพื่อนทำให้ผู้เรียนเกิดแนวคิดในการพัฒนาตนเองด้วย ได้เห็นความคิดสร้างสรรค์ของเพื่อนในการสร้างคลิปวิดีโอ การเรียนรู้และการสรุปความรู้ด้วยแผนผังความคิด (Mind map)

จะเห็นได้ว่ากระบวนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ได้พัฒนาผู้เรียนในด้านความจำ ความเข้าใจในบทเรียน การค้นคว้ารวบรวมข้อมูล การประเมินข้อมูล มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ จนสามารถสร้างข้อสรุปและนำเสนอ และนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้ นำมาซึ่งผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยที่ได้นำเสนอไปแล้วนั้น ผู้วิจัยมีข้อค้นพบและแนวคิดมาใช้เป็นข้อเสนอแนะสำหรับผู้สอนตามกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ดังนี้

3.1.1 เนื่องจากกระบวนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ใช้เวลามาก ดังนั้น ผู้สอนต้องจับประเด็นสำคัญหรือโมเมนต์ของบทเรียนให้ชัดเจน และต้องออกแบบวางแผนการจัดการเรียนรู้ให้สอดคล้องและรัดกุม เพื่อให้เกิดการกำหนดประเด็นศึกษาหรือหัวข้อเรื่องที่ศึกษาที่นำไปสู่การหาคำตอบตามจุดประสงค์การเรียนรู้ที่ตั้งเอาไว้ได้

3.1.2 การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ให้มีประสิทธิภาพ เกิดการเรียนรู้ที่ดีและพัฒนาผู้เรียนอย่างแท้จริงนั้น ผู้สอนต้องกระตุ้นผู้เรียนให้มีส่วนร่วมในการกำหนดประเด็นปัญหาหรือหัวข้อเรื่องที่ศึกษาให้ชัดเจน มีส่วนร่วมอภิปราย หรือแสดงความคิดเห็นในทุกขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ เพื่อนำไปสู่การตอบประเด็นปัญหาได้ตรงตามวัตถุประสงค์ของการเรียนรู้

3.1.3 การจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ ผู้สอนควรจัดการเรียนรู้และฝึกฝนให้ผู้เรียนเข้าใจถึงขั้นตอนของวิธีการทางประวัติศาสตร์ให้ชัดเจนก่อน และดำเนินการอย่างต่อเนื่องตามลำดับขั้นตอน เพื่อเป็นการกระชับเวลาในการเรียนรู้ให้เป็นไปตามการวางแผนการจัดการเรียนรู้ที่กำหนดไว้

3.1.4 ผู้สอนควรตระหนักถึงการให้คำแนะนำเกี่ยวกับแหล่งสืบค้นข้อมูลและหลักฐานทางประวัติศาสตร์ให้แก่ผู้เรียนและกำหนดให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลและหลักฐานเพิ่มเติมให้ได้มากที่สุด ผู้สอนไม่ควรให้ใบความรู้เกี่ยวกับแหล่งสืบค้นข้อมูลและหลักฐานแก่ผู้เรียนทั้งหมด เพื่อฝึกฝนให้ผู้เรียนได้สืบค้นข้อมูลและหลักฐานจากหลากหลายแหล่งข้อมูลด้วยตนเอง

3.2 ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับตัวแปรอื่น ๆ ที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เช่น การคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณญาณ การทำงานเป็นทีม เพื่อเป็นการสร้างทักษะในด้านอื่น ๆ ให้กับผู้เรียนมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). *คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้การสอนประวัติศาสตร์ ประวัติศาสตร์ ไทยจะเรียนจะสอนอย่างไร*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา กรมการศาสนา.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). *หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กัญญา ลินทรัตน์ศิริกุล. (2555). *ประมวลสาระชุดวิชาการวิจัยหลักสูตรและการสอน*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- กัญญา ลินทรัตน์ศิริกุล. (2555). *เครื่องมือการวิจัยและการตรวจสอบคุณภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 4). นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- ชาญวิทย์ เกษตรศิริ และสุชาติ สวัสดิ์ศรี. (2550). *ปรัชญาประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- เขาวลิต อัครปัญญาวิทย์. (2561). *การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ เรื่อง ประวัติศาสตร์ไทยสมัยรัตนโกสินทร์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยบูรพา, ชลบุรี.
- ณรงค์ พ่วงพิศ และวุฒิชัย มูลศิลป์. (2551). *ประวัติศาสตร์ไทย*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- ณัชรดาภรณ์ ตื้อแก้ว. (2559). *ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต) มหาวิทยาลัยราชภัฏ เชียงราย, เชียงราย.
- ธงชัย วินิจจะกุล. (2562). *ออกแบบขนบประวัติศาสตร์ไทย*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์ฟ้าเดียวกัน. สืบค้นจาก <https://www.academia.edu/38138587/2562>.
- ธิดาพร เกราะกระโทก. (2561). *การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน หน่วยการเรียนรู้ภูมิปัญญาท้องถิ่นและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ร่วมกับผังความคิด*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา, นครราชสีมา.

- นงเยาว์ อุทุมพร. (2558). *เครื่องมือและเทคนิควิธีการรวบรวมข้อมูลสำหรับงานวิจัย*. กรุงเทพฯ: แฮัส ออฟ เคอร์มิสท์.
- เบญจมาศ บุญญะวัตติพงศ์. (2560). *การพัฒนาการจัดการเรียนรู้ด้วยวิธีการทางประวัติศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ที่มีผลต่อสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาประวัติศาสตร์และการคิดวิเคราะห์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม,
- ปรียา บุตรโธสงค์. (2558). *ผลการใช้รูปแบบการสอนโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ เรื่องพัฒนาการกรุงรัตนโกสินทร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและทักษะการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนหนองก๊กพิทยาคม จังหวัดบุรีรัมย์*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช, นนทบุรี.
- พลับปลิง คงชนะ. (2556). *ประมวลสาระชุดวิชาสารสนเทศร่วมสมัยทางสังคมศาสตร์*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- พัชรินทร์ ชมภูวิเศษ. (2559). *การวัดและประเมินผลการศึกษา*. อุดรธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ และเพ็ญวิภา ยินดีสุข. (2548). *วิธีวิทยาวิทยาศาสตร์ทั่วไป*. กรุงเทพฯ: พัฒนาคุณภาพวิชาการ.
- พุทธพล มงคลวรารณ. (2561). *การวิเคราะห์ตามแนวคิดประวัติศาสตร์*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- มณฑนา พิมพ์แก้ว. (2561). *ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้วิธีการทางประวัติศาสตร์ที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและความสามารถในการคิดวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาครุศาสตรบัณฑิต). มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์, นครสวรรค์.
- เยาวดี ราชชัยกุล วิบูลย์ศรี. (2556). *การวัดผลและการสร้างแบบสอบผลสัมฤทธิ์*. (พิมพ์ครั้งที่ 11). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2554). *พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ราชบัณฑิตยสถาน.
- ราตรี นันทสุนทร. (2555). *หลักการวัดและประเมินผลการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 4 ฉบับปรับปรุง). สุราษฎร์ธานี: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม. (2564). *หลักสูตรกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม*. สระแก้ว: โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม.
- วิทยา ปานะบุตร. (2558). *คู่มือเตรียมสอบประวัติศาสตร์ ม.4-6*. นนทบุรี: บริษัทธนชัยการพิมพ์.
- วิณา เอี่ยมประไพ. (2535). *หลักฐานทางประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

- ศิริชัย กาญจนวาสี. (2552). *ทฤษฎีการประเมิน*. (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สถาบันสังคมศึกษา สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2563). *แนวทางการจัดกิจกรรม Active Learning ที่เสริมสร้างทักษะการคิดวิเคราะห์ : ประวัติศาสตร์ชาติไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สมจิตรา เรืองศรี. (2553). *การประเมินผลการเรียนวิชาสังคมศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- สมบูรณ์ สุริยวงศ์และคณะ. (2553). *ระเบียบวิธีวิจัยและสถิติทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ศูนย์ส่งเสริมวิชาการ.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2552). *ตัวชี้วัดและสาระแกนกลางกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ตามหลักสูตร การศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2558). *การสอนประวัติศาสตร์ไทย ประวัติศาสตร์ไทย หลากหลายวิธีการสอน*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักวิชาการมาตรฐานการศึกษา. (2554). *เพื่อนคู่คิด มิตรคู่ครู แนวทางการจัดการเรียนรู้ประวัติศาสตร์*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2554). *ประมวลสาระชุดวิชาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้สังคมศึกษา*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สิริวรรณ ศรีพหล. (2555). *ประมวลสาระชุดวิชาสาระศิลปะและวิถีชีวิตทางสังคมศึกษา*. นนทบุรี: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- สุคนธ์ สินธพานนท์. (2550). *การจัดกระบวนการเรียนรู้:เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2544*. กรุงเทพฯ: อักษรเจริญทัศน์.
- Fikri, A., Mahdum, M., & Isjoni, I. (2022). The Development of Local History Learning Model Based on Progressivism to Promote Historical Thinking Skills. *Ta'dib*, 25(1), 105-116.
- Wiersma, A. (2008). A study of the teaching methods of high school history teachers. *The social studies*, 99(3), 111-116.

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร

สกลนคร

ภาคผนวก ก

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ

1. นายชาญณรงค์ บัวแย้มแสง

ครูชำนาญการพิเศษ (คศ. 3) โรงเรียนโยธินบูรณะ 1313 ถนนประชากรราษฎร์สาย 1
แขวงบางซื่อ เขตบางซื่อ กรุงเทพมหานคร สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร

ครุศาสตร์บัณฑิต วิชาเอกสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา

กรุงเทพมหานคร

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยรามคำแหง

กรุงเทพมหานคร

2. นางสาวมนัสรินทร์ บุญญคง

ครูชำนาญการ (คศ. 2) โรงเรียนวิทยาศาสตร์จุฬาราชวิทยาลัย 138 หมู่ที่ 12
ตำบลฉลุย อำเภอเมืองสตูล จังหวัดสตูล

ศึกษาศาสตรบัณฑิต สาขาการสอนสังคมศึกษา มหาวิทยาลัยศิลปากร วิทยาเขต

พระราชวังสนามจันทร์ กรุงเทพมหานคร

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมิกราช กรุงเทพมหานคร

3. นางสาวอุบล โพธิ์เขียว

ครูโรงเรียนชุมชนวัดคลองไทร 441/8 หมู่ 9 ตำบลคลองเรือ อำเภอวิหารแดง จังหวัด
สระบุรี สำนักงานเขตประถมศึกษาสระบุรี เขต 2

นิติศาสตร์บัณฑิต มหาวิทยาลัยรังสิต กรุงเทพมหานคร

ประกาศนียบัตรบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมา
ธิราช กรุงเทพมหานคร

ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาหลักสูตรและการสอน (สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัย
สุโขทัยธรรมิกราช กรุงเทพมหานคร

ภาคผนวก ข

ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบของแผนการจัดการเรียนรู้

**ตารางความเหมาะสมและความสอดคล้องขององค์ประกอบแผนการจัดการเรียนรู้
โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์**

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5

รายการประเมิน		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	แปลผล
		คนที่	คนที่	คนที่			
		1	2	3			
1. ด้าน มาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัดและ สาระการเรียนรู้	1. วิเคราะห์หลักสูตรได้ ครบถ้วนตามมาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด สอดคล้องตามหลักสูตร สถานศึกษา	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	2. สาระการเรียนรู้ สอดคล้องกับมาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด และ หลักสูตรสถานศึกษา	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	3. ปริมาณเนื้อหาสาระ การเรียนรู้มีความ เหมาะสมกับระยะเวลา	5	5	5	15	5	มากที่สุด
2. ด้าน จุดประสงค์การเรียนรู้	1. จุดประสงค์การเรียนรู้ มีความเหมาะสมและ ความสอดคล้องกับ ตัวชี้วัด	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	2 จุดประสงค์การเรียนรู้ มีความเหมาะสมและ ความสอดคล้องกับสาระ การเรียนรู้	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	3. จุดประสงค์การเรียนรู้ สามารถพัฒนานักเรียน	4	4	4	12	4	มาก

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ	รวม			เฉลี่ย	แปลผล	
		คนที่	คนที่	คนที่			
		1	2	3			
	ด้านความรู้ ทักษะ กระบวนการ และเจตคติ						
	4. จุดประสงค์การเรียนรู้ สื่อความหมายชัดเจน สังเกต วัดได้และเข้าใจ ง่าย	5	4	4	13	4.33	มาก
3. ด้าน กระบวนการ จัดการเรียนรู้	1. กระบวนการจัดการ เรียนรู้มีความเหมาะสม และความสอดคล้องกับ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การ เรียนรู้	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	2. กระบวนการจัดการ เรียนรู้มีความเหมาะสม และความสอดคล้องกับ วิธีการจัดการเรียนรู้โดย วิธีการทางประวัติศาสตร์	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	3. กระบวนการจัดการ เรียนรู้มีความเหมาะสม และความสอดคล้องกับ สาระการเรียนรู้และ ระยะเวลา	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	4. กระบวนการจัดการ เรียนรู้มีความเหมาะสม และความสอดคล้องกับ การวัดและประเมินผล	5	4	4	13	4.33	มาก
4. สื่อการ จัดการเรียนรู้	1. สื่อการจัดการเรียนรู้มี ความเหมาะสมและ	5	5	5	15	5	มากที่สุด

รายการประเมิน		ความคิดเห็นของ			รวม	เฉลี่ย	แปลผล
		ผู้เชี่ยวชาญ					
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	ความสอดคล้องกับ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การ เรียนรู้ สาระการเรียนรู้ และกระบวนการจัดการ เรียนรู้						
	2. สื่อการจัดการเรียนรู้ กระตุ้นและสร้างความ สนใจของผู้เรียน	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	3. สื่อการจัดการเรียนรู้ สามารถสื่อความหมาย หรือแสดงผลได้ถูกต้อง ชัดเจนตามความต้องการ	5	5	5	15	5	มากที่สุด
5. การวัดและ ประเมินผล	1. การวัดและ ประเมินผลมีความ เหมาะสมและความ สอดคล้องกับมาตรฐาน/ ตัวชี้วัด จุดประสงค์การ เรียนรู้	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	2. การวัดผลมีเกณฑ์ที่ ชัดเจน และมีความ เป็นไปได้	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	3. การวัดและ ประเมินผลตามสภาพ จริงและครอบคลุม	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือ บทบาทในการประเมิน ด้วยตนเอง	5	5	5	15	5	มากที่สุด

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง แนวคิดประชาธิปไตย

รายการประเมิน		ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	แปลผล
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. ด้านมาตรฐาน การเรียนรู้ ตัวชี้วัด และสาระการ เรียนรู้	1. วิเคราะห์หลักสูตรได้ ครบถ้วนตามมาตรฐานการ เรียนรู้ ตัวชี้วัด สอดคล้อง ตามหลักสูตรสถานศึกษา	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	2. สาระการเรียนรู้สอดคล้อง กับมาตรฐานการเรียนรู้ ตัวชี้วัด และหลักสูตร สถานศึกษา	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	3. ปริมาณเนื้อหาสาระการ เรียนรู้มีความเหมาะสมกับ ระยะเวลา	5	5	5	15	5	มากที่สุด
2. ด้าน จุดประสงค์การ เรียนรู้	1. จุดประสงค์การเรียนรู้มี ความเหมาะสมและความ สอดคล้องกับตัวชี้วัด	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	2 จุดประสงค์การเรียนรู้มี ความเหมาะสมและความ สอดคล้องกับสาระการ เรียนรู้	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	3. จุดประสงค์การเรียนรู้ สามารถพัฒนานักเรียนด้าน ความรู้ ทักษะกระบวนการ และเจตคติ	4	4	4	12	4	มาก
	4. จุดประสงค์การเรียนรู้สื่อ ความหมายชัดเจน สังกัด วัดได้และเข้าใจง่าย	5	4	4	13	4.33	มาก
3. ด้าน กระบวนการ จัดการเรียนรู้	1. กระบวนการจัดการเรียนรู้ มีความเหมาะสมและความ สอดคล้องกับตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	15	5	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	แปลผล	
	คนที่	คนที่	คนที่				
	1	2	3				
	2. กระบวนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและความสอดคล้องกับวิธีการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	3. กระบวนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและความสอดคล้องกับสาระการเรียนรู้และระยะเวลา	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	4. กระบวนการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและความสอดคล้องกับการวัดและประเมินผล	5	4	4	13	4.33	มาก
4. สื่อการจัดการเรียนรู้	1. สื่อการจัดการเรียนรู้มีความเหมาะสมและความสอดคล้องกับตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้ สาระการเรียนรู้และกระบวนการจัดการเรียนรู้	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	2. สื่อการจัดการเรียนรู้กระตุ้นและสร้างความสนใจของผู้เรียน	5	5	5	15	5	มากที่สุด
	3. สื่อการจัดการเรียนรู้สามารถสื่อความหมายหรือแสดงผลได้ถูกต้องชัดเจนตามความต้องการ	5	5	5	15	5	มากที่สุด
5. การวัดและประเมินผล	1. การวัดและประเมินผลมีความเหมาะสมและความสอดคล้องกับมาตรฐาน/ตัวชี้วัด จุดประสงค์การเรียนรู้	5	5	5	15	5	มากที่สุด

รายการประเมิน	ความคิดเห็นของ ผู้เชี่ยวชาญ			รวม	เฉลี่ย	แปลผล
	คนที่	คนที่	คนที่			
	1	2	3			
2. การวัดผลมีเกณฑ์ที่ชัดเจน และมีความเป็นไปได้	5	5	5	15	5	มากที่สุด
3. การวัดและประเมินผล ตามสภาพจริงและ ครอบคลุม	5	5	5	15	5	มากที่สุด
4. ผู้เรียนมีส่วนร่วมหรือ บทบาทในการประเมินด้วย ตนเอง	5	5	5	15	5	มากที่สุด

*ค่าเฉลี่ยความเหมาะสมของแผนการจัดการเรียนรู้ที่ได้คือ 4.87 อยู่ในความเหมาะสม
ระดับมากที่สุด

ภาคผนวก ค

ตารางค่าความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ตารางความเหมาะสมและความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

จุดประสงค์ การเรียนรู้	รายการประเมิน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	แปลผล
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
1. วิเคราะห์ ปัจจัยที่ ส่งเสริม การสร้าง สรรค์ภูมิ ปัญญาไทย และ วัฒนธรรม ไทย ซึ่งมีผล ต่อ สังคมไทยใน ยุคปัจจุบัน	เพราะเหตุใดการปฏิรูป การปกครองส่วนภูมิภาค จึงเป็นหัวใจสำคัญของการ ปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้า ฯ ให้จัดตั้งสุขาภิบาลท่า ฉลอม เมืองสมุทรสาคร เพื่อจุดมุ่งหมายใด	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	ระบบเทศบาลในสมัย รัชกาลที่ 5 มีลักษณะ สอดคล้องกับการปกครอง ในข้อใด	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	จุดมุ่งหมายเริ่มแรกของ การปฏิรูปการศึกษาใน สมัยรัชกาลที่ 5 คือข้อใด	เข้าใจ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	จุดมุ่งหมายเริ่มแรกของ การปฏิรูปการศึกษาใน สมัยรัชกาลที่ 5 คือข้อใด	เข้าใจ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	ข้อใด ไม่ใช่การปฏิรูป ระบบการเงินและการ ธนาคารในสมัยรัชกาลที่ 5	จำ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	การปฏิรูประบบการคลัง สมัยรัชกาลที่ 5 ข้อใด เพื่อ เก็บรวบรวมรายได้ของ แผ่นดินและป้องกันไม่ให้ เงินภาษีของรัฐรั่วไหล	เข้าใจ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	ข้อใดคือประโยชน์สำคัญ ที่สุดที่ได้รับจากการเสด็จ ประพาสต้น	ประเมินค่า	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง

จุดประสงค์ การเรียนรู้	รายการประเมิน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	แปลผล
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	การเสด็จประพาสยุโรป ครั้งแรกของรัชกาลที่ 5 มุ่งหวังให้รัสเซียช่วยไทย ในเรื่องใด	เข้าใจ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	การเสด็จประพาสฝรั่งเศส ของรัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ. 2440 มีจุดมุ่งหมายที่ แตกต่างจากการเสด็จ ประพาสประเทศอื่น ๆ คือ ข้อใด	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
2. วิเคราะห์ ผลของการ ปฏิรูปใน สมัยรัชกาล ที่ 5 ที่มีผล ต่อสังคม ไทย	การปฏิรูปการปกครอง สมัยรัชกาลที่ 5 ส่งผลต่อ อำนาจมบูรณาญาสิทธิ ราชย์ของพระมหากษัตริย์ อย่างไร	วิเคราะห์	+1	+1	0	3	0.67	สอดคล้อง
	การเปลี่ยนแปลงใน สังคมไทยสมัยรัชกาลที่ 5 ด้านใด ไม่ได้เป็นผลมา จากการยกเลิกระบบไพร่ (วิเคราะห์)	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	ข้อใด ไม่ใช่ผลที่ได้รับทาง เศรษฐกิจจากการยกเลิก ระบบไพร่ในสมัยรัชกาลที่ 5 (วิเคราะห์)	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	การปฏิรูปเศรษฐกิจที่มีผล ต่อการสร้างความมั่นคง แก่สถาบัน พระมหากษัตริย์ใน ตอนต้นของรัชกาลที่ 5 คือข้อใด (วิเคราะห์)	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง

จุดประสงค์ การเรียนรู้	รายการประเมิน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	แปลผล
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	การเสด็จประพาสยุโรป ของรัชกาลที่ 5 เกิด ประโยชน์ต่อประเทศชาติ ด้านใดมากที่สุด	ประเมินค่า	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
3. อธิบาย พัฒนาการ แนวคิด ประชาธิปไตย ใน ประเทศไทย	เป้าหมายสูงสุดของกลุ่ม ก้าวหน้า ร.ศ. 103 เสนอ ให้รัชกาลที่ 5 ปรับปรุง บ้านเมืองอย่างไร	เข้าใจ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	ข้อใดเป็นสาเหตุสำคัญที่ ทำให้เกิดค่ากราบบังคม ทูล ฯ ร.ศ. 103 ในสมัย รัชกาลที่ 5	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	ค่ากราบบังคมทูล ฯ ร.ศ. 103 ส่งผลต่อสังคมไทย สมัยรัชกาลที่ 5 ในเรื่องใด มากที่สุด	ประเมินค่า	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	กบฏ ร.ศ. 130 วางแผน ปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลง การปกครองเป็นลักษณะ ใด	จำ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	กบฏ ร.ศ. 130 ส่งผล สำคัญต่อการเมืองการ ปกครองของไทยในข้อใด	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	อุดมการณ์ของกบฏ ร.ศ. 130 ส่งผลต่อกลุ่ม การเมืองใด	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับการ เคลื่อนไหวเพื่อ เปลี่ยนแปลงการปกครอง เป็นประชาธิปไตย ก่อน พ.ศ. 2475	เข้าใจ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง

จุดประสงค์ การเรียนรู้	รายการประเมิน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	แปลผล
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
	ความตื่นตัวทางการเมือง และความไม่พอใจใน ระบอบการปกครองแบบ สมบูรณาญาสิทธิราชย์ของ บุคคลกลุ่มใดที่ทำให้ รัชกาลที่ 7 ต้องทรง ปรับปรุงการบริหาร ราชการแผ่นดิน	เข้าใจ	0	+1	+1	3	0.67	สอดคล้อง
	ข้อใดคือสาเหตุสำคัญที่ นำไปสู่การเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. 2475	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	ข้อใดไม่ใช่ผลกระทบที่เกิด จากการปฏิบัติเปลี่ยน แปลงการปกครอง พ.ศ. 2475	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	ภายหลังการเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา การปกครอง ระบอบประชาธิปไตยไทย ประสบปัญหาการล้มล้าง รัฐบาลและรัฐธรรมนูญอยู่ บ่อยครั้ง เพราะเหตุใดเป็น สำคัญ	ประเมินค่า	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
4. วิเคราะห์ ความสำคัญ ของสถาบัน พระมหากษัตริย์ที่มีต่อ แนวคิด ประชาธิปไตย	รัชกาลที่ 6 ทรง ดำเนินการอย่างไร เพื่อฝึก ให้ข้าราชการบริหารเข้าใจ ระบอบประชาธิปไตย	เข้าใจ	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	เพราะเหตุใดรัชกาลที่ 7 จึงทรงยอมรับการ เปลี่ยนแปลงการปกครอง ของคณะราษฎร	วิเคราะห์	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง

จุดประสงค์ การเรียนรู้	รายการประเมิน	ประเภท	ผู้เชี่ยวชาญ			$\sum R$	IOC	แปลผล
			คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3			
ยใน สังคมไทย	ความคิดเห็นทางการเมือง ของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับ คณะราษฎรสอดคล้องกันในเรื่องใด	ประเมินค่า	+1	+1	+1	3	1	สอดคล้อง
	ภายหลังการเปลี่ยนแปลง การปกครอง พ.ศ. 2475 แล้วสังคมไทยเป็นอย่างไร	วิเคราะห์	0	+1	+1	3	0.67	สอดคล้อง

*ค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่ได้คือ 0.97

ภาคผนวก ง

ตารางแผนผังการสร้างและวิเคราะห์ข้อสอบปรนัย

ตารางแผนการสร้างข้อสอบปรนัย เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย

เรื่องที่	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมิน	ความคิดสร้างสรรค์	รวม
1	1	4	-	8	2	-	15
2	1	4	-	7	3	-	15
รวม	2	8	-	15	5	-	30

ตารางวิเคราะห์ข้อสอบปรนัย เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย

จุดประสงค์ ตามแผนการจัดการเรียนรู้	พฤติกรรมการเรียนรู้					ความคิดสร้างสรรค์	รวม
	ความจำ	ความเข้าใจ	การนำไปใช้	การวิเคราะห์	การประเมิน		
แผน 1							
1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริม ความสร้างสรรค์ภูมิ ปัญญาไทย และ วัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อ สังคมไทยในยุคปัจจุบัน	1	4	-	4	1	-	11
2. วิเคราะห์ผลของการ ปฏิรูปในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีต่อสังคมไทย	-	-	-	4	1	-	5
แผน 2							
1. อธิบายพัฒนาการแนวคิด ประชาธิปไตยในประเทศไทย	1	3	-	5	2	-	11
2. วิเคราะห์ความสำคัญของ สถาบันพระมหากษัตริย์ที่ มีต่อแนวคิดประชาธิปไตย ในสังคมไทย	-	1	-	2	1	-	4
รวม	2	8	-	15	5	-	30

ภาคผนวก จ

ค่าความยากง่ายและค่าอำนาจจำแนกของแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

ข้อที่	ค่าความ ยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	หมายเหตุ	ข้อที่	ค่าความ ยากง่าย (p)	ค่าอำนาจ จำแนก (r)	หมายเหตุ
1	0.50	.27		16	0.59	.45	
2	0.41	.64		17	0.32	.45	
3	0.50	.64		18	0.68	.64	
4	0.55	.36		19	0.45	.73	
5	0.55	.36		20	0.64	.36	
6	0.59	.45		21	0.50	.45	
7	0.55	.55		22	0.45	.55	
8	0.50	.45		23	0.50	.64	
9	0.41	.82		24	0.36	.55	
10	0.50	.45		25	0.45	.73	
11	0.55	.73		26	0.68	.45	
12	0.64	.73		27	0.45	.36	
13	0.41	.45		28	0.55	.55	
14	0.36	.36		29	0.55	.55	
15	0.59	.45		30	0.64	.73	

*ค่าความยากง่าย (p) ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.32 – 0.68

**ค่าความยากง่าย (r) ที่ได้อยู่ระหว่าง 0.27 – 0.82

***ค่าความเชื่อมั่นของแบบทดสอบ 0.91

ภาคผนวก ฉ

คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน

คะแนนจากการทดสอบก่อนเรียน - หลังเรียน
เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4
ที่จัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์ คะแนน 30 คะแนน

เลขที่	Pretest	Posttest	D	D ²	เลขที่	Pretest	Posttest	D	D ²
1	14	23	9	81	18	12	15	3	9
2	16	18	2	4	19	8	16	8	64
3	10	20	10	100	20	10	15	5	25
4	12	16	4	16	21	7	15	8	64
5	8	20	12	144	22	15	15	0	0
6	8	17	9	81	23	11	23	12	144
7	13	17	4	16	24	17	23	6	36
8	12	25	13	169	25	13	15	2	4
9	7	20	13	169	26	16	23	7	49
10	15	25	10	100	27	12	18	6	36
11	10	16	6	36	28	12	21	9	81
12	13	16	3	9	29	20	29	9	81
13	6	18	12	144	30	11	15	4	16
14	16	17	1	1	31	14	16	2	4
15	9	15	6	36	32	10	21	11	121
16	9	18	9	81	33	11	15	4	16
17	6	15	9	81	34	13	15	2	4
						296	450	230	2022
						$\sum x$	$\sum x$	$\sum x$	$\sum x$
						11.65	18.41		
						\bar{X}	\bar{X}		
						.574	.638		
						S.D.	S.D.		

ภาคผนวก ช
แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน
เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย

1. เพราะเหตุใดการปฏิรูปการปกครองส่วนภูมิภาคจึงเป็นหัวใจสำคัญของการปกครองในสมัยรัชกาลที่ 5 (วิเคราะห์)
 - ก. ป้องกันไม่ให้เสียกำลังคน
 - ข. ป้องกันหัวเมืองก่อกบฏ
 - ค. ป้องกันมิให้ภาษีอากรรั่วไหล
 - ง. ป้องกันมิให้ชาติตะวันตกเข้าแทรกแซง
2. การปฏิรูปการปกครองสมัยรัชกาลที่ 5 ส่งผลต่ออำนาจสมบูรณ์ญาสิทธิราชย์ของพระมหากษัตริย์อย่างไร (วิเคราะห์)
 - ก. ทรงมีอำนาจอย่างสมบูรณ์ทั่วราชอาณาจักร
 - ข. ทรงมีอำนาจภายใต้กฎหมายบ้านเมือง
 - ค. ทรงมีอำนาจเฉพาะภายในราชธานี
 - ง. ทรงเป็นกษัตริย์แบบธรรมราชา
3. รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งสุขาภิบาลท่าฉลอม เมืองสมุทรสาคร เพื่อจุดมุ่งหมายใด (วิเคราะห์)
 - ก. ทดลองการปฏิบัติงานของข้าราชการ
 - ข. ฝึกให้ราษฎรมีส่วนร่วมในการปกครอง
 - ค. รักษาความสะอาดของบ้านเมือง
 - ง. เตรียมพระราชทานรัฐธรรมนูญ
4. ระบบเทศบาลในสมัยรัชกาลที่ 5 มีลักษณะสอดคล้องกับการปกครองในข้อใด (วิเคราะห์)
 - ก. การปกครองเขตการปกครองพิเศษ
 - ข. การปกครองท้องถิ่น
 - ค. การปกครองส่วนกลาง
 - ง. การปกครองส่วนภูมิภาค

5. การปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงดำเนินการลักษณะใด (เข้าใจ)
- ออกกฎหมายจัดการศึกษาภาคบังคับ
 - ใช้วัดเป็นศูนย์กลางจัดการเรียนการสอน
 - จัดตั้งโรงเรียนในระบบการศึกษาแผนใหม่
 - จัดการศึกษาเฉพาะบุตรหลานเจ้านายและขุนนาง
6. จุดมุ่งหมายเริ่มแรกของการปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 คือข้อใด (เข้าใจ)
- ผลิตคนเข้ารับราชการ
 - ไม่ให้ชาวต่างชาติดูถูก
 - ลดช่องว่างระหว่างชนชั้น
 - ให้คนไทยไปศึกษาต่างประเทศ
7. การเปลี่ยนแปลงในสังคมไทยสมัยรัชกาลที่ 5 ด้านใด **ไม่ได้**เป็นผลมาจากการยกเลิกระบบไพร่ (วิเคราะห์)
- ประชาชนมีโอกาสฝึกทหารอาชีพเพื่อเข้ารับราชการประจำ
 - ประชาชนมีส่วนร่วมในการบริหารประเทศมากขึ้น
 - ประชาชนมีโอกาสเลื่อนสถานภาพทางสังคม
 - ประชาชนมีอิสระตั้งถิ่นฐานและประกอบอาชีพ
8. ข้อใด **ไม่ใช่**ผลที่ได้รับทางเศรษฐกิจจากการยกเลิกระบบไพร่ในสมัยรัชกาลที่ 5 (วิเคราะห์)
- ขุนนางมีรายได้เพิ่มขึ้น
 - มีผลผลิตในไร่นาเพิ่มมากขึ้น
 - มีรายได้จากภาษีเพิ่มมากขึ้น
 - เศรษฐกิจของประเทศขยายตัว
9. การปฏิรูปเศรษฐกิจที่มีผลต่อการสร้างความมั่นคงแก่สถาบันพระมหากษัตริย์ในตอนต้นของรัชกาลที่ 5 คือข้อใด (วิเคราะห์)
- การเริ่มจัดทำงบประมาณแผ่นดิน
 - การยกเลิกระบบเจ้าภาษีนายอากร
 - การจ่ายเงินเดือนแก่ข้าราชการ
 - การจัดตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์

10. ข้อใด **ไม่ใช่** การปฏิรูประบบการเงินและการธนาคารในสมัยรัชกาลที่ 5 (จำ)
- จัดพิมพ์ธนบัตร
 - จัดตั้งธนาคารออมสิน
 - จัดตั้งแบงค์สยามกัมมาจล
 - จัดให้ใช้หน่วยเงินตราเป็นบาทและสตางค์
11. การปฏิรูประบบการคลังสมัยรัชกาลที่ 5 ข้อใด เพื่อเก็บรวบรวมรายได้ของแผ่นดินและป้องกันไม่ให้เงินภาษีของรัฐรั่วไหล (เข้าใจ)
- จัดตั้งพระคลังข้างที่
 - จัดตั้งหอการค้าไทย
 - จัดตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์
 - จัดทำงบประมาณแผ่นดิน
12. ข้อใดคือประโยชน์สำคัญที่สุดที่ได้รับจากการเสด็จประพาสต้น (ประเมินค่า)
- ประหยัดรายจ่าย
 - ทราบความเป็นอยู่ของราษฎร
 - ได้พูดคุยอย่างใกล้ชิดกับราษฎร
 - ทราบการทำงานของข้าราชการท้องถิ่น
13. การเสด็จประพาสยุโรปของรัชกาลที่ 5 เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติด้านใดมากที่สุด (ประเมินค่า)
- เศรษฐกิจการค้า
 - การปฏิรูปสังคม
 - การพัฒนาบ้านเมือง
 - เอกราชและความมั่นคง
14. การเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรกของรัชกาลที่ 5 มุ่งหวังให้รัสเซียช่วยไทยในเรื่องใด (เข้าใจ)
- ยุติการคุกคามไทย
 - รับรองเอกราชของไทย
 - พัฒนากองทัพไทยให้ทันสมัย
 - ถ่วงดุลอำนาจกับอังกฤษและฝรั่งเศส

15. การเสด็จประพาสฝรั่งเศสของรัชกาลที่ 5 ในปี พ.ศ.2440 มีจุดมุ่งหมายที่แตกต่างจากการเสด็จประพาสประเทศอื่น ๆ คือข้อใด (วิเคราะห์)
- ก. เจริญการณืพิพาท
 - ข. รักษาอาการประชวร
 - ค. ถ่ายทอดวิทยาการสมัยใหม่
 - ง. ศึกษาดูงานความเจริญของบ้านเมือง
16. เป้าหมายสูงสุดของกลุ่มก้าวหน้า ร.ศ. 103 เสนอให้รัชกาลที่ 5 ปรับปรุงบ้านเมืองอย่างไร (เข้าใจ)
- ก. จัดตั้งกระทรวง
 - ข. ให้มีรัฐธรรมนูญและรัฐสภา
 - ค. ปฏิรูปการปกครองหัวเมือง
 - ง. ให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่น สุขาภิบาล
17. ข้อใดเป็นสาเหตุทำให้เกิดคำกราบบังคมทูล ฯ ร.ศ. 103 ในสมัยรัชกาลที่ 5 (วิเคราะห์)
- ก. ความล่าหลังของบ้านเมือง
 - ข. การเผยแพร่ลัทธิสังคมนิยม
 - ค. ภัยคุกคามจากชาติมหาอำนาจ
 - ง. การปกครองส่วนหัวเมืองหละหลวม
18. คำกราบบังคมทูล ฯ ร.ศ. 103 ส่งผลต่อสังคมไทยสมัยรัชกาลที่ 5 ในเรื่องใดมากที่สุด(ประเมินค่า)
- ก. เศรษฐกิจ
 - ข. การศึกษา
 - ค. การเมืองการปกครอง
 - ง. ความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ
19. กบฏ ร.ศ. 130 วางแผนปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นลักษณะใด (จำ)
- ก. พระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ
 - ข. สาธารณรัฐและเผด็จการทหาร
 - ค. มีรัฐบาลบริหารประเทศ
 - ง. มีพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง

20. กฎ ร.ศ. 130 ส่งผลสำคัญต่อการเมืองการปกครองของไทยในข้อใด (วิเคราะห์)
- ก. มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายแม่บทในการปกครองประเทศในสมัยรัชกาลที่ 6
 - ข. เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 ในเวลาต่อมาได้สำเร็จ
 - ค. การจับกุม กฎ ร.ศ. 130 ตัดสินประหารชีวิตและจำคุกทำให้ไม่เกิดกบฏอีก
 - ง. มีการจำลองการปกครองแบบระบบสาธารณรัฐ
21. รัชกาลที่ 6 ทรงดำเนินการอย่างไร เพื่อฝึกให้ข้าราชการเข้าใจระบอบประชาธิปไตย (เข้าใจ)
- ก. จัดตั้งเทศบาล
 - ข. จัดตั้งกองลูกเสือป่า
 - ค. จัดตั้งเมืองจำลองดุสิตธานี
 - ง. จัดทำหนังสือพิมพ์ดุสิตสมิต
22. อุทมการณ์ของกฎ ร.ศ. 130 ส่งผลต่อกลุ่มการเมืองใด (วิเคราะห์)
- ก. คณะราษฎร
 - ข. เสรีไทย
 - ค. กบฏบวรเดช
 - ง. อภิรัฐมนตรีสภา
23. ข้อใดไม่เกี่ยวข้องกับการเคลื่อนไหวเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตย ก่อน พ.ศ. 2475 (เข้าใจ)
- ก. ความคิดเห็นของเทียนวรรณ และ ก.ศ.ร.กุหลาบ นักหนังสือพิมพ์
 - ข. เกิดกบฏเงี้ยวเมืองแพร่ และกบฏผู้มีบุญในภาคอีสานสมัยรัชกาลที่ 5
 - ค. กฎ ร.ศ. 130 ในสมัยรัชกาลที่ 6 ของกลุ่มนายทหารชั้นผู้น้อย
 - ง. คำกราบบังคมทูลของกลุ่มหัวก้าวหน้า ร.ศ. 103 สมัยรัชกาลที่ 5
24. ความตื่นตัวทางการเมืองและความไม่พอใจในระบอบการปกครองแบบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ของบุคคลกลุ่มใดที่ทำให้รัชกาลที่ 7 ต้องทรงปรับปรุงการบริหารราชการแผ่นดิน (เข้าใจ)
- ก. สามัญชน
 - ข. ขุนนาง
 - ค. ชนชั้นกลาง
 - ง. เจ้านาและเชื้อพระวงศ์

25. ข้อใดคือสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (วิเคราะห์)
- ความขัดแย้งในกองทัพ
 - แรงกดดันจากมหาอำนาจตะวันตก
 - ความขัดแย้งระหว่างพระมหากษัตริย์กับขุนนาง
 - การได้รับการศึกษาและแนวคิดประชาธิปไตยจากโลกตะวันตก
26. เพราะเหตุใดรัชกาลที่ 7 จึงทรงยอมรับการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร (วิเคราะห์)
- ขาดกำลังที่จะต่อสู้
 - ไม่อยากให้คนไทยรบกันเอง
 - เพื่อรักษาชีวิตของตัวเอง
 - เกรงอำนาจของคณะราษฎร
27. ข้อใดไม่ใช่ผลกระทบที่เกิดจากการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 (วิเคราะห์)
- คณะราษฎรยุติบทบาททางการเมือง
 - การสิ้นสุดระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
 - มีรัฐธรรมนูญเป็นหลักในการปกครองประเทศ
 - ประชาธิปไตยไม่ราบรื่นเกิดรัฐประหารอยู่บ่อยครั้ง
28. ภายหลังจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เป็นต้นมา การปกครองระบอบประชาธิปไตยไทยประสบปัญหาที่มีการล้มล้างรัฐบาลและรัฐธรรมนูญอยู่บ่อยครั้ง เพราะเหตุใดเป็นสำคัญ (ประเมินค่า)
- ความขัดแย้งของพรรคการเมือง
 - การยุบสภาผู้แทนราษฎร
 - การประชุมประท้วง
 - การทำรัฐประหาร
29. ความคิดเห็นทางการเมืองของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวกับคณะราษฎรสอดคล้องกันในเรื่องใด (ประเมินค่า)
- ปรัชญาของการปกครองแบบประชาธิปไตย
 - ระยะเวลาในการเปลี่ยนถ่ายอำนาจเป็นประชาธิปไตย
 - ความเชื่อมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยคณะบุคคล
 - ความเชื่อมั่นว่าสถาบันกษัตริย์สามารถเปลี่ยนถ่ายอำนาจไปสู่ประชาธิปไตยได้

30. ภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 แล้วสังคมไทยเป็นอย่างไร (วิเคราะห์)

- ก. คณะราษฎรเป็นกลุ่มบุคคลที่มีอำนาจมากตามรัฐธรรมนูญ
- ข. คนไทยทุกคนมีความเสมอภาคภายใต้กฎหมายเดียวกัน
- ค. สตรีไทยยังไม่มีสิทธิในการออกเสียงเลือกตั้งจนถึงสงครามโลกครั้งที่ 2
- ง. พระภิกษุสงฆ์มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งสภาผู้แทนราษฎรจนถึง พ.ศ. 2500

เฉลย

ข้อ	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15
เฉลย	ง	ก	ข	ง	ค	ก	ข	ก	ง	ข	ค	ข	ง	ง	ก
ข้อ	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
เฉลย	ข	ค	ค	ก	ข	ค	ก	ข	ค	ง	ข	ก	ง	ก	ข

ภาคผนวก ซ

แผนการจัดการเรียนรู้โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์

เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 1
(โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รหัสวิชา ส 31104 วิชาประวัติศาสตร์ 2
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย

เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5

เวลา 5 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความ
ภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด ม.4-6/3 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย
ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

2. สาระสำคัญ/ความคิดรวบยอด

ปัจจัยสำคัญที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อ
สังคมไทยในยุคปัจจุบัน คือการปฏิรูปบ้านเมืองให้ทันสมัยในสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อให้รอดพ้นจากการคุกคามของลัทธิจักรวรรดินิยม พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ปฏิรูปบ้านเมืองเริ่มจากการเสริมสร้างอำนาจขององค์พระมหากษัตริย์ เพื่อ
ความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบายยุทธศาสตร์ป้องกันตัว และการปฏิรูปบ้านเมืองให้ทันสมัย
แบบตะวันตก โดยการปฏิรูปทุกด้านดำเนินไปพร้อม ๆ กัน ทั้งด้านการปกครอง สังคม และเศรษฐกิจ
ซึ่งเป็นรากฐานความเจริญก้าวหน้าในปัจจุบัน

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

1. วิเคราะห์สาเหตุและผลของการปฏิรูปในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีต่อสังคมไทย
2. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อ
สังคมไทยในยุคปัจจุบัน

ด้านทักษะกระบวนการ

นำเสนอผลการศึกษา

ด้านคุณลักษณะ

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

ด้านสมรรถนะสำคัญของผู้เรียน

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี

4. สาระการเรียนรู้

สาเหตุและผลของการปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 ประกอบด้วย

1. การปฏิรูปด้านการปกครอง
2. การปฏิรูปด้านสังคม
3. การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ
4. การเสด็จประพาสยุโรปและหัวเมืองสมัยรัชกาลที่ 5

5. ภาระงาน/ชิ้นงาน

5.1 ภาระงาน

จัดทำคลิปวิดีโอสั้นการปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 และนำเสนอหน้าชั้นเรียน

5.2 ชิ้นงาน

คลิปวิดีโอสั้นการปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5

6. กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ทดสอบก่อนเรียนเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ
2. แฉ่งจุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้จบแล้วนักเรียนสามารถ

2.1 วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่ง

มีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน

2.2 วิเคราะห์ผลของการปฏิรูปในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีผลต่อสังคมไทย

ชั่วโมงที่ 1

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ให้นักเรียนดูคลิปวิดีโอเรื่อง รัชกาลที่ 5 กับการพัฒนาสยามให้ทันสมัย เมื่อจักรวรรดินิยมรุกรานสู่เอเชีย เพื่อให้เข้าใจสถานการณ์หรือเหตุการณ์บ้านเมืองในสมัยนั้น

2. ตั้งคำถามนำเข้าสู่บทเรียน ดังนี้

2.1) เพราะเหตุใดรัชกาลที่ 5 จึงต้องพัฒนาประเทศให้ทันสมัย

2.2) การพัฒนาประเทศให้ทันสมัยรัชกาลที่ 5 พัฒนาประเทศด้านใดบ้าง

ชั้นสอน

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม เท่า ๆ กัน เพื่อศึกษาเรื่องสาเหตุและผลของการปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 ในประเด็น ดังนี้

กลุ่มที่ 1 การปฏิรูปด้านการปกครอง

กลุ่มที่ 2 การปฏิรูปด้านสังคม

กลุ่มที่ 3 การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ

กลุ่มที่ 4 การเสด็จประพาสยุโรปและหัวเมือง

2. ให้แต่ละกลุ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นหัวข้อที่ได้ศึกษาให้ได้มากที่สุด เพื่อนำไปสู่การค้นคว้าความรู้

3. ให้แต่ละกลุ่มออกมาเขียนข้อคำถามของกลุ่มบนกระดาน และให้นักเรียนในห้องเรียนร่วมกันเรียบเรียงข้อคำถามให้ถูกต้อง เหมาะสม และจัดหมวดหมู่

4. แจกใบงานที่ 1 เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 ให้แต่ละกลุ่มประชุมเพิ่มเติมหาข้อสรุปของข้อคำถามและประเด็นที่จะต้องค้นคว้าหาความรู้ของกลุ่ม ลงในใบงานกิจกรรมที่ 1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 2 รวบรวมหลักฐาน

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันค้นคว้าข้อมูลหลักฐาน รวบรวมแหล่งค้นคว้าข้อมูล หลักฐานให้ได้มากที่สุดและครอบคลุมข้อคำถามหรือประเด็นที่ศึกษาที่สุด

2. แจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ตัวอย่างรายชื่อนักเรียน และเว็บไซต์ประกอบการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้กับนักเรียนแต่ละกลุ่ม

3. ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มรวบรวมข้อมูลหลักฐานโดยระบุแหล่งข้อมูลที่นำมาสนับสนุนประเด็นปัญหาและสมมติฐาน ลงในใบงานกิจกรรมที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน

4. แจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชการที่ 5 เพื่อเป็นแนวทางของเนื้อหาในการค้นคว้ารวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 3

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน

1. ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน ในใบงานที่ 1 กิจกรรมที่ 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน
2. ครูสังเกตการทำงานกลุ่ม ความร่วมมือของแต่ละกลุ่มในการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน และให้คำแนะนำเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 4

ขั้นที่ 4 ตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน

1. ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน ในใบงานที่ 1 กิจกรรมที่ 4 ตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน เกี่ยวกับผลที่เกิดจากการปฏิรูปในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่มีต่อสังคมไทย และวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริมความสร้างสรรค์ภูมิปัญญาไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่งมีผลต่อสังคมไทยในยุคปัจจุบัน
2. ครูสังเกตการทำงานกลุ่ม ความร่วมมือของแต่ละกลุ่มในการตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน และให้คำแนะนำเพิ่มเติม
3. ครูมอบหมายงานให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสร้างคลิปวิดีโอเกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นที่นักเรียนได้ศึกษา โดยให้นำความรู้จากการศึกษาโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์มาสร้างคลิปวิดีโอ นำเสนอตามขั้นตอนวิธีการทางประวัติศาสตร์ 5 ขั้นตอน ความยาวคลิปวิดีโอ 5-7 นาที เพื่อนำเสนอในชั่วโมงเรียนครั้งต่อไป
4. ให้แต่ละกลุ่มประชุมวางแผนการสร้างคลิปวิดีโอนำเสนอ

ชั่วโมงที่ 5

ขั้นที่ 5 นำเสนอผลการศึกษา

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอคลิปวิดีโอสรุปหัวข้อหรือประเด็นที่ได้ศึกษา และให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มกล่าวชื่นชมและให้ข้อเสนอแนะผลงานของกลุ่มที่นำเสนอ จนครบทุกกลุ่ม
2. ให้ตัวแทนกลุ่มวิพากษ์ผลงานการศึกษากลุ่มที่นำเสนอ โดยให้ชม 1 เรื่อง และเสนอแนะ 1 เรื่อง

ขั้นสรุป

ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นหรือหัวข้อที่ได้ศึกษาจากคลิปวิดีโอของแต่ละกลุ่มอีกครั้ง

ทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ

7. สื่อและแหล่งเรียนรู้

7.1 คลิปวิดีโอเรื่อง รัชกาลที่ 5 กับการพัฒนาสยามให้ทันสมัย เมื่อจักรวรรดินิยมรุกรานสู่เอเชีย <https://www.youtube.com/watch?v=Z8BiUPjiwqE>

7.2 หนังสือประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนอย่างไร. กรุงเทพฯ :กรมศาสนา

7.3 หนังสือรัชกาลที่ 5 กับการปฏิรูปสยาม. สำนักพิมพ์ Good Morning Publishing

7.4 https://reru.ac.th/articles/images/vijai_20_04_59_5.pdf

7.5 http://www.stabundamrong.go.th/web/book/54/b12_54.pdf

7.6 <http://valuablebook2.tkpark.or.th/2015/4/document1.html>

7.7 <https://reformvoice.com>

7.8 <https://pridi.or.th/th/content/2020/10/471>

7.9 <https://www.youtube.com/watch?v=jJRiQMcreA4>

7.10 https://www.matichon.co.th/article/news_1000127

8. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

1. ด้านความรู้			
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้ใน การวัด	เกณฑ์ การประเมินผล
1. วิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งเสริม ความสร้างสรรค์ภูมิปัญญา ไทย และวัฒนธรรมไทย ซึ่ง มีผลต่อสังคมไทยในยุค ปัจจุบัน	ทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 60
2. วิเคราะห์ผลของการ ปฏิรูปในสมัยรัชกาลที่ 5 ที่ มีต่อสังคมไทย			

2. ด้านทักษะ			
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้ใน การวัด	เกณฑ์ การประเมินผล
นำเสนอผลการศึกษา	ประเมินผลงานและการ นำเสนอ	แบบประเมินผล งานและการ นำเสนอ	ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 2
3. ด้านคุณลักษณะ			
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้ใน การวัด	เกณฑ์ การประเมินผล
1. ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน	สังเกตพฤติกรรมนักเรียน	แบบประเมิน คุณลักษณะ	ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 2
4. สมรรถนะ			
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้ใน การวัด	เกณฑ์ การประเมินผล
1. ความสามารถในการ สื่อสาร 2. ความสามารถในการคิด 3. ความสามารถในการใช้ เทคโนโลยี	สังเกตพฤติกรรมนักเรียน	แบบประเมิน สมรรถนะของ ผู้เรียน	ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 2

แบบประเมินผลงานและการนำเสนอ

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหาตอบข้อสมมติฐานได้ชัดเจน				
2	เรียบเรียงเนื้อหาได้ถูกต้อง				
3	วิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลได้ถูกต้อง				
4	มีการนำเสนอข้อคิดได้ชัดเจน				
	ด้านการนำเสนอ				
5	ใช้ภาษาสื่อสารได้ชัดเจน				
6	การนำเสนอมีขั้นตอนชัดเจน				
7	สื่อที่ใช้มีความสร้างสรรค์และชัดเจน				
	รวม				

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

- การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 4 คะแนน
 การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่ ให้ 3 คะแนน
 การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน ให้ 2 คะแนน
 การนำเสนอผลงานไม่สอดคล้องกับรายการประเมิน ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
22-28	4 หมายถึง ดีมาก
19-21	3 หมายถึง ดี
16-18	2 หมายถึง พอใช้
7-15	1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชื่อ..... นามสกุล.....ชั้น เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคะแนน				สรุปผล
	3	2	1	0	
1. ใฝ่เรียนรู้					
1.1 ตั้งใจ เพียรพยายาม ในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้					
1.2 แสวงหาความรู้จากทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
สรุปผลการประเมิน					
2. มุ่งมั่นในการทำงาน					
2.1 ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน					
2.2 ทำงานด้วยความเพียรพยายาม และอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย					
สรุปผลการประเมิน					

สรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายบุคคล

ดีเยี่ยม ดี ผ่าน ไม่ผ่าน

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
- ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
13-15	3 หมายถึง ดีเยี่ยม
9-12	2 หมายถึง ดี
1-8	1 หมายถึง พอใช้
0	0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน ได้ระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไปผ่านเกณฑ์

แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียน

ชื่อ..... นามสกุล.....ชั้น เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

สมรรถนะที่ประเมิน	ระดับคะแนน				สรุปผล
	3	2	1	0	
1. ความสามารถในการสื่อสาร					
1.1 มีความสามารถในการรับ – ส่งสาร					
1.2 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม					
1.3 ใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม					
สรุปผลการประเมิน					
2. ความสามารถในการคิด					
2.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อสร้างองค์ความรู้					
2.2 มีความสามารถในการคิดอย่างมีระบบ เพื่อสร้างองค์ ความรู้					
สรุปผลการประเมิน					
5. ความสามารถในการใช้เทคโนโลยี					
5.1 มีทักษะกระบวนการทางเทคโนโลยีในการแสวงหาความรู้					
5.2 สามารถนำเทคโนโลยีไปใช้พัฒนาตนเอง					
5.3 ใช้เทคโนโลยีในการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์					
สรุปผลการประเมิน					

สรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายบุคคล

ดีเยี่ยม

ดี

ผ่าน

ไม่ผ่าน

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(.....)

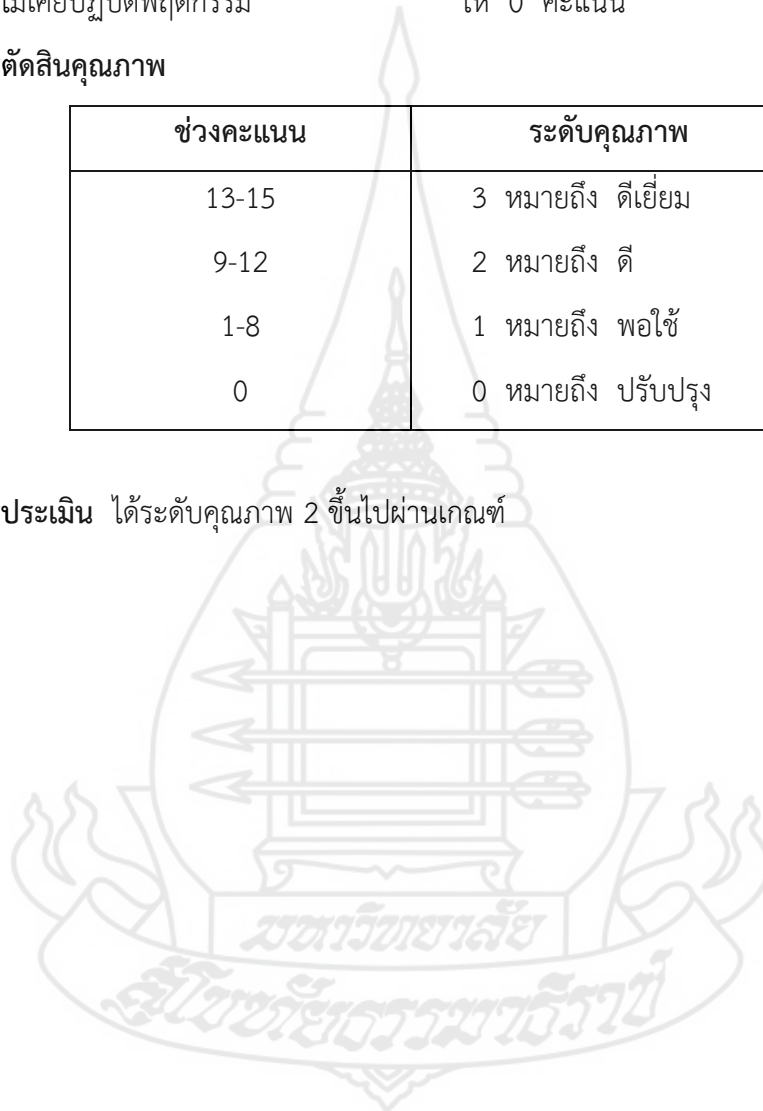
เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
- ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
13-15	3 หมายถึง ดีเยี่ยม
9-12	2 หมายถึง ดี
1-8	1 หมายถึง พอใช้
0	0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน ได้ระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไปผ่านเกณฑ์

ใบงานที่ 1

เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5

คำชี้แจง ใบงานที่ 1 การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน กิจกรรมที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน กิจกรรมที่ 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน และกิจกรรมที่ 4 ตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน รายชื่อสมาชิกกลุ่มที่..... ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/.....

1.
2.
3.
4.
5.

กิจกรรมที่ 1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน

ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานในประเด็นหรือหัวข้อในการศึกษา

1. ประเด็นหรือหัวข้อในการศึกษา.....
2. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
 - 2.1
 - 2.2
 - 2.3
 - 2.4
 - 2.5
 - 2.6
 - 2.7
 - 2.8
 - 2.9
 - 2.10

กิจกรรมที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน

ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มรวบรวมแหล่งข้อมูลโดยระบุแหล่งข้อมูลที่น่ามาสนับสนุนประเด็น
ปัญหาและสมมติฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน (จำนวน 3-5
หลักฐาน) โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ และคำอธิบายลงในตาราง

รายชื่อหลักฐาน หรือแหล่งข้อมูล	ประเภทของ หลักฐาน		การประเมินคุณค่า ของหลักฐาน		ความน่าเชื่อถือ ของหลักฐาน	
	หลักฐาน ขั้นต้น	หลักฐาน ขั้นรอง	การประเมิน ภายใน	การประเมิน ภายนอก	น่าเชื่อถือ	ไม่ น่าเชื่อถือ

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง ตัวอย่างรายชื่อหนังสือ และเว็บไซต์ประกอบการศึกษาค้นคว้า

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). ประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนอย่างไร.

กรุงเทพฯ :กรมศาสนา

พลาดิษฐ์ สิทธิธัญกิจ. (2549). รัชกาลที่ 5 กับการปฏิรูปสยาม. สำนักพิมพ์ Good Morning Publishing

โครงสร้างและหลักการบริหารราชการไทยในสมัยปฏิรูปประเทศ

https://reru.ac.th/articles/images/vijai_20_04_59_5.pdf

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวฯ

http://www.stabundamrong.go.th/web/book/54/b12_54.pdf

ชุมทรัพย์แผ่นดิน <http://valuablebook2.tkpark.or.th/2015/4/document1.html>

<https://reformvoice.com>

<https://pridi.or.th/th/content/2020/10/471>

<https://www.youtube.com/watch?v=jJRiQMcreA4>

https://www.matichon.co.th/article/news_1000127

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5

ต้นรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระองค์ทรงเผชิญอันตรายที่รุนแรงทั้งภายนอกและภายใน ปัญหาภายในคือความไม่มีเสถียรภาพแห่งสถาบันกษัตริย์และความล้มเหลวของระบบการบริหารราชการ ส่วนปัญหาภายนอกคือการคุกคามของลัทธิจักรวรรดินิยมฝรั่งเศส พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้พยายามแก้ไขปัญหาเหล่านี้ไปพร้อม ๆ กัน โดยเริ่มจากการเสริมสร้างอำนาจขององค์พระมหากษัตริย์ เพื่อความเป็นเอกภาพในการกำหนดนโยบาย ยุทธศาสตร์ป้องกันตัว การปฏิรูปได้ดำเนินไปพร้อม ๆ กัน ทั้งด้านการปกครอง สังคม และเศรษฐกิจ (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, น.217-219)

1. การปฏิรูปด้านการปกครอง

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงดำเนินการปฏิรูปการปกครองเป็น 2 ระยะ ตามขอบเขตของพระราชอำนาจ ดังนี้

1) การปกครองช่วง พ.ศ. 2411 - 2430 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพยายามดึงอำนาจการบริหารกลับคืนจากกลุ่มขุนนาง ทั้งนี้เพื่อสร้างความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของชาติ

2) การปกครองช่วง พ.ศ. 2430-2453 ระยะนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชอำนาจโดยสมบูรณ์ ดังนั้นจึงมีการนำมาตรการต่าง ๆ มาปฏิรูปการปกครองอย่างเร่งด่วน พร้อมกับการปรับปรุงด้านเศรษฐกิจสังคมอย่างเร่งรีบ

ด้านกฎหมายและการศาล พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงพยายามที่จะดึงอำนาจทางกฎหมายและการศาลกลับคืนมา โดยการปฏิรูปกฎหมายและการศาลของไทยมีแบบสากล

2. การปฏิรูปด้านสังคม

1) การเลิกระบบไพร่ เป็นการเปลี่ยนแปลงฐานะของไพร่ให้เป็นพลเมืองไม่ต้องถูกบังคับเกณฑ์แรงงาน ทำให้ราษฎรได้รับความเสมอภาคและมีฐานะความเป็นคนโดยสมบูรณ์ สาเหตุการยกเลิกระบบไพร่ เกิดจากภัยคุกคามจากลัทธิล่าเมืองขึ้นของประเทศมหาอำนาจตะวันตก ระบบไพร่สร้างความไม่เป็นธรรมในสังคม ความต้องการแรงงานรับจ้างทำงานในไร่นาและโรงงานมีจำนวนมาก ส่งผลให้ราษฎรไทยมีฐานะเป็นแรงงานอิสระ มีเสรีภาพในการประกอบอาชีพ เกิดผลดีต่อเศรษฐกิจของประเทศ การเลิกระบบไพร่ทำให้ราษฎรมีเวลาประกอบอาชีพทำไร่นาอย่างเต็มที่

2) **การเลิกทาส** ทาสเป็นบุคคลที่ไปมีอิสระในการดำเนินชีวิต ไม่มีกรรมสิทธิ์เป็นเจ้าของตัวเองต้องตกอยู่ใต้อำนาจของนายเงินเจ้าของทาส การมีทาสเป็นสัญลักษณ์ของความป่าเถื่อนล้าหลังด้อยความเจริญ จึงต้องยกเลิกทาสเพื่อป้องกันภัยคุกคามจากชาติมหาอำนาจ เพิ่มแรงงานเสรีในไร่นาและโรงงาน รัชกาลที่ 5 ทรงดำเนินการยกเลิกการมีทาส แบบค่อยเป็นค่อยไป ตราพระราชบัญญัติพิทักษ์เกษียณอายุลูกทาสลูก ไทย ร.ศ. 93 (พ.ศ. 2417) ส่งผลให้ราษฎรไทยได้รับการปลดปล่อยให้เป็นไท มีอิสระในแรงงานและการดำรงชีวิตของตน

3) **การปฏิรูปการศึกษา** พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งโรงเรียนและระบบการศึกษาใหม่ตามแบบตะวันตก เพื่อเตรียมคนเข้ารับราชการและเป็นการกำลังสำคัญในการพัฒนาความเจริญก้าวหน้าของประเทศ

4) **การปรับปรุงบ้านเมืองและวัฒนธรรมประเพณี** รัชกาลที่ 5 โปรดเกล้าฯ ให้ปรับปรุงความเจริญของบ้านเมืองและเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมประเพณีให้เหมาะสมกับยุคสมัยตามแบบอย่างสากล ยกเลิกประเพณีหมอบคลานเวลาเข้าเฝ้าของเจ้านายและขุนนาง ยกเลิกมหรสพมหาดไทยของข้าราชการชายในราชสำนัก ยกเลิกการนุ่งผ้าโจงกระเบนของข้าราชการฝ่ายทหารบก การสืบสันตติวงศ์โปรดเกล้าฯ ให้ยกเลิกตำแหน่งพระมหากษัตริย์ที่มีมาแต่เดิมและทรงสถาปนาตำแหน่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราชสยามมกุฎราชกุมารเป็นองค์รัชทายาทขึ้นแทน

การปรับปรุงความเจริญของบ้านเมือง รัชกาลที่ 5 ทรงริเริ่มสิ่งใหม่ ๆ มาสู่สังคมไทย โดยนำวิทยาการสมัยใหม่ของชาติตะวันตกมาใช้ในการพัฒนาประเทศ เพื่อความเจริญของบ้านเมืองความสะดวกสบายของประชาชน การคมนาคม สร้างถนน สะพานข้ามคลอง รถราง และกิจการรถไฟ การสื่อสาร ได้แก่ กิจการไปรษณีย์ โทรเลข และโทรศัพท์ สาธารณูปโภค ได้แก่ ไฟฟ้าและประปา

3. การปฏิรูปด้านเศรษฐกิจ

1) **การจัดระเบียบด้านการเงินการคลัง** มีการปรับปรุงระบบเงินตรา และผลิตเหรียญกษาปณ์ให้เป็นมาตรฐานสากล ราคาของเหรียญเปลี่ยนเป็นระบบสตางค์ตามมาตรฐานนิยม เริ่มมีการผลิตธนบัตร การเปลี่ยนแปลงมาตรฐานเงินเป็นมาตรฐานทองคำ รวมทั้งตั้งเงินทุนสำรองเพื่อรักษาอัตราแลกเปลี่ยนของเงินบาทไทยให้สอดคล้องกับสากล การตั้งธนาคาร จัดระเบียบวางมาตรฐานด้านการคลังให้เป็นระบบ การตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์ การจัดทำงบประมาณแผ่นดิน การยกเลิกระบบเจ้าภาษีอากรและอากรบางประเภท การจัดตั้งหน่วยงานที่มีหน้าที่จัดเก็บภาษีอากร

2) **การเพิ่มผลผลิตด้านเกษตรกรรม** การผลิตข้าวเพื่อส่งออกทำให้มีการบุกเบิก

ขยายพื้นที่เพาะปลูกมากขึ้น สนับสนุนให้หน่วยงานราชการและเอกชน ขุดคลองใหม่ และขุดลอกคลองเก่า รวมทั้งทำประตูกั้นน้ำ เพื่อเอื้อประโยชน์ต่อการใช้พื้นที่ในการเพาะปลูกและเป็นเส้นทางคมนาคมด้วย

3) การส่งเสริมด้านอุตสาหกรรม ในสมัยนี้ก็เกิดการผลิตรูปแบบใหม่ในเชิงอุตสาหกรรม เป็นการนำทรัพยากรในประเทศมาผลิต เพื่อการส่งออก โดยใช้เครื่องจักรกลเป็นแรงงาน เจ้าของกิจการส่วนใหญ่เป็นชาวจีนการผลิตแบบอุตสาหกรรม ได้แก่ โรงสีข้าว โรงเลื่อยจักร น้ำตาลทรายขาวเหมืองแร่

4) การส่งเสริมด้านการค้าและการพาณิชย์ ไทยได้ทำสนธิ สัญญาการค้ากับประเทศต่างๆ มีการตั้งกงสุลประจำยังต่างประเทศเพื่อส่งเสริมการค้าระหว่างไทยกับ ประเทศนั้นๆ ท่าเรือสำคัญของไทยที่ส่งสินค้าไป จำหน่ายประเทศคือ ท่าเรือคลองเตย

5) การส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจ ได้จัดสร้างงานสาธารณูปโภคที่เอื้อประโยชน์ เช่นการตัดถนนแบบใหม่ การสร้างทางรถไฟ การตั้งกรมไปรษณีย์และกรมโทรเลข หน่วยงานที่เอื้อประโยชน์ด้าน เศรษฐกิจ อีกหน่วยหนึ่งคือกรมแผนที่ ซึ่งได้ประโยชน์ในการระบุนิเวศป่าไม้ เหมืองแร่ และ การออกโฉนดที่ดิน

4. การเสด็จประพาสยุโรปและหัวเมืองสมัยรัชกาลที่ 5

1) การเสด็จประพาสทวีปเอเชีย

(1) ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2413 ประเทศที่เสด็จเยือน คือ สิงคโปร์(อาณานิคมของอังกฤษ) และชวา(อาณานิคมของฮอลันดา) เพื่อทอดพระเนตรความเจริญดินแดนอาณานิคมของชาติตะวันตก โดยที่สิงคโปร์ทอดพระเนตรการไปรษณีย์ โรงเรียน ศาล โรงพยาบาล อุโมงค์ ที่ปัดตาเวีย(ปัจจุบันคือจากาตาร์) ทอดพระเนตรที่ทำการของรัฐบาล โรงงานทำปิ่นไรเฟิล ศาล พิพิธภัณฑสถาน กิจการรถไฟ เป็นต้น

(2) ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2414 ประเทศที่เสด็จเยือน คือ อินเดีย(อาณานิคมของอังกฤษ) เพื่อทอดพระเนตรความเจริญ เช่น อุโมงค์เรือ ประปา เครื่องกลไฟ เรือรบกลไฟ เป็นต้น

(3) ครั้งที่ 3 พ.ศ. 2439 ประเทศที่เสด็จเยือน คือ ชวา(ครั้งที่ 2) เพื่อรักษาพระองค์ และทอดพระเนตรความเจริญ เช่น โรงเรียน โรงทหาร โรงพิมพ์ บุโรพุทโธ ตลาด ร้านค้า เป็นต้น

(4) ครั้งที่ 4 พ.ศ. 2445 ประเทศที่เสด็จเยือน คือ ชวา(ครั้งที่ 3) เพื่อรักษาพระองค์ และทอดพระเนตรความเจริญ เช่น สโมสรกองคอคอดเดียว สนามม้า โรงงานผลิตยาควินิน ไร่ยางพารา ไร่กาแฟ เป็นต้น

2) การเสด็จประพาสยุโรปของรัชกาลที่ 5

(1) ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2440 ประเทศที่เสด็จเยือน ได้แก่ อิตาลี สวิตเซอร์แลนด์ ออสเตรีย-ฮังการี รัสเซีย สวีเดน นอร์เวย์ เดนมาร์ก อังกฤษ เบลเยียม เยอรมนี เนเธอร์แลนด์ ฝรั่งเศส สเปน และโปรตุเกส *วัตถุประสงค์* เพื่อทออดพระเนตรความเจริญของยุโรปและเพื่อแสวงหาพันธมิตร รวมทั้งการเจรจากับฝรั่งเศสซึ่งคุกคามไทยอย่างหนัก โดยเฉพาะในวิกฤตการณ์ ร.ศ. 112

(2) ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2450 ประเทศที่เสด็จเยือน ได้แก่ อิตาลี มอนติคาร์โล สวิตเซอร์แลนด์ เยอรมนี ฝรั่งเศส อังกฤษ เดนมาร์ก นอร์เวย์ และเบลเยียม *วัตถุประสงค์* เพื่อรักษาพระองค์และปฏิบัติพระราชกรณียกิจเกี่ยวกับฝรั่งเศสซึ่งคุกคามไทยอยู่ตั้งแต่วิกฤตการณ์ ร.ศ. 112

3) การเสด็จประพาสภายในประเทศ การเสด็จประพาสหัวเมือง ทรงเสด็จประพาสหัวเมืองต่าง ๆ เกือบทุกภาค ยกเว้นภาคอีสานบางส่วนของภาคกลางและภาคเหนือ การเสด็จประพาสต้นครั้งแรกเมื่อ พ.ศ. 2447 และ ครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2449 ทำให้รับรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านโดยตรง

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย

รายวิชาประวัติศาสตร์ 2 รหัส ส31104 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. เพราะเหตุใดรัชกาลที่ 5 จึงต้องการปฏิรูปบ้านเมืองให้ทันสมัย
 - ก. การเสด็จประพาสยุโรป
 - ข. ขุนนางมีอำนาจทางการเมืองสูง
 - ค. ภัยคุกคามจากชาติมหาอำนาจตะวันตก
 - ง. เพื่อรองรับการเลิกระบบไพร่และการมีทาส
2. รัชกาลที่ 5 ยกเลิกการปกครองแบบจตุสดมภ์โดยจัดตั้งการปกครองแบบใดมาแทนที่
 - ก. กระทรวง
 - ข. สุขาภิบาล
 - ค. มณฑลเทศาภิบาล
 - ง. สถาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน
3. ระบบเทศาภิบาลในสมัยรัชกาลที่ 5 มีลักษณะสอดคล้องกับการปกครองในข้อใด
 - ก. การปกครองท้องถิ่น
 - ข. การปกครองท้องถิ่น
 - ค. การปกครองส่วนกลาง
 - ง. การปกครองส่วนภูมิภาค
4. ข้อใดหมายถึงการยกเลิกระบบไพร่ในสมัยรัชกาลที่ 5
 - ก. ยกเลิกการเกณฑ์ทหาร
 - ข. ล้มล้างระบบศักดินาและเข้าขุนมูลนาย
 - ค. ห้ามเจ้านายและขุนนางสะสมกำลังพล
 - ง. เปลี่ยนฐานะไพร่ให้เป็นพลเมืองและแรงงานเสรี

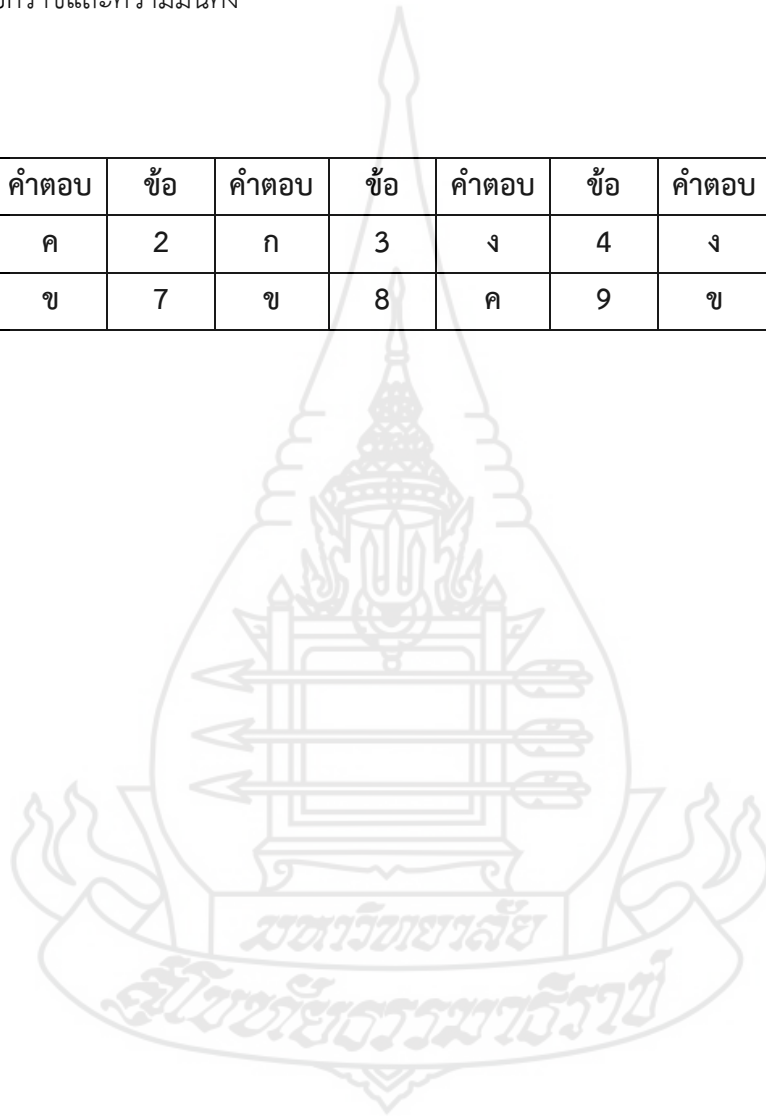
5. ข้อใดไม่ใช่สาเหตุที่ทำให้รัชกาลที่ 5 ทรงเลิกทาส
- ก. เพื่อเพิ่มจำนวนไพร่ในสังคมไทย
 - ข. เพื่อให้ให้เกิดแรงงานเสรีทำงานในไร่นา
 - ค. ปรับตัวให้รอดพ้นจากภัยคุกคามของชาติมหาอำนาจ
 - ง. เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม
6. การปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงดำเนินการลักษณะใด
- ก. ออกกฎหมายจัดการศึกษาภาคบังคับ
 - ข. จัดตั้งโรงเรียนในระบบการศึกษาแผนใหม่
 - ค. ใช้วัดเป็นศูนย์กลางจัดการเรียนการสอน
 - ง. จัดการศึกษาเฉพาะบุตรหลานเจ้านายและขุนนาง
7. ข้อใด ไม่ใช่การปฏิรูประบบการเงินและการธนาคารในสมัยรัชกาลที่ 5
- ก. จัดพิมพ์ธนบัตร
 - ข. จัดตั้งธนาคารออมสิน
 - ค. จัดตั้งแบงก์สยามกัมมาจล
 - ง. ใช้หน่วยเงินตราเป็นบาทและสตางค์
8. การปฏิรูประบบการคลังสมัยรัชกาลที่ 5 ข้อใด เพื่อเก็บรวบรวมรายได้ของแผ่นดินและป้องกันไม่ให้เงินภาษีของรัฐรั่วไหล
- ก. จัดตั้งพระคลังข้างที่
 - ข. จัดตั้งหอการค้าไทย
 - ค. จัดตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์
 - ง. จัดทำงบประมาณแผ่นดิน
9. ข้อใดคือประโยชน์สำคัญที่สุดที่ได้รับจากการเสด็จประพาสต้น
- ก. ประหยัดรายจ่าย
 - ข. ทราบความเป็นอยู่ของราษฎร
 - ค. ได้พูดคุยอย่างใกล้ชิดกับราษฎร
 - ง. ทราบการทำงานของข้าราชการท้องถิ่น

10. การเสด็จประพาสยุโรปของรัชกาลที่ 5 เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติด้านใดมากที่สุด

- ก. เศรษฐกิจการค้า
- ข. การปฏิรูปสังคม
- ค. การพัฒนาบ้านเมือง
- ง. เอกราชและความมั่นคง

เฉลย

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ค	2	ก	3	ง	4	ง	5	ก
6	ข	7	ข	8	ค	9	ข	10	ง

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง การปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย

รายวิชาประวัติศาสตร์ 2 รหัส ส31104 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. รัชกาลที่ 5 ยกเลิกการปกครองแบบจตุสดมภ์โดยจัดตั้งการปกครองแบบใดมาแทนที่
 - ก. สภาที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน
 - ข. มณฑลเทศาภิบาล
 - ค. สุขาภิบาล
 - ง. กระทรวง
2. ปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 มีเหตุผลสำคัญในข้อใด
 - ก. เพื่อรองรับการเลิกระบบไพร่และการมีทาส
 - ข. ภัยคุกคามจากชาติมหาอำนาจตะวันตก
 - ค. ขุนนางมีอำนาจทางการเมืองสูง
 - ง. การเสด็จประพาสยุโรป
3. การปกครองแบบมณฑลเทศาภิบาลในสมัยรัชกาลที่ 5 มีลักษณะสอดคล้องกับการปกครองในข้อใด
 - ก. การปกครองท้องถิ่น
 - ข. การปกครองท้องถิ่น
 - ค. การปกครองส่วนภูมิภาค
 - ง. การปกครองส่วนกลาง
4. รัชกาลที่ 5 ทรงเลิกทาส ด้วยเหตุผลสำคัญหลายประการ ยกเว้นข้อใด
 - ก. เพื่อเพิ่มจำนวนไพร่ในสังคมไทย
 - ข. เพื่อให้ให้เกิดแรงงานเสรีทำงานในไร่นา
 - ค. ปรับตัวให้รอดพ้นจากภัยคุกคามของชาติมหาอำนาจ
 - ง. เพื่อสร้างความเป็นธรรมในสังคม

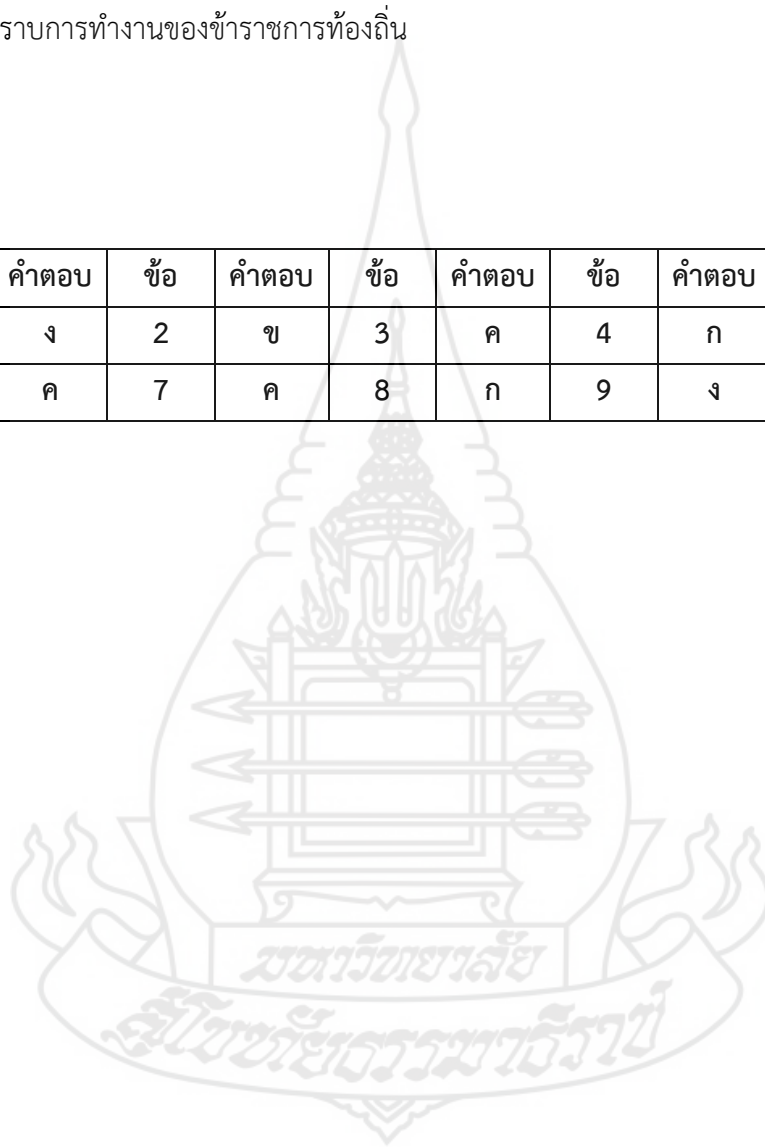
5. การปฏิรูปการศึกษาในสมัยรัชกาลที่ 5 ทรงดำเนินการลักษณะใด
- ก. ออกกฎหมายจัดการศึกษาภาคบังคับ
 - ข. จัดตั้งโรงเรียนในระบบการศึกษาแผนใหม่
 - ค. ใช้วัดเป็นศูนย์กลางจัดการเรียนการสอน
 - ง. จัดการศึกษาเฉพาะบุตรหลานเจ้านายและขุนนาง
6. การยกเลิกระบบไพร่ในสมัยรัชกาลที่ 5 หมายถึงข้อใด
- ก. ยกเลิกการเกณฑ์ทหาร
 - ข. ห้ามเจ้านายและขุนนางสะสมกำลังพล
 - ค. เปลี่ยนฐานะไพร่ให้เป็นพลเมืองและแรงงานเสรี
 - ง. ล้มล้างระบบศักดินาและเข้าขุนมูลนาย
7. การปฏิรูประบบการคลังสมัยรัชกาลที่ 5 ข้อใด เพื่อเก็บรวบรวมรายได้ของแผ่นดินและป้องกันไม่ให้เงินภาษีของรัฐรั่วไหล
- ก. จัดตั้งพระคลังข้างที่
 - ข. จัดตั้งหอการค้าไทย
 - ค. จัดตั้งหอรัษฎากรพิพัฒน์
 - ง. จัดทำงบประมาณแผ่นดิน
8. ในสมัยรัชกาลที่ 5 มีการปฏิรูประบบการเงินและการธนาคาร ยกเว้นข้อใด
- ก. จัดตั้งธนาคารออมสิน
 - ข. ใช้หน่วยเงินตราเป็นบาทและสตางค์
 - ค. จัดตั้งแบงค์สยามกัมมาจล
 - ง. จัดพิมพ์ธนบัตร
9. การเสด็จประพาสยุโรปของรัชกาลที่ 5 เกิดประโยชน์ต่อประเทศชาติด้านใดมากที่สุด
- ก. เศรษฐกิจการค้า
 - ข. การปฏิรูปสังคม
 - ค. การพัฒนาบ้านเมือง
 - ง. เอกราชและความมั่นคง

10. ข้อใดคือประโยชน์สำคัญที่สุดที่ได้รับจากการเสด็จประพาสต้น

- ก. ประหยัดรายจ่าย
- ข. ทราบความเป็นอยู่ของราษฎร
- ค. ได้พูดคุยอย่างใกล้ชิดกับราษฎร
- ง. ทราบการทำงานของข้าราชการท้องถิ่น

เฉลย

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ง	2	ข	3	ค	4	ก	5	ข
6	ค	7	ค	8	ก	9	ง	10	ข

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 2
(โดยวิธีการทางประวัติศาสตร์)

กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม รหัสวิชา ส 31104 วิชาประวัติศาสตร์ 2
ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2564

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย

เรื่อง แนวคิดประชาธิปไตย

เวลา 5 ชั่วโมง

1. มาตรฐานการเรียนรู้/ตัวชี้วัด

มาตรฐาน ส 4.3 เข้าใจความเป็นมาของชาติไทย วัฒนธรรม ภูมิปัญญาไทย มีความรักความ
ภูมิใจและธำรงความเป็นไทย

ตัวชี้วัด ม.4-6/2 วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ต่อชาติไทย

2. สาระสำคัญ

สถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญต่อชาติไทยในการปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย โดยเฉพาะการพัฒนาสังคมไทยสู่เสรีนิยมแนวคิดประชาธิปไตย ในยุคของความเปลี่ยนแปลงและแนวคิดทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตะวันตกที่มีอิทธิพลไปทั่วโลก และประเทศไทยก็ได้รับอิทธิพลของความเปลี่ยนแปลงนั้น จึงเกิดการเรียกร้องการปกครองระบอบประชาธิปไตยและเกิดเหตุการณ์สำคัญทางการเมืองที่ส่งผลต่อการปฏิรูปบ้านเมือง เริ่มตั้งแต่ เหตุการณ์คำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103 ในสมัยรัชกาลที่ 5 กบฏ ร.ศ. 130 ในสมัยรัชกาลที่ 6 การวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมัยรัชกาลที่ 6 และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ในสมัยรัชกาลที่ 7 จากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์สู่ระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ในการปฏิรูปบ้านเมืองไปสู่แนวคิดประชาธิปไตยนั้นสถาบันพระมหากษัตริย์มีความสำคัญอย่างยิ่งในฐานะประมุขและผู้ปกครองประเทศ นำพาประเทศไปสู่ปฏิรูปบ้านเมืองให้ทันสมัยตามกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลก

3. จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้

1. อธิบายพัฒนาการแนวคิดประชาธิปไตยในประเทศไทย

2. วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อแนวคิดประชาธิปไตยในสังคมไทย

ด้านทักษะกระบวนการ

นำเสนอผลการศึกษา

ด้านคุณลักษณะ

1. ใฝ่เรียนรู้
2. มุ่งมั่นในการทำงาน

สมรรถนะ

1. ความสามารถในการสื่อสาร
2. ความสามารถในการคิด

4. สารการเรียนรู้

ประเด็นสำคัญสำคัญประวัติศาสตร์ไทย เกี่ยวกับแนวคิดประชาธิปไตย

1. คำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103 สมัยรัชกาลที่ 5
2. กบฏ ร.ศ. 130 สมัยรัชกาลที่ 6
3. การวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย สมัยรัชกาลที่ 6
4. การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

5. ภาระงาน/ชิ้นงาน

5.1 ภาระงาน

จัดทำแผนผังความคิด(Mind map)แนวคิดประชาธิปไตยและนำเสนอหน้าชั้นเรียน

5.2 ชิ้นงาน

แผนผังความคิด(Mind map)แนวคิดประชาธิปไตย

6. กระบวนการจัดการเรียนรู้

1. ทดสอบก่อนเรียนเป็นแบบทดสอบแบบปรนัย 4 ตัวเลือก จำนวน 10 ข้อ
2. แจ้งจุดประสงค์การเรียนรู้ เมื่อนักเรียนเรียนเรื่องนี้จบแล้วนักเรียนสามารถ
 - 2.1 อธิบายพัฒนาการแนวคิดประชาธิปไตยในประเทศไทย
 - 2.2 วิเคราะห์แนวคิดประชาธิปไตยที่มีผลต่อสังคมไทย

ชั่วโมงที่ 1

ชั้นนำเข้าสู่บทเรียน

1. ให้นักเรียนดูภาพพ่อขุนรามคำแหงมหาราชกับประชาชนสันกระดิ่งหน้าประตู่วัง และภาพรัชกาลที่ 7 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475

2. ตั้งคำถามนำเข้าสู่บทเรียน ดังนี้

2.1) นักเรียนเห็นอะไรในภาพ 2 ภาพ นี้ มีความเกี่ยวข้องกับอะไรบ้าง

2.2) ลักษณะการปกครองของ 2 ภาพนี้ มีความเหมือนหรือต่างกันอย่างไรบ้าง

2.3) นักเรียนแนวคิดประชาธิปไตยในประเทศไทยก่อนการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 เริ่มต้นขึ้นเมื่อไหร่

ขั้นสอน

ขั้นที่ 1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน

1. ให้นักเรียนแบ่งกลุ่ม 4 กลุ่ม เท่า ๆ กัน เพื่อศึกษาเรื่องการปฏิรูปบ้านเมืองในสมัยรัชกาลที่ 5 ในประเด็น ดังนี้

กลุ่มที่ 1 คำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103 สมัยรัชกาลที่ 5

กลุ่มที่ 2 กบฏ ร.ศ. 130 สมัยรัชกาลที่ 6

กลุ่มที่ 3 การวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมัยรัชกาลที่ 6

กลุ่มที่ 4 การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

2. ให้แต่ละกลุ่มตั้งคำถามเกี่ยวกับประเด็นหัวข้อที่ได้ศึกษาให้ได้มากที่สุด เพื่อนำไปสู่การค้นคว้าความรู้

3. ให้แต่ละกลุ่มออกมาเขียนข้อคำถามของกลุ่มบนกระดาน และให้นักเรียนในห้องเรียนร่วมกันเรียบเรียงข้อคำถามให้ถูกต้อง เหมาะสม และจัดหมวดหมู่

4. แจกใบงานที่ 1 เรื่อง แนวคิดประชาธิปไตย ให้แต่ละกลุ่มประชุมเพิ่มเติมหาข้อสรุปของข้อคำถามและประเด็นที่จะต้องค้นคว้าหาความรู้ของกลุ่ม ลงในใบงานกิจกรรมที่ 1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน

ชั่วโมงที่ 2

ขั้นที่ 2 รวบรวมหลักฐาน

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มช่วยกันค้นหาข้อมูลหลักฐาน รวบรวมแหล่งค้นหาข้อมูล หลักฐานให้ได้มากที่สุดและครอบคลุมข้อความหรือประเด็นที่ศึกษาที่สุด
2. แจกใบความรู้ที่ 1 เรื่อง ตัวอย่างรายชื่อหนังสือ และเว็บไซต์ประกอบการศึกษาค้นคว้าเพิ่มเติมให้กับนักเรียนแต่ละกลุ่ม
3. ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มรวบรวมแหล่งข้อมูลหลักฐาน โดยระบุแหล่งข้อมูลที่น่าสนใจ สนับสนุนประเด็นปัญหาและสมมติฐาน ลงในใบงานกิจกรรมที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน
4. แจกใบความรู้ที่ 2 เรื่อง แนวคิดประชาธิปไตย เพื่อเป็นแนวทางของเนื้อหาในการค้นคว้า รวบรวมข้อมูลเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 3

ขั้นที่ 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน

1. ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน ในใบงานที่ 1 กิจกรรมที่ 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน
2. ครูสังเกตการทำงานกลุ่ม ความร่วมมือของแต่ละกลุ่มในการวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน และให้คำแนะนำเพิ่มเติม

ชั่วโมงที่ 4

ขั้นที่ 4 ตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน

1. ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน ในใบงานที่ 1 กิจกรรมที่ 4 ตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน เกี่ยวกับพัฒนาการแนวคิดประชาธิปไตยในประเทศไทย วิเคราะห์ความสำคัญของสถาบันพระมหากษัตริย์ที่มีต่อแนวคิดประชาธิปไตยในสังคมไทย
2. ครูสังเกตการทำงานกลุ่ม ความร่วมมือของแต่ละกลุ่มในการตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน และให้คำแนะนำเพิ่มเติม
3. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มสรุปความรู้ โดยนำความรู้จากการศึกษาโดยวิธีการทางประวัติศาสตร์สรุปเป็นแผนผังความคิด (Mind map) เกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นที่นักเรียนได้ศึกษา เพื่อนำเสนอในชั่วโมงเรียนครั้งต่อไป

ชั่วโมงที่ 5

ขั้นที่ 5 นำเสนอผลการศึกษา

1. ให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอแผนผังความคิดเกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นที่นักเรียนได้ศึกษา และให้ตัวแทนของแต่ละกลุ่มกล่าวชื่นชมและให้ข้อเสนอแนะผลงานของกลุ่มที่นำเสนอ จนครบทุกกลุ่ม
 2. ให้ตัวแทนกลุ่มวิพากษ์ผลงานการศึกษากลุ่มที่นำเสนอ โดยให้ชม 1 เรื่อง และเสนอแนะ 1 เรื่อง
- ขั้นสรุป**
- ครูและนักเรียนร่วมกันสรุปประเด็นหรือหัวข้อที่ได้ศึกษาจากแผนผังความคิดเกี่ยวกับหัวข้อหรือประเด็นที่นักเรียนได้ศึกษา ของแต่ละกลุ่มอีกครั้ง
- ทำแบบทดสอบหลังเรียน จำนวน 10 ข้อ

7. สื่อและแหล่งเรียนรู้

- 7.1 รูปภาพอนุกรมคำแห่งมหาธาตุนครกับประชาชนสิ้นกระตือรือร้นหน้าประตูวัง และภาพรัชกาลที่ 7 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงลงพระปรมาภิไธยในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475
- 7.2 หนังสือประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนอย่างไร. กรุงเทพฯ :กรมศาสนา
- 7.3 นเรศวรฤทธิ์, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ, 2398-2468 และ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระฯ, 2396-2453 (2510). เจ้านายและข้าราชการกราบบังคมทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดิน ร.ศ.103 และ, พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแถลงพระบรมราชาธิบายแก้ไขการปกครองแผ่นดิน. โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต.
- 7.4 https://www.silpa-mag.com/history/article_11362
- 7.5 <https://pridi.or.th/th/content/2021/06/724>
- 7.6 <https://library.mju.ac.th/pr/?p=13106>
- 7.7 <https://www.silpa-mag.com>
- 7.8 <https://pridi.or.th/th/libraries/1621575375>
- 7.9 http://textbooksproject.org/?page_id=51

8. การวัดและการประเมินผลการเรียนรู้

1. ด้านความรู้			
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้ใน การวัด	เกณฑ์ การประเมินผล
1. อธิบายพัฒนาการ แนวคิดประชาธิปไตยใน ประเทศไทย 2. วิเคราะห์แนวคิด ประชาธิปไตยที่มีผลต่อ สังคมไทย	ทดสอบ	แบบทดสอบ	ผ่านเกณฑ์ ร้อยละ 60
2. ด้านทักษะ			
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้ใน การวัด	เกณฑ์ การประเมินผล
นำเสนอผลการศึกษา	ประเมินผลงานและการ นำเสนอ	แบบประเมินผล งานและการ นำเสนอ	ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 2
3. ด้านคุณลักษณะ			
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้ใน การวัด	เกณฑ์ การประเมินผล
1. ใฝ่เรียนรู้ 2. มุ่งมั่นในการทำงาน	สังเกตพฤติกรรมนักเรียน	แบบประเมิน คุณลักษณะ	ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 2
4. สมรรถนะ			
กิจกรรม/พฤติกรรมผลงาน ที่ต้องการประเมิน	วิธีการวัด	เครื่องมือที่ใช้ใน การวัด	เกณฑ์ การประเมินผล
1. ความสามารถในการ สื่อสาร 2. ความสามารถในการคิด	สังเกตพฤติกรรมนักเรียน	แบบประเมิน สมรรถนะของ ผู้เรียน	ผ่านเกณฑ์ ระดับคุณภาพ 2

แบบประเมินผลงานและการนำเสนอ

ลำดับ ที่	รายการประเมิน	ระดับคะแนน			
		4	3	2	1
	ด้านเนื้อหา				
1	เนื้อหาตอบข้อสมมติฐานได้ชัดเจน				
2	เรียบเรียงเนื้อหาได้ถูกต้อง				
3	วิเคราะห์เนื้อหาข้อมูลได้ถูกต้อง				
4	มีการนำเสนอข้อคิดได้ชัดเจน				
	ด้านการนำเสนอ				
5	ใช้ภาษาสื่อสารได้ชัดเจน				
6	การนำเสนอมีขั้นตอนชัดเจน				
7	สื่อที่ใช้มีความสร้างสรรค์และชัดเจน				
	รวม				

ลงชื่อ ผู้ประเมิน
(.....)

เกณฑ์การให้คะแนน

- การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินสมบูรณ์ชัดเจน ให้ 4 คะแนน
 การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินเป็นส่วนใหญ่ ให้ 3 คะแนน
 การนำเสนอผลงานสอดคล้องกับรายการประเมินบางส่วน ให้ 2 คะแนน
 การนำเสนอผลงานไม่สอดคล้องกับรายการประเมิน ให้ 1 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
22-28	4 หมายถึง ดีมาก
19-21	3 หมายถึง ดี
16-18	2 หมายถึง พอใช้
7-15	1 หมายถึง ปรับปรุง

แบบประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

ชื่อ..... นามสกุล.....ชั้น เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

คุณลักษณะอันพึงประสงค์	ระดับคะแนน				สรุปผล
	3	2	1	0	
1. ใฝ่เรียนรู้					
1.1 ตั้งใจ เพียรพยายาม ในการเรียน และเข้าร่วมกิจกรรมการเรียนรู้					
1.2 แสวงหาความรู้จากทั้งภายใน และภายนอกโรงเรียน ด้วยการเลือกใช้สื่ออย่างเหมาะสม สรุปเป็นองค์ความรู้ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้					
สรุปผลการประเมิน					
2. มุ่งมั่นในการทำงาน					
2.1 ตั้งใจและรับผิดชอบในหน้าที่การงาน					
2.2 ทำงานด้วยความเพียรพยายาม และอดทนเพื่อให้งานสำเร็จตามเป้าหมาย					
สรุปผลการประเมิน					

สรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายบุคคล

ดีเยี่ยม ดี ผ่าน ไม่ผ่าน

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
- ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
13-15	3 หมายถึง ดีเยี่ยม
9-12	2 หมายถึง ดี
1-8	1 หมายถึง พอใช้
0	0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน ได้ระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไปผ่านเกณฑ์

แบบประเมินสมรรถนะของผู้เรียน

ชื่อ..... นามสกุล.....ชั้น เลขที่.....

คำชี้แจง : ให้ ผู้สอน สังเกตพฤติกรรมของนักเรียน แล้วขีด ✓ ลงในช่องที่ตรงกับระดับคะแนน

สมรรถนะที่ประเมิน	ระดับคะแนน				สรุปผล
	3	2	1	0	
1. ความสามารถในการสื่อสาร					
1.1 มีความสามารถในการรับ – ส่งสาร					
1.2 มีความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ ความคิด ความเข้าใจของตนเอง โดยใช้ภาษาอย่างเหมาะสม					
1.3 ใช้วิธีการสื่อสารที่เหมาะสม					
สรุปผลการประเมิน					
2. ความสามารถในการคิด					
2.1 มีความสามารถในการคิดวิเคราะห์ เพื่อสร้างองค์ความรู้					
2.2 มีความสามารถในการคิดอย่างมีระบบ เพื่อสร้างองค์ ความรู้					
สรุปผลการประเมิน					

สรุปผลการประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์รายบุคคล

ดีเยี่ยม ดี ผ่าน ไม่ผ่าน

ลงชื่อ ผู้ประเมิน

(.....)

เกณฑ์การให้คะแนนระดับคุณภาพ

- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและสม่ำเสมอ ให้ 3 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติชัดเจนและบ่อยครั้ง ให้ 2 คะแนน
- พฤติกรรมที่ปฏิบัติบางครั้ง ให้ 1 คะแนน
- ไม่เคยปฏิบัติพฤติกรรม ให้ 0 คะแนน

เกณฑ์การตัดสินคุณภาพ

ช่วงคะแนน	ระดับคุณภาพ
13-15	3 หมายถึง ดีเยี่ยม
9-12	2 หมายถึง ดี
1-8	1 หมายถึง พอใช้
0	0 หมายถึง ปรับปรุง

เกณฑ์การประเมิน ได้ระดับคุณภาพ 2 ขึ้นไปผ่านเกณฑ์

ใบงานที่ 1
เรื่อง แนวคิดประชาธิปไตย

คำชี้แจง ใบงานที่ 1 แนวคิดประชาธิปไตย ประกอบด้วย 4 กิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมที่ 1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน กิจกรรมที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน กิจกรรมที่ 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน และกิจกรรมที่ 4 ตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน รายชื่อสมาชิกกลุ่มที่..... ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4/.....

1.
2.
3.
4.
5.

กิจกรรมที่ 1 กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน

ให้สมาชิกในกลุ่มร่วมกันกำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐานในประเด็นหรือหัวข้อในการศึกษา

1. ประเด็นหรือหัวข้อในการศึกษา.....
2. กำหนดปัญหาและตั้งสมมติฐาน
 - 2.1
 - 2.2
 - 2.3
 - 2.4
 - 2.5
 - 2.6
 - 2.7
 - 2.8
 - 2.9
 - 2.10

กิจกรรมที่ 2 การรวบรวมหลักฐาน

ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มรวบรวมแหล่งข้อมูลโดยระบุแหล่งข้อมูลที่น่ามาสนับสนุนประเด็น
ปัญหาและสมมติฐาน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

กิจกรรมที่ 3 วิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน

ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันวิเคราะห์และประเมินคุณค่าของหลักฐาน (จำนวน 3-5
หลักฐาน) โดยเขียนเครื่องหมาย ✓ และคำอธิบายลงในตาราง

รายชื่อหลักฐาน หรือแหล่งข้อมูล	ประเภทของ หลักฐาน		การประเมินคุณค่า ของหลักฐาน		ความน่าเชื่อถือ ของหลักฐาน	
	หลักฐาน ขั้นต้น	หลักฐาน ขั้นรอง	การประเมิน ภายใน	การประเมิน ภายนอก	น่าเชื่อถือ	ไม่ น่าเชื่อถือ

กิจกรรมที่ 4 ตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน

ให้สมาชิกในแต่ละกลุ่มร่วมกันตีความหลักฐานและสังเคราะห์ข้อมูลหลักฐาน

ประเด็นปัญหาและสมมติฐานที่ 1

ข้อมูลหรือหลักฐานสนับสนุน จาก.....

ให้ข้อมูล ดังนี้

.....
.....
.....
.....

ประเด็นปัญหาและสมมติฐานที่ 2

ข้อมูลหรือหลักฐานสนับสนุน จาก.....

ให้ข้อมูล ดังนี้

.....
.....
.....
.....

ประเด็นปัญหาและสมมติฐานที่ 3

ข้อมูลหรือหลักฐานสนับสนุน จาก.....

ให้ข้อมูล ดังนี้

.....
.....
.....
.....

ประเด็นปัญหาและสมมติฐานที่ 4

ข้อมูลหรือหลักฐานสนับสนุน จาก.....

ให้ข้อมูล ดังนี้

.....
.....
.....

ใบความรู้ที่ 1

เรื่อง ตัวอย่างรายชื่อหนังสือ และเว็บไซต์ประกอบการศึกษาค้นคว้า

กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ. (2543). ประวัติศาสตร์ไทยจะเรียนจะสอนอย่างไร.

กรุงเทพฯ :กรมศาสนา

นเรศวรวรฤทธิ, พระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระ, 2398-2468 และ จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว, พระบาทสมเด็จพระฯ, 2396-2453 (2510). เจ้านายและข้าราชการกราบบังคมทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงราชการแผ่นดิน ร.ศ.103 และ, พระราชดำรัสในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงแถลงพระบรมราชาธิบายแก้ไขการปกครองแผ่นดิน. โรงพิมพ์กรมสรรพสามิต.

ศิลปวัฒนธรรม https://www.silpa-mag.com/history/article_11362

สถาบันปริทัศน์ พนมยงค์ <https://pridi.or.th/th/content/2021/06/724>

MANASADA A. (2564). กบฏ ร.ศ. 130 : การปฏิวัติครั้งแรกของไทย. สืบค้นเมื่อ 6

มกราคม 2565. จาก <https://library.mju.ac.th/pr/?p=13106>

<https://www.silpa-mag.com>

สถาบันปริทัศน์ พนมยงค์ <https://pridi.or.th/th/libraries/1621575375>

มูลนิธิโครงการตำราสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ http://textbooksproject.org/?page_id=51

มติชนออนไลน์ https://www.matichon.co.th/prachachuen/news_2920772

จาก ๑๐๐ ปี ร.ศ.๑๓๐ ถึง ๘๐ ปีประชาธิปไตย

https://www.kas.de/c/document_library/get_file?uuid=f743626e-e05a-df8e-d347-31e321fd58dc&groupId=252038

ประชาไท <https://prachatai.com/journal/2012/06/41196>

ใบความรู้ที่ 2

เรื่อง แนวคิดประชาธิปไตย

นับตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เริ่มมีแนวคิดทางการเมืองที่วิพากษ์วิจารณ์การปกครองตามระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ ตลอดจนกระแสเรียกร้องรัฐธรรมนูญ และให้จัดตั้งระบบรัฐสภาขึ้นบริหารประเทศแทนระบบเดิมที่อำนาจสิทธิขาดขึ้นอยู่กับองค์พระมหากษัตริย์ รวมทั้งข้อเรียกร้องความมีเสรีภาพและสิทธิเสมอภาคต่าง ๆ มากขึ้น (กรมวิชาการ กระทรวงศึกษาธิการ, 2543, น.224) พัฒนาการของสังคมไทยสู่เสรีนิยม ได้แก่ เหตุการณ์คำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103 สมัยรัชกาลที่ 5 กบฏ ร.ศ. 130 สมัยรัชกาลที่ 6 การวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมัยรัชกาลที่ 6 และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ในสมัยรัชกาลที่ 7 (วิทยา ปานะบุตร, 2558, น.103-109)

1. คำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103 สมัยรัชกาลที่ 5

เมื่อ พ.ศ. 2497 มีคณะบุคคลกลุ่มหนึ่งเรียกตนเองว่า กลุ่มก้าวหน้า ร.ศ. 103 ประกอบด้วยพระบรมวงศานุวงศ์และข้าราชการคณะทูตไทยในยุโรป ซึ่งเป็นคนไทยรุ่นแรกที่ได้รับการศึกษาจากอังกฤษและยุโรป นำโดยพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระนเรศรวรฤทธิ์ ได้ทำหนังสือทูลเกล้าฯ ถวายพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เมื่อ พ.ศ. 2427 (เรียกว่า คำกราบบังคมทูลความเห็นจัดการเปลี่ยนแปลงระเบียบราชการแผ่นดิน ร.ศ. 103) เพื่อขอให้ทรงปรับปรุงการปกครองของประเทศ

1) สำคัญของคำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103

กลุ่มก้าวหน้า ร.ศ. 103 ขอให้รัชกาลที่ 5 พระราชทานรัฐธรรมนูญ และเปลี่ยนรูปแบบการปกครอง เป็นแบบพระมหากษัตริย์ทรงอยู่ใต้รัฐธรรมนูญ รวมทั้งปรับปรุงประเทศด้านต่าง ๆ เช่น การบริหารราชการแผ่นดิน กฎหมาย และเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น เป็นต้น เหตุผลของกลุ่มก้าวหน้า ร.ศ. 103 คือ การแผ่ขยายอำนาจของลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตกในขณะนั้นเป็นอันตรายต่อบ้านเมืองอย่างยิ่ง หนทางเดียวที่จะรักษาบ้านเมืองไว้ได้คือ เปลี่ยนแปลงการปกครอง จากระบอบราชาธิปไตยเป็นประชาธิปไตย และปรับปรุงประเทศให้ทันสมัยตามแบบตะวันตก

2) พระบรมราชวินิจฉัยของรัชกาลที่ 5 ต่อคำกราบบังคมทูล ฯ ร.ศ. 103

ทรงเห็นว่าเมืองไทยขณะนั้นยังไม่พร้อมที่จะมีการปกครองระบอบรัฐสภา

เพราะขาดคนมีความรู้

2. กบฏ ร.ศ. 130 สมัยรัชกาลที่ 6

คณะนายทหารวางแผนยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครองพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงขึ้นครองราชย์ได้เพียงปีเดียว (พ.ศ. 2453-2468) ได้มีคณะนายทหารกลุ่มหนึ่งวางแผนที่จะปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง ในปี พ.ศ. 2454 แต่กระทำการไม่สำเร็จจึงเรียกว่า กบฏ ร.ศ. 130 โดยมีหัวหน้ากบฏ ร.ศ. 130 ผู้วางแผนก่อการยึดอำนาจมีบุคคลสำคัญ 3 คน คือ ร้อยเอก ขุนทวยหาญพิทักษ์ (นายแพทย์เหล็ง ศรีจันทร์) ร้อยตรี เจริญ ศรีจันทร์ ร้อยตรี จรุง ษตะเมษ

กบฏ ร.ศ. 130 มีความสำคัญต่อการเมืองการปกครองของไทย ดังนี้

1) สะท้อนถึงแนวความคิดของคนรุ่นใหม่ที่ไม่พอใจการปกครองระบอบเก่า จึงต้องการเปลี่ยนแปลง การปกครองเป็นประชาธิปไตย แม้การปฏิวัติจะล้มเหลวแต่ก็เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 ใน เวลาต่อมา ซึ่งบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมาย

2) คณะผู้ก่อการเป็นผลผลิตของการปฏิรูประบบราชการไทยและการศึกษาแผนใหม่ในสมัยรัชกาล ที่ 5 ซึ่งคนรุ่นใหม่เหล่านี้เป็นกลไกสำคัญในการปกครองประเทศ และต้องการมีส่วนร่วมในการปกครองบ้านเมือง

3. การวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมัยรัชกาลที่ 6

การวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยสมัยรัชกาลที่ 6 ภายหลังจากกบฏ ร.ศ. 130 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริว่า ประชาธิปไตยในเมืองไทยควรค่อยเป็นค่อยไป เนื่องจากประชาชนยังไม่พร้อม จึงทรงวางรากฐานการปกครองประชาชนยังไม่พร้อม จึงทรงวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตย ให้ประชาชนและข้าราชการมีความพร้อมเสียก่อน ดังนี้

1) จัดตั้งเมืองดุสิตธานี ภายในพระราชวังดุสิต เมื่อ พ.ศ. 2461 เป็นเมืองจำลองรูปแบบการปกครองระบอบประชาธิปไตย

2) ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464 เป็นการจัดการศึกษาภาคบังคับ เพื่อวางรากฐานการศึกษาให้ประชาชน

3) การให้เสรีภาพแสดงความคิดเห็นแก่หนังสือพิมพ์ มีการลงบทความในหน้าหนังสือพิมพ์วิพากษ์วิจารณ์ การปกครองของพระองค์อยู่เสมอ ๆ

4. การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475

4.1 การปรับปรุงการปกครองและจัดทำร่างรัฐธรรมนูญสมัยรัชกาลที่ 7

พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว (ครองราชย์ พ.ศ. 2468-2477) ทรงปรับปรุงการปกครองบ้านเมือง เพื่อเตรียมความพร้อมสำหรับการปกครองระบอบประชาธิปไตย ดังนี้

- 1) *ตั้งอภิรัฐมนตรีสภา* เพื่อเป็นที่ปรึกษาราชการแผ่นดิน ทรงเห็นว่าว่าการแก้ไขปัญหkBานเมือง จะต้องรับฟังความคิดเห็นจากบุคคลหลาย ๆ ความคิด
- 2) *จัดให้มีการปกครองส่วนท้องถิ่นในรูปแบบเทศบาล* ซึ่งเป็นรากฐานของประชาธิปไตย เพื่อให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองมากขึ้น โดยปรับปรุงแก้ไขสุขาภิบาลที่มีอยู่โดยยกฐานะให้เป็นเทศบาล
- 3) *จัดทำร่างรัฐธรรมนูญและเตรียมพระราชทานรัฐธรรมนูญ* รัชกาลที่ 7 โปรดเกล้าฯ ให้มีการร่างรัฐธรรมนูญเพื่อเตรียมประกาศใช้เป็นหลักในการปกครอง แต่ยังไม่มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับดังกล่าว คณะราษฎรก่อการปฏิวัติยึดอำนาจเปลี่ยนแปลงการปกครองเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475

4.2 สาเหตุของการปฏิวัติ พ.ศ. 2475

การปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 ในสมัยรัชกาลที่ 7 เกิดจากสาเหตุ ดังนี้

- 1) *ความเสื่อมของการปกครองระบอบเก่า* ความเสื่อมของระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ เป็นระบอบการปกครองที่ล้าสมัยไม่สามารถแก้ไขปัญหาเทศชาติและประชาชนได้
- 2) *การเผยแพร่อุดมการณ์ประชาธิปไตยของโลกตะวันตก* คนไทยส่วนหนึ่งได้รับการศึกษาแบบตะวันตก
- 3) *อิทธิพลของสื่อสารมวลชน* ก่อนการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 หนังสือพิมพ์ในประเทศไทยหลายฉบับ เขียนบทความวิพากษ์วิจารณ์ ตำหนิข้อบกพร่องในการบริหารงานของรัฐบาลอยู่เสมอ ๆ และยกย่องการปกครองในระบอบประชาธิปไตย
- 4) *วิกฤติเศรษฐกิจภายในประเทศ (ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ)* ภาวะเศรษฐกิจตกต่ำทั่วโลกเกิดขึ้นตั้งแต่ตอนปลายสมัยรัชกาลที่ 6 และทวีความรุนแรงยิ่งขึ้นในสมัยรัชกาลที่ 7

4.3 การเปลี่ยนแปลงการปกครองโดยคณะราษฎร

การปฏิวัติ พ.ศ. 2475 คือ การใช้กำลังทหารเข้ายึดอำนาจจากรัฐบาลของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 7 เพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองจากรบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์ มาเป็นระบอบประชาธิปไตย เมื่อวันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 โดยคณะผู้ก่อการ เรียกว่า คณะราษฎร

เช้าตรู่วันที่ 24 มิถุนายน พ.ศ. 2475 คณะราษฎรซึ่งประกอบด้วย ทหารบก ทหารเรือ และพลเรือน ได้รวมตัวชุมนุมกันที่บริเวณลานพระบรมรูปทรงม้า โดยมี พันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็นผู้อ่านประกาศ ยึดอำนาจการปกครองจากพระมหากษัตริย์ เพื่อให้มีการปกครองระบอบรัฐสภาซึ่งมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และอยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ *การปฏิวัติประสบผลสำเร็จโดยไม่เสียเลือดเนื้อ* คณะราษฎรปฏิบัติการอย่างรวดเร็ว โดยยึดกรมไปรษณีย์เพื่อตัดการสื่อสาร จับกุมพระบรม วงศานุวงศ์และขุนนางชั้นผู้ใหญ่เป็นตัวประกัน และตั้งคณะนายทหารเป็นผู้รักษาพระนคร เพื่อยึดกุมกำลังกองทัพ มิให้เคลื่อนไหวต่อต้านพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงประทับอยู่ที่พระราชวังไกลกังวล หัวหิน เมื่อทรงได้รับหนังสือกราบบังคมทูลขอให้ทรงสละพระราชอำนาจและดำรงฐานะเป็นพระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ ทรงตัดสินพระทัยยินยอมปฏิบัติตามข้อเรียกร้องของคณะราษฎร เพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง และมี ให้เกิดการต่อสู้จนเสียเลือดเนื้อ

4.4 หลัก 6 ประการของคณะราษฎร คือ อุดมการณ์ในการเปลี่ยนแปลงการปกครองของคณะราษฎร ซึ่งนำมาใช้เป็นแนวทางการบริหารประเทศด้วย มีดังนี้

- 1) *หลักเอกราช* จะรักษาความเป็นเอกราชทั้งทางการเมือง เศรษฐกิจ และการศาล
- 2) *หลักความปลอดภัย* จะรักษาสวัสดิภาพความปลอดภัยภายในประเทศ จะลดการประทุษร้าย ต่อกันให้น้อยลง
- 3) *หลักเศรษฐกิจ* จะบำรุงความสุขสมบูรณ์ทางเศรษฐกิจให้ราษฎร ให้ทุกคนมีงานทำจะจัดทำ โครงการเศรษฐกิจแห่งชาติเพื่อมิให้ราษฎรออดอยาก
- 4) *หลักเสมอภาค* ให้ราษฎรมีสติเสมอภาคหรือเท่าเทียมกันในทางกฎหมาย
- 5) *หลักเสรีภาพ* ให้ราษฎรมีเสรีภาพและอิสรภาพ
- 6) *หลักการศึกษา* ให้ราษฎรได้รับการศึกษาอย่างเต็มที่

4.5 การเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครอง

สภาพการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของไทยในระยะเริ่มแรก มีดังนี้

- 1) การบริหารบ้านเมืองตามธรรมนูญการปกครองแผ่นดินฉบับชั่วคราว ภายหลังการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ 7 ได้พระราชทานธรรมนูญการปกครองแผ่นดิน ฉบับชั่วคราว เมื่อวันที่ 27 มิถุนายน พ.ศ. 2475 เพื่อใช้เป็นหลักในการปกครองประเทศ ถือเป็นรัฐธรรมนูญฉบับแรกของไทย มีการจัดตั้งองค์การปกครองในระบอบประชาธิปไตยตามธรรมนูญการปกครองแผ่นดินฉบับชั่วคราว ได้แก่ ฝ่ายนิติบัญญัติ (สภาผู้แทนราษฎร) ทำหน้าที่ด้านนิติบัญญัติ คือ ร่างกฎหมายและตรวจสอบการทำงานของฝ่ายบริหาร ฝ่ายบริหาร(คณะรัฐมนตรี) ทำหน้าที่ด้านบริหาร เรียกว่า คณะกรรมการราษฎร (หรือคณะรัฐมนตรี) โดยมี ปกรณ์นิติธาดา (ก้อน หุตะสิงห์) ทำหน้าที่เป็นประธานคณะกรรมการราษฎร (หรือนายกรัฐมนตรี) เป็นหัวหน้าฝ่ายบริหารคนแรกในระบอบประชาธิปไตยของไทย ฝ่ายตุลาการ (ศาล) ผู้พิพากษามีอิสระในการพิจารณาคดีตามกฎหมาย

2) การประกาศใช้รัฐธรรมนูญ ฯ ฉบับถาวร

สภาผู้แทนราษฎรได้จัดตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญฯ ฉบับถาวรขึ้น เมื่อร่างเสร็จได้นำตั้ง พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว เพื่อให้ทรงลงพระปรมาภิไธย เมื่อวันที่ 10 ธันวาคม พ.ศ. 2475 รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรสยาม พุทธศักราช 2475

4.6 ความขัดแย้งทางการเมืองภายหลังการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

มีปัญหาความขัดแย้งเกิดขึ้นอย่าง สภาพการเมืองการปกครองของไทยภายหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองต่อเนื่อง สรุปลงได้ดังนี้

1) ความขัดแย้งเรื่องเค้าโครงการเศรษฐกิจ

หลวงประดิษฐมนูธรรม (ปรีดี พนมยงค์) หนึ่งในแกนนำของคณะราษฎร ได้เสนอร่างเค้าโครงการเศรษฐกิจ เพื่อให้รัฐบาลใช้เป็นนโยบายพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ แต่ได้รับการคัดค้านจากพระยามโนปกรณนิติธาดา นายกรัฐมนตรี เพราะเห็นว่ามีหลักการเป็นสังคมนิยม ซึ่งสอดคล้องกับพระบรมราชชน รัชกาลที่ 7 ผลจากความขัดแย้งเรื่องเค้าโครงการเศรษฐกิจดังกล่าว นายกรัฐมนตรีจึงประกาศพระราชกฤษฎีกายุบสภาผู้แทนราษฎร เมื่อวันที่ 1 เมษายน พ.ศ. 2476 ทำให้หลวงประดิษฐมนูธรรมต้องเดินทางออกนอกประเทศ

2) การทำรัฐประหารของคณะนายทหาร 20 มิถุนายน พ.ศ. 2476

เมื่อรัฐบาลกับคณะราษฎรขัดแย้งกันจนยากที่จะประนีประนอมกันได้ ในที่สุดพันเอกพระยาพหลพลพยุหเสนา ผู้นำคณะราษฎรจึงใช้กำลังก่อรัฐประหารยึดอำนาจจากรัฐบาล เมื่อวันที่ 20 มิถุนายน 2476 และขึ้นดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี เมื่อคณะราษฎรมีอำนาจทางการเมืองและการปกครองโดยสมบูรณ์ หลวงประดิษฐมนูธรรม จึงเดินทางกลับประเทศไทยและเข้าร่วมเป็นรัฐมนตรีในรัฐบาลชุดนี้ด้วย

3) กบฏบวรเดช 10 ตุลาคม พ.ศ. 2476

กบฏบวรเดช เกิดจากความไม่พอใจของกลุ่มเจ้านายและขุนนางในระบบ
เก่าที่มีต่อการปกครอง ของรัฐบาลคณะราษฎร ซึ่งมีพันเอก พระยาพหลพลพยุหเสนา เป็น
นายกรัฐมนตรี จึงใช้กำลังทหารเข้ายึดอำนาจแต่ไม่สำเร็จ รัฐบาลสามารถปราบกบฏลงได้

แบบทดสอบก่อนเรียน

เรื่อง แนวคิดประชาธิปไตย

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย

รายวิชาประวัติศาสตร์ 2 รหัส ส31104 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

1. แนวคิดเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตยครั้งแรก คือข้อใด
 - ก. กบฏ ร.ศ. 130
 - ข. กำเนิดดุสิตธานี
 - ค. การปฏิวัติ พ.ศ. 2475
 - ง. คำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103
2. ข้อเรียกร้องของกลุ่ม ร.ศ. 103 ข้อใด ที่รัชกาลที่ 5 ทรงเห็นว่าไทยยังไม่พร้อม
 - ก. มีรัฐธรรมนูญและรัฐสภา
 - ข. ปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย
 - ค. มีเสรีภาพแสดงความคิดเห็น
 - ง. มีนายกรัฐมนตรีและรัฐบาลบริหารประเทศ
3. กบฏ ร.ศ. 130 วางแผนปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นลักษณะใด 3
 - จ. มีรัฐบาลบริหารประเทศ
 - ฉ. มีพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง
 - ช. พระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ
 - ซ. สาธารณรัฐและเผด็จการทหาร
4. กบฏ ร.ศ. 130 มีแนวคิดทางการเมืองและการปกครองแบบใด 3
 - ก. สังคมนิยม
 - ข. ราชาธิปไตย
 - ค. เผด็จการทหาร
 - ง. ระบอบรัฐธรรมนูญ

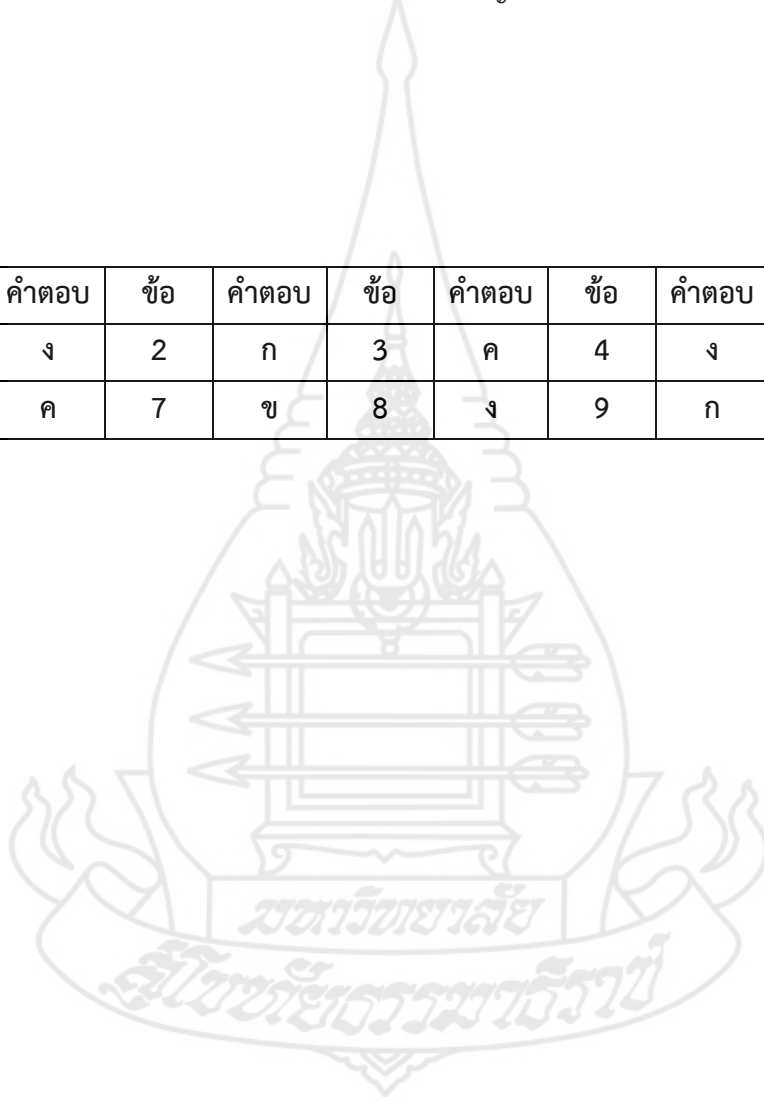
5. กบฏ ร.ศ. 130 ส่งผลสำคัญต่อการเมืองการปกครองของไทยในข้อใด 4
- มีการจำลองการปกครองแบบระบบสาธารณรัฐ
 - เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 ในเวลาต่อมาได้สำเร็จ
 - การจับกุม กบฏ ร.ศ. 130 ตัดสินประหารชีวิตและจำคุกทำให้ไม่เกิดกบฏอีก
 - มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายแม่บทในการปกครองประเทศในสมัยรัชกาลที่ 6
6. รัชกาลที่ 6 ทรงดำเนินการอย่างไร เพื่อฝึกให้ข้าราชการบริหารเข้าใจระบอบประชาธิปไตย
- จัดตั้งเทศบาล
 - จัดตั้งกองลูกเสือป่า
 - จัดตั้งเมืองจำลองดุสิตธานี
 - จัดทำหนังสือพิมพ์ดุสิตสมิต
7. ภายหลังกบฏ ร.ศ. 130 รัชกาลที่ 6 ทรงวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยดังนี้
- ยกเว้นข้อใด**
- จัดตั้งเมืองดุสิตธานี
 - จัดตั้งเทศบาลจากการเลือกตั้งของประชาชน
 - ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464
 - การให้เสรีภาพแสดงความคิดเห็นแก่หนังสือพิมพ์
8. ข้อใดคือสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
- ความขัดแย้งในกองทัพ
 - แรงกดดันจากมหาอำนาจตะวันตก
 - ความขัดแย้งระหว่างพระมหากษัตริย์กับขุนนาง
 - การได้รับการศึกษาและแนวคิดประชาธิปไตยจากโลกตะวันตก
9. ข้อใด**ไม่ใช่**ผลกระทบที่เกิดจากการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
- คณะราษฎรยุติบทบาททางการเมือง
 - การสิ้นสุดระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
 - มีรัฐธรรมนูญเป็นหลักในการปกครองประเทศ
 - ประชาธิปไตยไม่ราบรื่นเกิดรัฐประหารอยู่บ่อยครั้ง

10. ข้อใดคือผลจากการเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ที่ส่งผลมาจนถึงปัจจุบัน 4

- ก. ทหารมีบทบาทสำคัญต่อการปกครองของไทย
- ข. พระมหากษัตริย์ไม่มีพระราชอำนาจในการปกครอง
- ค. ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย
- ง. ผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศมีบทบาทสำคัญต่อการปกครอง

เฉลย

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ง	2	ก	3	ค	4	ง	5	ข
6	ค	7	ข	8	ง	9	ก	10	ค

แบบทดสอบหลังเรียน

เรื่อง แนวคิดประชาธิปไตย

ชื่อหน่วยการเรียนรู้ การปฏิรูปบ้านเมืองในประวัติศาสตร์ไทย

รายวิชาประวัติศาสตร์ 2 รหัส ส31104 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4

คำชี้แจง ให้นักเรียนเลือกคำตอบที่ถูกต้องที่สุด

- จากข้อเรียกร้องของกลุ่ม ร.ศ. 103 เรื่องใดที่รัชกาลที่ 5 ทรงเห็นว่าไทยยังไม่พร้อม
 - มีรัฐธรรมนูญและรัฐสภา
 - ปรับปรุงประเทศให้ทันสมัย
 - มีเสรีภาพแสดงความคิดเห็น
 - มีนายกรัฐมนตรีและรัฐบาลบริหารประเทศ
- แนวคิดเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นประชาธิปไตยครั้งแรก คือข้อใด
 - กบฏ ร.ศ. 130
 - กำเนิดดุสิตธานี
 - การปฏิวัติ พ.ศ. 2475
 - คำกราบบังคมทูล ร.ศ. 103
- กบฏ ร.ศ. 130 มีแนวคิดทางการเมืองและการปกครองแบบใด
 - เผด็จการทหาร
 - ประชาธิปไตย
 - สังคมนิยม
 - ราชาธิปไตย
- กบฏ ร.ศ. 130 วางแผนปฏิวัติเพื่อเปลี่ยนแปลงการปกครองเป็นลักษณะใด
 - มีรัฐบาลบริหารประเทศ
 - มีพรรคการเมืองและการเลือกตั้ง
 - พระมหากษัตริย์อยู่ภายใต้รัฐธรรมนูญ
 - สาธารณรัฐและเผด็จการทหาร

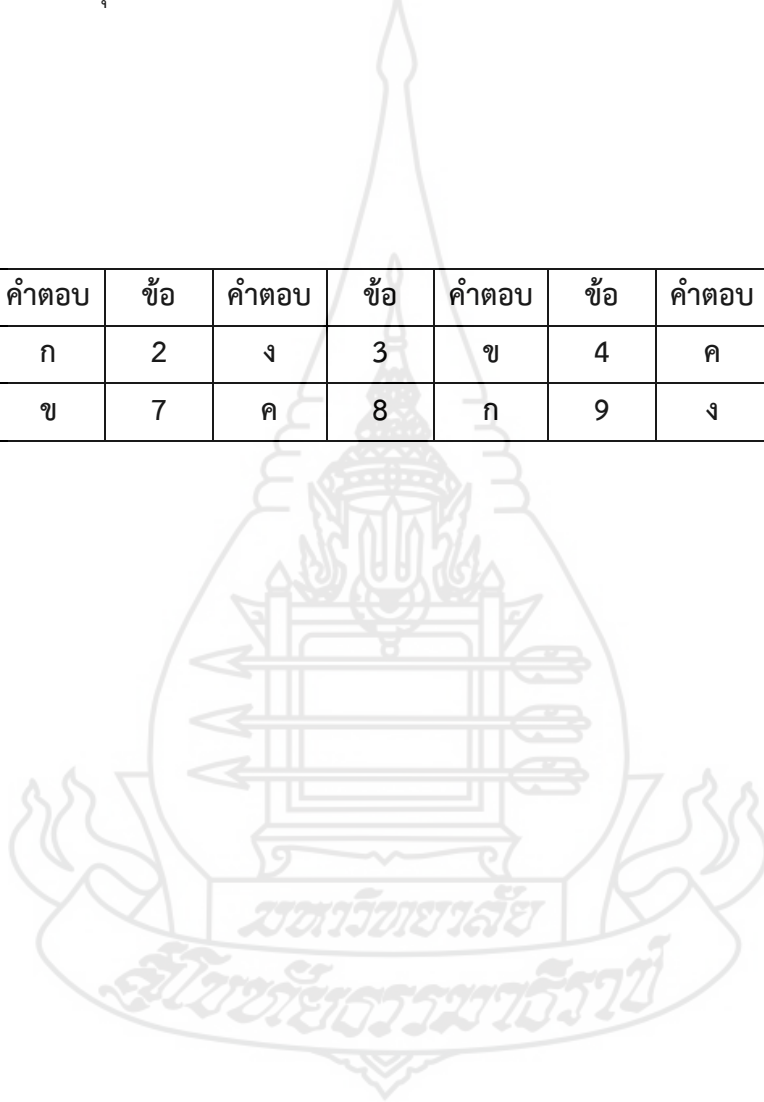
5. กบฏ ร.ศ. 130 ส่งผลสำคัญต่อการเมืองการปกครองของไทยในข้อใด
- มีการจำลองการปกครองแบบระบบสาธารณรัฐ
 - เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการปฏิวัติ พ.ศ. 2475 ในเวลาต่อมาได้สำเร็จ
 - มีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายแม่บทในการปกครองประเทศในสมัยรัชกาลที่ 6
 - การจับกุม กบฏ ร.ศ. 130 ตัดสินประหารชีวิตและจำคุกทำให้ไม่เกิดกบฏอีก
6. ภายหลังกบฏ ร.ศ. 130 รัชกาลที่ 6 ทรงวางรากฐานการปกครองระบอบประชาธิปไตยดังนี้
- ยกเว้นข้อใด**
- จัดตั้งเมืองดุสิตธานี
 - จัดตั้งเทศบาลจากการเลือกตั้งของประชาชน
 - ตราพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2464
 - การให้เสรีภาพแสดงความคิดเห็นแก่หนังสือพิมพ์
7. รัชกาลที่ 6 ทรงดำเนินการอย่างไร เพื่อฝึกให้ข้าราชการเข้าใจระบอบประชาธิปไตย
- จัดตั้งเทศบาล
 - จัดตั้งกองลูกเสือป่า
 - จัดตั้งเมืองจำลองดุสิตธานี
 - จัดทำหนังสือพิมพ์ดุสิตสมิต
8. ข้อใดไม่ใช่ผลกระทบที่เกิดจากการปฏิวัติเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
- คณะราษฎรยุติบทบาททางการเมือง
 - การสิ้นสุดระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์
 - มีรัฐธรรมนูญเป็นหลักในการปกครองประเทศ
 - ประชาธิปไตยไม่ราบรื่นเกิดรัฐประหารอยู่บ่อยครั้ง
9. ข้อใดคือสาเหตุสำคัญที่นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475
- ความขัดแย้งในกองทัพ
 - แรงกดดันจากมหาอำนาจตะวันตก
 - ความขัดแย้งระหว่างพระมหากษัตริย์กับขุนนาง
 - การได้รับการศึกษาและแนวคิดประชาธิปไตยจากโลกตะวันตก

10. การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ. 2475 ส่งผลต่อปัจจุบัน ในข้อใด

- ก. ทหารมีบทบาทสำคัญต่อการปกครองของไทย
- ข. พระมหากษัตริย์ไม่มีพระราชอำนาจในการปกครอง
- ค. ผู้ที่จบการศึกษาจากต่างประเทศมีบทบาทสำคัญต่อการปกครอง
- ง. ประชาชนทุกคนมีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตย

เฉลย

ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ	ข้อ	คำตอบ
1	ก	2	ง	3	ข	4	ค	5	ข
6	ข	7	ค	8	ก	9	ง	10	ง

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางสาวสนธิณี ผิวแก้ว
วัน เดือน ปีเกิด	3 กันยายน 2526
สถานที่เกิด	อำเภอบ้านผือ จังหวัดอุดรธานี
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต สังคมศึกษา พ.ศ. 2548
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนวังน้ำเย็นวิทยาคม เลขที่ 862 ตำบลวังน้ำเย็น อำเภอวังน้ำเย็น จังหวัดสระแก้ว รหัสไปรษณีย์ 27210
ตำแหน่ง	ครู วิทยฐานะครูชำนาญการ

